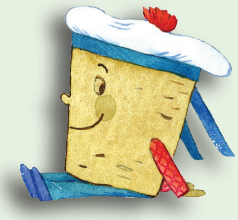

METODICKÉ POZNÁMKY

k šlabikáru, písankám a čítanke pre 1. ročník základných škôl

OrbisPictusIstropolitana

Autorky ©
Mgr. Kamila Štefeková
PaedDr. Romana Culková

Lektorky
PhDr. Eva Farkašová, CSc.
PaedDr. Miriam Valášková, PhD.

Dizajn obálky ©
Karol Rosmány

Dizajn ©
Jana Martanovičová

Predtlačová príprava
Martin Strihovský

Ilustrácie ©
Alena Wagnerová

Vydal ©
Orbis Pictus Istropolitana, spol. s r. o.
Miletičova 7
821 08 Bratislava
v roku 2024

Zodpovední redaktori
Mgr. Eva Macáková
Mgr. Branislav Hriňák

Jazyková redaktorka
Monika Gúčiková

Všetky práva vyhradené!
Kopírovať, rozmnožovať a šíriť toto dielo alebo jeho časť v akejkoľvek podobe bez súhlasu majiteľa práv je trestné.

ISBN 978-80-8120-983-3

www.orbispictus.sk

Experimentálny učebný text šlabikár s čítankou v školskom roku 2001/2002 overovali:

PhDr. Romana Culková, ZŠ Nobelovo nám., Bratislava
Mgr. Dagmar Joklová, ZŠ A. Stodolu, Martin
Mgr. Marián Fabian, ZŠ Záhradné
Mgr. Angela Főzőová, ZŠ Ľ. Kossutha, Kráľovský Chlmec
Mgr. Ľudmila Kapráľová, Ul. Dargovských hrdinov, Humenné
Katarína Kondulová, ZŠ Liptovská Teplička
Mgr. Jarmila Luchsová, ZŠ Zimná, Prešov
Mgr. Lenka Marošová, ZŠ Bell Amos, Martin
Mgr. Dana Matušková, ZŠ M. R. Štefánika, Žiar nad Hronom
Mgr. Jaroslav Pallo, ZŠ R. Dilonga, Trstená
PaedDr. Mária Šimoniková, ZŠ G. Bethlena, Nové Zámky
Mgr. Mária Tamaškovičová, ZŠ Krátka, Šaľa
Mgr. Miroslava Trenčianska, ZŠ Sibírska, Bratislava
Mgr. Agnesa Trepáčová, ZŠ Vazovova, Bratislava
Mgr. Danka Valičková, ZŠ Ul. mieru, Bytča
Mgr. Kvetoslava Vincenčíková, ZŠ Komenského, Sečovce

Kamila Štefeková
Romana Culková

METODICKÉ POZNÁMKY

k šlabikáru, písankám a čítanke pre 1. ročník základných škôl

Obsah

Úvod 3
Koncepcia šlabikára 4
Charakteristika použitej metódy nácviku čítania . . . 4
Ukážky prvkov šlabikára a písanky 6
Šlabikár 1. časť 8
Prípravné obdobie 8
Charakteristika metodickej práce v prípravnom období 8
Úlohy a členenie prípravného obdobia 8
Nové prvky v prípravnom období 8
Orientácia v šlabikári 8
Overenie schopností 9
Používanie veľkých tlačených písmen 9
Vysvetlenie úloh 9
Práca s vetou a so slovom v praktických činnostiach, zisťovanie a rozvoj komunikačných schopností 9
Určovanie prvej hlásky v slove (tzv. sluchové rozlišovanie hlások) a práca s nápovednými obrázkami . . 12
Sluchová syntéza hlások do slabiky 17
„Pokusné“ čítanie prvých otvorených slabík 20
Šlabikárové obdobie 25
Charakteristika metodickej práce v šlabikárovom období 25
Delenie šlabikárového obdobia v 1. časti šlabikára 25
Spôsob práce so šlabikárom 25
Všeobecné metodické informácie k nácviku čítania 25
Zmena niektorých postojov k elementárnemu čítaniu . . 26
Obdobie práce s otvorenými slabikami a slovami, ktoré obsahujú otvorené slabiky 27
Obdobie čítania slov, ktoré obsahujú zatvorené slabiky . . 32
Obdobie práce so slovami, ktoré obsahujú slabiky so spoluhláskovými skupinami 43
Šlabikár 2. časť 60
Informácia o súbore slov k didaktickým hrám v závere metodických poznámok 85
Písanie 86
Nácvik písania 86
O nácviku písania všeobecne 86
Načo nesmieme zabúdať 86
Ako má písať pravák 86
Ako má písať ľavák 86
Prečo mnohé deti nerady píšu 87
Čím písať 88
Kedy začať písať perom 88
Ako písanie hodnotiť 88
Koncepcia písaniek 88
Nácvik písania v prípravnom období 89
Charakteristika nácviku písania v prípravnom období 89
Úlohy prípravného obdobia 89
Ukážky metodických postupov v prípravnom období 90
Nácvik písania v šlabikárovom období 98
Charakteristika nácviku písania v šlabikárovom období 98
Diktáty 99
Navrhovaný časový a metodický postup pri písaní diktátov 100
Súbor diktátov 101
Nácvik písania v čítankovom období 103
Čítanie 104
Metodické poznámky k čítanke 104
Čítankové obdobie 105
Návrh časovo-tematického plánu 125
Prílohy 129
Odporúčaný výber zo súčasnej dostupnej detskej literatúry 143

Úvod

Metodické poznámky *obsahujú metodické postupy pri nácviku čítania. Najčastejšie sú rozvrhnuté do trojhodinových (neskôr dvojhodinových) vyučovacích blokov, ktoré vychádzajú najmä z nového učiva. Bloky vypĺňajú časovú dotáciu stanovenú učebnými osnovami (týždenne 9 vyučovacích hodín slovenského jazyka a literatúry). Podľa nich sme navrhli aj jednotlivé strany šlabikára, v ktorom nájdete úlohy na osvojenie, precvičenie a upevnenie učiva i rôzne didaktické aktivity a hry. Pri tvorbe šlabikára sme každú hodinu v rámci vyučovacieho bloku vnímali ako prirodzené pokračovanie predchádzajúcich hodín. Takáto koncepcia poskytuje väčší priestor na ďalšie užitočné činnosti opísané v metodických poznámkach.* ***Počet vyučovacích hodín v mesiaci je v skutočnosti vyšší ako počet hodín, ktorý za štyri týždne uvádzame my. Je to záloha, s ktorou treba počítať. Napríklad v týždňoch, kde sú zaradené dvojstrany s písaným písmom, možno počet hodín potrebných na zvládnutie úloh primerane zvýšiť.***

Metodické poznámky sa zaoberajú i problematikou nácviku písania. Poskytujú učiteľovi praktické rady a odporúčania, aby túto náročnú činnosť zvládli deti čo najjednoduchšie a bez zbytočného preťažovania.

Podľa našich skúseností nácvik písania toho istého písmena nemusí prebiehať súčasne s jeho čítaním, keďže je výrazne pomalší ako nácvik čítania. Dôležité je, aby ani jedno písmeno žiaci ***nepísali skôr, ako spoznajú jeho tlačenú podobu****. Oddelením procesov (čítania a písania) vznikne časový priestor na úspešné zvládnutie oboch súčastí slovenského jazyka. Preto sa písaním zaoberá osobitná kapitola, i keď organizačne je súčasťou vyučovacích hodím slovenského jazyka.* ***Chceme tým dosiahnuť, aby učiteľ postupoval v písaní aspoň spočiatku pomalšie. Snaha postupovať v písaní súbežne s čítaním výrazne brzdí proces čítania, ktorý je omnoho dynamickejší.*** *I keď sa niektorým učiteľom môže zdať navrhovaný postup na prvý pohľad zložitejší a nepraktický, je to len dôsledok dlhoročných tradícií. Ak uprednostníte klasický spôsob práce v písaní (čo čítame, to píšeme), treba rátať s pomalším napredovaním v čítaní alebo so zadávaním písomných domácich úloh.* ***Zadávanie domácich úloh by sme chceli obmedziť na nevyhnutnú, čo najmenšiu mieru.***

Metodické návrhy sú plánované a podávané ako komplexná zložka práce

– so šlabikárom, ktorý sa obsahovo člení na dve časti (prípravné a šlabikárové obdobie),

– s písankami s predtlačou (päť písaniek od prípravného po čítankové obdobie),

– s čítankou (čítankové obdobie).

Kvôli prehľadnosti sme aj pokyny v metodických poznámkach členili týmto spôsobom, hoci ide o komplexnú činnosť.

Koncepcia šlabikára

Od začiatku sú súčasťou dvojstrán nápovedné obrázky umiestnené na okrajoch. Obrázky nie sú samoúčelnou ozdobou, pri nácviku čítania majú významnú a nenahraditeľnú úlohu:

- sprostredkujú deťom poznávanie písmen na základe cvičení sluchového rozlišovania hlások na začiatku slova;
- pri nácviku čítania poskytujú deťom istotu, že ak písmeno zabudli, dokážu ho nájsť; „zabudnutie“ písmena je pre dieťa jednou z najčastejších príčin stresových situácií.

Dieťa sa už v prípravnom období naučí pomôcť si samo. Naučí sa nájsť si písmeno, ktoré práve potrebuje, hoci ho ešte nepozná. Nemusí pasívne čakať do dňa, keď písmeno „vyvodí“ učiteľ. Preto môžu deti už v prípravnom období naraz pracovať s početnejším súborom veľkých tlačených písmen. V šlabikárovom období pri tomto spôsobe nácviku nemusíme hovoriť deťom, že dnes sa naučíme poznávať napr. písmeno „s“, stačí povedať, že dnes bude „hlavným“ písmenom „s“. S poznávaním a osvojovaním písmen týmto spôsobom je to podobné ako s hrou PEXESO. Deti nás vždy udivujú svojou schopnosťou zapamätať si niečo lepšie a rýchlejšie ako dospelí, lebo sa na tomto procese môžu zúčastniť plne aktívne. Koľkokrát vyvodí učiteľ jedno písmeno? Iba raz. Koľkokrát si môže dieťa vyhľadať neznáme písmeno v nápovedných obrázkoch? Toľkokrát, koľko potrebuje, kým si ho trvale zapamätá. Toto je jedna z najvýznamnejších výhod a zároveň zmien, ktorá sa uplatňuje v tejto metóde nácviku čítania. Na začiatku treba dieťa naučiť aktívne pracovať s nápovednými obrázkami. Vo veľmi krátkom čase nás podobne ako v hre PEXESO bude udivovať rýchlosť, s akou vie vyhľadať písmeno, ktoré práve potrebuje. Navyše sa už teraz začína učiť jednu dôležitú celoživotnú potrebu: vedieť si samostatne vyhľadať potrebnú informáciu vlastným úsilím.

Charakteristika použitej metódy nácviku čítania

Rozdiel medzi doteraz používanými metódami a metódou, ktorá sa uplatňuje v tomto šlabikári, je viditeľný, keď porovnáme základné postupy pri čítaní.
Základom zaužívanej metódy je analýza slova na hlásky a spájanie hlások do slov. V novom šlabikári sú základné metódy odlišné. Odlišnosť je najmä v tom, že deti na to, aby sa naučili čítať, **nemusia** vedieť analyzovať slová na hlásky a opačne. Táto činnosť je pre deti taká náročná, že sa pre mnohé stáva hlavným problémom. Pri našej metóde (v podstate ide o **štruktúrovanú syntetickú slabikovú metódu)** zvládnuť analýzu **nie je potrebné**, stačí, ak deti pochopia a zvládnu omnoho jednoduchšiu **syntézu hlások** (tzv. **čítanie bez písmen**) a **neskôr i písmen do slabík**. Detailnú analýzu slova na hlásky nebudú deti potrebovať ani neskôr pri písaní, postačí **analýza na slabiky**. Výsledkom bude jednoduchšie zvládnutie písania a výrazne sa obmedzí vynechávanie písmen v slovách. Príčinou vynechávania písmen pri písaní je práve diktovanie si po hláskach, čo najmä pri dlhších slovách mnohé deti nezvládajú.

Obsahovo je učebnica rozdelená **na prípravné obdobie** a **šlabikárové obdobie (časť)**. Celá učebnica má pracovný charakter. Najmä šlabikárová časť je spracovaná ako dvojstrany. Ľavá strana má pracovný charakter: práca s novým javom v čítaní a jeho pochopenie. Na pravej strane je primeraný súvislý text na čítanie, prípadne

aj úlohy viažuce sa na porozumenie textu. Strany neobsahujú prácu s písaným textom. Aby učiteľom aj deťom vznikol priestor na pomalší postup pri písaní bez ohľadu na čítanie, je práca s písaným textom zaradená pravidelne ako dvojstrany (1. časť: s. 44 – 45, 54 – 55, 66 – 67, 78 – 79, 2. časť: s. 12 – 13, 22 – 23, 32 – 33, 42 – 43, 52 – 53, 60 – 61). V praxi to znamená, že deti s týmito stranami začnú pracovať až vtedy, keď sa naučia písať písmená, ktoré sú tu uvedené. Preto praktická práca na úlohách by im už nemala robiť problémy.

Už sme napísali, že čítanie – poznávanie písmen, predchádza písaniu písaných písmen. Hoci sa deti učia písať písaným písmom neskôr, neznamená to, že by nemohli písať tlačeným písmom. Naopak, v metodických poznámkach sú aj návrhy úloh, ktoré už od začiatku školského roka podporujú písanie s využitím tlačených písmen. Ide o časť takých úloh, prostredníctvom ktorých chceme zabezpečiť uplatnenie diferencovaného individuálneho prístupu.

Súčasťou individuálneho prístupu je aj individuálne hodnotenie (pedagogické diagnostikovanie). To sa môže realizovať priebežne počas školského roka predovšetkým prostredníctvom úloh označených v šlabikári ako *Pozrite sa, čo už viem*. Začiatočné hodnotenie (diagnostiku) odporúčame urobiť už na začiatku školského roka, aby sme zistili znalosť písmen u detí a prípadne objavili aj deti, ktoré vedia čítať (a možno aj písať). Pri individuálnom hodnotení v priebehu 1. ročníka sledujeme napredovanie v čítaní a písaní a prostredníctvom neho môžeme včas zistiť problémy v učení sa čítať a písať.

Individuálny prístup zabezpečujeme predovšetkým hrovou formou pomocou didaktických hier. Námety týchto hier sú súčasťou *Metodických poznámok*.

Podrobnejšie komentáre k hrám nájdete na stranách:

Hra na postreh 14
Tichá hra 17
Hra s písmenkami 19
Hra s písmenkami 20
Hra na detektíva 22
Hra šašovinky 38, 85
Hádaj, koľko korún (eur) máme 41
Tajná matematika 46
Urob to!. 55
Hry na postreh 1 až 4. 58

Od začiatku školského roka navrhujeme pracovať nielen so šlabikárom, ale využívať na hodinách čítania aj súčasnú literatúru pre deti. Je jej veľké množstvo. Keďže neexistuje ucelený prehľad vhodnej literatúry pre začínajúcich čitateľov, v závere *Metodických poznámok* je **odporúčaný výber zo súčasnej dostupnej detskej literatúry**, ktorý sme pre lepšiu orientáciu usporiadali podľa žánrov.

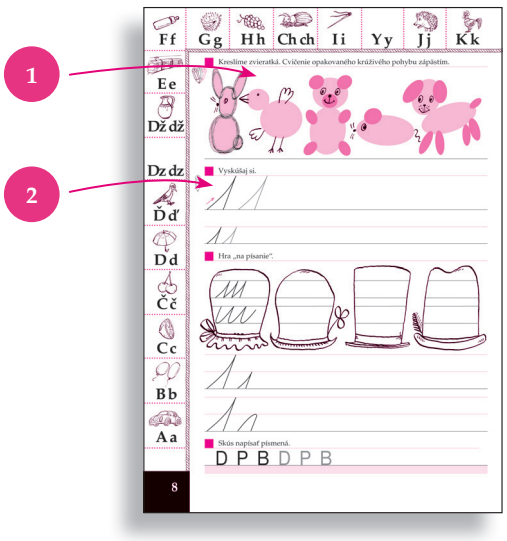
Ďalšie dôležité metodické postupy a odporúčania uvádzame v **metodickej poznámke**, ktorá je podľa potreby pri jednotlivých hodinách. Je dôležité, aby pedagóg súbežne pracoval nielen s učebnicou a metodickou príručkou, ale aby plnil aj ďalšie ciele predmetu uvádzané v štátnom vzdelávacom programe pre tento predmet. Každá úloha, text či didaktická aktivita pri využití rôznych didaktických stratégii pedagóga vie plniť aj tieto ciele. V súčasnosti vznikol aj pracovný zošit *Čítanie v prvom ročníku* viazaný na šlabikárové obdobie. Pedagógovi ponúka alternatívne texty, množstvo úloh, ktoré svojím charakterom podporujú proces nácviku čítania.

Ukážky prvkov šlabikára

1. Písmeno, s ktorým sa na dvojstrane aktívne pracuje, je vždy zvýraznené podfarbením.
2. Na vybraných stranách sú v legende spolu s nápovednými obrázkami písané tvary písmen.
3. Základné texty na čítanie sú zostavené z písmen, s ktorými sa žiaci už oboznámili.
4. Výberová časť.
5. Úlohy.

Ukážky prvkov písanky

1 Úlohy na cvičenie jemnej motoriky, krúživého pohybu.

2 Prípravné cviky.

1 Zväčšený tvar písmena slúži na pozorovanie a analýzu.

2 Nácvik písania písmen.

Ukážky prvkov metodiky

1 Prehľadné triedenie, ku ktorej zložke série sú pokyny určené.

2 V tabuľke sú údaje o tom, kedy odporúčame so stranou pracovať.

3 Informácia o vzdelávacom cieli, pomôckach, metodických poznámkach a priame návrhy práce so stranou.

SEPTEMBER

ŠLABIKÁR 1. ČASŤ

PRÍPRAVNÉ OBDOBIE

Charakteristika metodickej práce v prípravnom období

V súčasnosti absolvujú všetky deti povinnú prípravu v materskej škole. Prípravné obdobie v šlabikári preto treba chápať ako precvičovanie a oživenie vedomostí, ktoré deti získali v materskej škole, minimálne po stranu 12.

Úlohy a členenie prípravného obdobia

a) Základnou úlohou prípravného obdobia je komplexne pripraviť dieťa na nácvik čítania. Do konca prípravného obdobia by si dieťa malo osvojiť tieto zručnosti:
- rozlišovať a určovať prvú hlásku slova,
- analyzovať (iba v praktických činnostiach) slová na slabiky,
- vyhľadať písmeno podľa nápovedných obrázkov na okraji každej dvojstrany,
- vedieť prečítať aspoň niekoľko veľkých tlačených písmen, ktoré si osvojilo systematickou prácou s nápovednými obrázkami,
- spájať hlásky do slabiky na základe cvičenia sluchovej syntézy hlások do slabiky (len sluchom, bez písmen) – tzv. čítanie bez písmen,
- z osvojených písmen poskladať a prečítať niekoľko slabík,
- napísať a v praktických činnostiach použiť aspoň niekoľko veľkých tlačených písmen.

b) Na základe týchto cieľov prípravného obdobia sme rozdelili šlabikár aj metodické poznámky na tieto časti:
- zisťovanie a rozvoj komunikačných a vyjadrovacích schopností,
- práca s vetou a slovom v praktických činnostiach,
- cvičenie zrakového vnímania a rozlišovania,
- cvičenie sluchového vnímania a rozlišovania,
- určovanie prvej hlásky v slove (tzv. sluchové rozlišovanie hlások) a práca s nápovednými obrázkami,
- sluchová syntéza hlások do slabiky,
- pokusné čítanie prvých otvorených slabík.

Nové prvky v prípravnom období

Z prehľadu vidieť, že k zaužívaným úlohám prípravného obdobia, ako je napr. rozvoj komunikačných schopností, treba pričleniť **cvičenia zrakového a sluchového rozlišovania, prácu s nápovednými obrázkami** a **sluchovú syntézu hlások do slabiky**. Žiaci ešte veľmi ťažko chápu analýzu slova na hlásky, kľúčový význam má sluchová syntéza hlások do slabiky, pomocou ktorej neskôr prirodzene pochopia aj analýzu slova a slabiky na hlásky. V prvom ročníku to však pri nácviku čítania a písania nebudú potrebovať vôbec, lebo tu sa používajú podstatne jednoduchšie metódy a postupy, s ktorými vás postupne oboznámime. Tie nie sú jednoduchšie iba pre dieťa, ale podstatným spôsobom uľahčujú prácu aj učiteľovi.

Orientácia v šlabikári

Keďže deti pracujú prvýkrát so šlabikárom, podrobne im vysvetlíme postup práce, najmä orientáciu na strane – *hore/dolu*, *vpravo/vľavo*.

V čase vzniku šlabikára ešte nejestvovalo výučbové CD. Ide o významnúpomôcku, s ktorou by mal pedagóg počítať. Výrazne mu zjednoduší prípravu na vyučovanie.

Overenie schopností

Odporúčame vždy sa presvedčiť, či deti vedia spisovne pomenovať predmety na obrázkoch v šlabikári a na nápovedných obrázkoch. Nepoužívajme zdrobneniny – môžu nám neskôr sťažiť prácu so slabikami! (Vznikajú zložitejšie slabiky.)

Používanie veľkých tlačených písmen

Pri riešení rôznych úloh v prípravnom období, pri ktorých **treba písať**, **používame vždy iba veľké tlačené písmená**, čím využívame jednak doterajšie (predškolské) vedomosti a zručnosti detí, jednak ich schopnosť ľahko napodobňovať tvary veľkých tlačených písmen. **Odporúčame zrkadlovo napísané písmená nepovažovať v tomto období za chybu. Dieťa iba taktne usmerníme**.

Vysvetlenie úloh

Aj keď sme sa usilovali jednotlivé zadania úloh v šlabikári formulovať jednoducho a primerane veku detí, je dôležité zrozumiteľne ich pretlmočiť a vysvetliť riešením na príklade.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Práca s vetou a so slovom v praktických činnostiach, zisťovanie a rozvoj komunikačných schopností

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 2, 3, 4**

Vzdelávací cieľ

Práca s vetou v praktických činnostiach. Rozvoj rečových schopností. Zistenie stavu komunikačných a vyjadrovacích schopností detí. Cvičenie zrakového rozlišovania.

Pomôcky

šlabikár, súbor rôznych obrázkov, CD

Metodická poznámka

– V tomto období sa aktivity viažu na podnety zo šlabikárových ilustrácií. Deti musia mať dostatok priestoru na rozprávanie, prostredníctvom ktorého zistíme ich vedomosti a schopnosti pri nástupe do vyučovacieho procesu.
– Deti prichádzajú do školy s rôznou úrovňou vyjadrovania. Mnohé majú problémy s výslovnosťou alebo nerozumejú spisovnej forme jazyka, prípadne mu nerozumejú vôbec. Na začiatku školskej dochádzky by sme mali venovať týmto problémom dostatočnú, ale nie prehnanú pozornosť. V tomto období využívajú deti najmä svoje imitačné schopnosti – **učia sa napodobňovaním**. Preto je potrebné, aby dostávali dostatok vhodných vzorových podnetov, najmä prostredníctvom **zrozumiteľnej** a **bezchybnej reči učiteľa**. Osvojenie spisovného jazyka a správnej výslovnosti nie je výlučnou úlohou prípravného obdobia – je to dlhodobá úloha. Mnohé problémy s porozumením či výslovnosťou sa úplne vyriešia v prie-

behu nácviku čítania. Iné, ktoré nedokážeme odstrániť napriek našej maximálnej snahe, musíme riešiť v spolupráci s odborníkom (logopéd, psychológ a pod.).
– Nesprávne formulovaná úloha, otázka typu: *Povedz, čo vidíš na obrázku,* vedie k stereotypným a „neohrabaným" odpovediam: *Na obrázku vidím…* Takéto odpovede môžu navodiť nesprávny dojem, že sa deti nevedia vyjadrovať primerane veku. Preto odporúčame klásť takéto otázky: *Prezri si obrázok.* ***Pomenuj*** *osoby na obrázku a povedz, čo robia.* alebo: ***Pomenuj*** *osoby na obrázku a povedz, čo majú*. V okamihu, keď dieťa pomenuje osoby, začnú sa podľa našich skúseností vyjadrovať o tom, čo vidia na obrázku v ucelených a zmysluplných vetách. Ak sa v istej etape prípravného obdobia zaoberáme určovaním prvej hlásky v slove a poznávaním písmen, odporúčame uviesť úlohu takto: ***Pomenuj*** *osoby na obrázku tak, aby sa ich mená začínali napríklad na A, O, M, S…*
– **Grafickým znázornením vety sa v tejto etape nácviku čítania nezaoberáme**. Grafické znázornenie odporúčame zaradiť až tesne pred písaním prvých viet. Vtedy to bude mať pre dieťa praktický význam. Čas, ktorý takto získame, investujeme do pochopenia princípu čítania.
– Dôležitou súčasťou prípravy na čítanie je schopnosť **zrakovo rozlišovať tvary**. Tieto činnosti predchádzajú činnostiam, v ktorých deti poznávajú a rozlišujú jednotlivé tvary písmen. Mali by prebiehať **súbežne** so sluchovým rozlišovaním, ale **nezávisle** jedna od druhej.

NÁVRH POSTUPU

1. Úvod

a **Motivácia:** Krátko rozprávame o nedávno prežitej prvej ceste do školy. (*Poznámka: motiváciou má byť niečo, čo rozvíjame počas* ***celého*** *vyučovania rovnomerne na všetkých vyučovacích predmetoch, aby sa nestalo, že motivačné činnosti na hodine čítania sú také časovo náročné, že nám zostane minimum času na činnosti spojené so samotným čítaním a písaním.)*

b Riadený rozhovor o prvej ceste do školy. (Deti hovoria voľne – pozorujeme ich, všímame si ich výslovnosť a vyjadrovacie schopnosti, neopravujeme ich. Nesmelé deti nenútime rozprávať.)

c Zameriame sa na nesprávne vyslovované slová. **Spoločne precvičíme ich správnu výslovnosť**, môžeme využiť aj rôzne krátke rečňovanky a jazykolamy, ktoré nájdeme v **dostupnej detskej literatúre**. Ich výber by mal zodpovedať individuálnym potrebám detí. Niekedy postačia tri-štyri problémové slová alebo krátke dvojveršie, ktoré deti vyslovujú rôznym tempom alebo rôznou hlasitosťou. Naším cieľom je zlepšiť výslovnosť a rozšíriť slovnú zásobu detí.

2. Didaktická aktivita predchádzajúca práci so šlabikárom

Pripravíme si rôzne obrázky (môžu to byť hotové súbory k prvouke, obrázky k skladacej abecede a podobne). Obrázky predkladáme deťom, ktoré ich pomenúvajú a rozhodujú sa:
Mám alebo nemám (danú vec) doma?
Mám alebo nemám (danú vec) v taške?
Je to zviera alebo nie?
Deti označia (podčiarknu) vybrané obrázky pripevnené na magnetickej tabuli alebo nakreslené na tabuli. Cieľom je naučiť ich niekoľko spôsobov označovania obrázkov pred samostatnou prácou s úlohami v šlabikári.

3. Práca so šlabikárom

a Na prvej vyučovacej hodine oboznámime deti s učebnicou a s orientáciou v nej.

b Voľné rozprávanie o obrázku (s. 2). Deti si prezrú obrázok v učebnici a rozprávajú o ňom. Vyjadrovanie im

uľahčíme vo vetách pokynom: *Pomenuj osoby na obrázku a povedz, čo robia*. Takýto pokyn pomôže, aby tvorili obsahovo bohatšie (nielen opisné) vety. **Nesmelé deti nikdy nenútime**, aby sa k obrázku vyjadrili. O tom, či majú problémy s učením, sa presvedčíme pri úlohách, ktoré nevyžadujú slovné vyjadrenie. Ak budeme dostatočne trpezliví, neskôr sa i tieto deti zapoja do komunikácie.

c Hra **Šašovinky** (s. 3) obsahuje súbor obrázkov. Postup: Vlastnej hre predchádza spoločné pomenovanie obrázkov. Každému dieťaťu pridelí učiteľ jeden obrázok (slovo). Dieťa povie slovo vo vete podľa pokynov v učebnici. Vznikajú rôzne vety – často žartovné: *V našej triede máme žaby. V našej triede máme postele.* Aj ostýchavé dieťa sa postupne v takýchto hrách zapája do komunikácie, čo je prvoradým cieľom týchto aktivít. Môžeme vyskúšať aj samostatnú prácu. Deti si hovoria vety postupne so všetkými slovami samy pre seba. Tie, ktoré im boli smiešne, označia.

4. Riešenie úloh v šlabikári

a s. 2 – Odporúčame aspoň jeden obrázok v šlabikári označiť spoločne.

b D **Diferencovaný prístup** (ďalej budeme označovať úlohy, pri ktorých môžeme využiť diferencovaný prístup označený týmto symbolom). Ak máme v triede deti (dieťa), ktoré už poznajú písmená, zamestnáme ich napr. takto: *V nápovedných obrázkoch zakrúžkuj písmená, ktoré už vieš prečítať. Vyfarbi obrázky, pri ktorých vieš prečítať písmeno.* Deťom, ktoré už vedia písať tlačeným písmom, môžeme zadať úlohu: *Napíš prvé písmeno slova do rámčeka.*

c s. 4 – Všetky úlohy sú zamerané na zrakové rozlišovanie. Pracujeme podľa pokynov v učebnici.
V úlohe 3 hľadajú písmeno **A** aj keď je otočené. (Rovnako aj v úlohách 5/6 a 9/4.)

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 5, 6, 7**

Vzdelávací cieľ

Práca s vetou v praktických činnostiach. Zisťovanie stavu komunikačných a vyjadrovacích schopností detí. Cvičenie zrakového a sluchového rozlišovania.

Pomôcky

šlabikár, súbor rôznych obrázkov, CD

NÁVRH POSTUPU

a Tvorenie viet k obrázkom v učebnici. Bez grafického znázornenia!

b Pokračujeme v činnostiach predchádzajúcich hodín. Precvičujeme učivo podľa metodickej poznámky k s. 2, 3 a 4.

1. Riešenie úloh v šlabikári

s. 5/4, 5, 6 Úlohy na cvičenie zrakového rozlišovania. Úlohy riešime podľa pokynov v učebnici. Odporúčame na nich pracovať na začiatku tohto trojhodinového bloku.

s. 7/2 Úloha na cvičenie zrakového rozlišovania. Pracujeme podľa pokynu v učebnici.

Určovanie prvej hlásky v slove (tzv. sluchové rozlišovanie hlások) a práca s nápovednými obrázkami

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 8, 9**

Vzdelávací cieľ

Práca so slovom a vetou v praktických činnostiach. Rozvoj vyjadrovacích schopností detí. Cvičenie zrakového a sluchového rozlišovania. Cvičenie sluchového rozlišovania hlások na začiatku slova.

Pomôcky

šlabikár, rozličné obrázky, vystrihovacie prílohy obrázkov zo šlabikára

Metodická poznámka

Určovanie prvej hlásky v slove (sluchové rozlišovanie hlások) je **základným** prvkom v nácviku čítania. Pri určovaní prvej hlásky v slove využívame najmä *vystrihovaciu* prílohu šlabikára – obrázky a písmená (červená). Sluchové rozlišovanie hlások cvičíme v **pravidelných, krátkych vstupoch (cca 5 minút) na každej hodine čítania** podľa nasledujúcej postupnosti:

1. Samohlásky

Vyslovujeme slová so začiatočnou samohláskou, napríklad ***a**uto*, ***u**cho*, ***e**lektrička*… Deti určujú hlásku, ktorú počujú na **začiatku** slova. **Neurčujeme hlásku na konci ani v strede slova** (v tomto období je to pre deti príliš náročná a vlastne i nepotrebná činnosť – detailnú analýzu slova pri práci s týmto šlabikárom nebudú potrebovať).

2. Spoluhlásky

a) Vyslovujeme slová, ktoré sa začínajú spoluhláskovou skupinou, napríklad ***st**opa*, ***tr**áva*, ***kr**oky*… (v takýchto slovách určia prvú hlásku ľahšie ako v slovách začínajúcich sa otvorenými slabikami). Deti určujú hlásku, ktorú počujú na začiatku slova.

b) Vyslovujeme slová, ktoré sa začínajú spoluhláskou, za ktorou nasleduje samohláska, napríklad ***se**no*, ***mi**sa*… Deti opäť určujú hlásku, ktorú počujú na začiatku slova.

3. Určovanie prvej hlásky bez počutia

Deti určujú prvú hlásku slova bez toho, aby ho niekto vyslovil. (Predkladáme deťom obrázky, slová však nevyslovujeme. Ich vyslovenú podobu si dieťa v tejto fáze iba predstavuje.) Tento krok je veľmi dôležitý pri vývoji abstraktného myslenia detí v súvislosti s čítaním. Využívame obrázky z rôznych zdrojov a obrázky vystrihnuté z prílohy šlabikára.

Cvičenia tzv. sluchového rozlišovania hlások neposkytujú príliš veľa možností na uplatnenie širšej škály didaktických hier prostredníctvom šlabikára. Preto je potrebné realizovať popri práci v šlabikári tieto didaktické aktivity:

a) Na vyučovacích hodinách (najmä na začiatku) zaraďujeme prácu s rozstrihanou prílohou šlabikára – obrázkami a písmenami. Deti si napríklad môžu rozložiť súbor obrázkov na lavicu a prikladať k nim príslušné písmená (a naopak). Nemusia pracovať súčasne so všetkými obrázkami.

b) Využívajme aj iné možnosti cvičenia sluchového rozlišovania hlások, napríklad určovanie prvej hlásky slova či vyhľadávanie písmen v nápovedných obrázkoch v učebnici.

Práca s nápovednými obrázkami

Súbežne s precvičovaním sluchového rozlišovania hlások alebo bezprostredne po ňom učíme deti pracovať s nápovednými obrázkami. Je vhodné umiestniť všetky nápovedné obrázky na viditeľné miesto v triede hneď od začiatku školského roka (najlepšie nad tabuľu a vedľa tabule). Zároveň je dôležité naučiť deti aktívne využívať aspoň tie nápovedné obrázky, ktoré sú súčasťou šlabikára. Deti by ich mali používať vždy, keď to pri čítaní a písaní potrebujú. Odstránime tak stres zo zabúdania písmen a zabezpečíme rýchlejšie osvojenie písmen a čítania. Súčasne sa dieťa učí samostatnosti vo vyhľadávaní potrebných informácií. **Systematická práca s nápovednými obrázkami tvorí podstatu šlabikára!**

Prvé kroky v nácviku čítania

Činnosti zamerané na cvičenie sluchového rozlišovania, prácu s nápovedným obrázkom a neskoršie aj na sluchovú syntézu hlások do slabiky zaraďujeme v krátkych úsekoch do **každej** hodiny čítania počas **celého** prípravného obdobia.

NÁVRH POSTUPU

1. Didaktické aktivity predchádzajúce práci so šlabikárom

a Deti vyberú zo súboru obrázkov tie, ktoré sú (alebo im pripomínajú) hračky.

b Pripravíme si rôzne obrázky a predkladáme ich deťom v dvojiciach či trojiciach tak, aby sa z nich dala utvoriť veta (napr. chlapec – jablko, chlapec – jablko – košík). Deťom tým umožníme tvoriť vety s rôznym obsahom.

c Deťom ukazujeme rôzne obrázky a ony určujú, čo počujú na začiatku slova. Pri tejto činnosti postupujeme podľa pokynov v metodickej poznámke, t. j. zachovávame postupnosť – najprv obrázky, ktorých názov sa začína na samohlásky, potom obrázky so začiatočnými spoluhláskami.

Motivácia (obrázok na s. 8): Krátke rozprávanie učiteľa o detských hrách (obsah treba prispôsobiť aktuálnym potrebám a situácii v triede). Voľné rozprávanie môžeme striedať s vhodnou krátkou rozprávkou alebo básničkou obsahovo súvisiacou s obrázkami v šlabikári. Nezabúdajme na dôležitosť výchovného pôsobenia rozprávania či literárneho textu.

a Riadený rozhovor o detských hrách.

b Cvičenie správnej výslovnosti (podľa potreby).

2. Práca so šlabikárom

a Voľné rozprávanie o obrázku v učebnici (8/1). Žiaci hovoria, čo deti robia, čo majú v izbe, v ruke...

b Otázky k obsahu ilustrácie v učebnici. Cieľom otázok by malo byť, aby deti mohli tvoriť vety s rôznym počtom slov. Počítanie slov však **nie je** cieľom!

c V tomto období graficky znázorňujeme vetu len na tabuli (alebo vôbec nie). Tejto činnosti sa venujeme krátko, keďže sa k nej vrátime, keď deti začnú písať prvé vety.

3. Spoločná práca

Odporúčame pracovať s obrázkami z (ružovej, modrej, žltej alebo zelenej) vystrihovacej prílohy.

Úlohy:

1. Skús vybrať zo súboru písmená, ktoré už poznáš (z domu, zo škôlky).
2. Oboznámenie s obrázkami z vystrihovacej prílohy. Deti naučíme obrázky správne pomenovať, aby s nimi v budúcnosti mohli pracovať bez problémov.

3. Vyslovujeme izolovane hlásky slov a deti podľa nich hľadajú príslušný obrázok v učebnici alebo v súbore obrázkov z prílohy.

4. Riešenie úloh v šlabikári

s. 8/2 Podľa našich pokynov (učiteľ určí farbu) deti vyfarbia v učebnici obrázky, ktoré sa začínajú na hlásku ž, r, p, š (žaba, robot, posteľ, šašo).

s. 9/3, 4, 5 Úlohy sú určené na cvičenie zrakového rozlišovania. Pracujeme podľa pokynov v učebnici.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 10, 11**

Vzdelávací cieľ

Praktické uplatnenie schopnosti určovať prvú hlásku v slove. Poznávanie písmen z nápovedných obrázkov.

Pomôcky

súbor obrázkov a písmen, šlabikár a vystrihovacia príloha (ružová), CD

NÁVRH POSTUPU

1. Precvičovanie

Pred prácou v šlabikári spoločne určujeme prvú hlásku v slove, najmä s deťmi, ktoré majú problémy s rozlíšením hlások.

2. Didaktická aktivita predchádzajúca práci so šlabikárom

Pred úlohu v šlabikári môžeme zaradiť *Hru na postreh.*

Hra na postreh

Hovoríme názvy vecí, ktoré možno kúpiť v obchode. Vyslovujeme aj také slová ako *šťastie, zdravie, mier, usilovnosť* a pod. Úlohou detí je reagovať dohodnutým znamením vždy, keď vyslovíme niečo, čo sa nedá v obchode kúpiť. Slová vyberáme z hľadiska výchovných potrieb.

3. Práca so šlabikárom

a Motivačný rozhovor o obrázku v učebnici.

b Pomenovanie postáv na obrázku – vyslovujeme rôzne hlásky. Deti vyslovujú slová, ktoré sa na tieto hlásky začínajú. Pokúsia sa vyhľadať k nim písmeno v súbore písmen z vystrihovacej prílohy alebo zo súboru pripravenom na magnetickej tabuli.

c s. 11 – obsahuje súbor obrázkov k hre. Pracujeme podľa pokynov v učebnici. Súbor obrázkov môžeme využiť aj na určovanie hlásky na začiatku slova. K obrázkom môžu niektoré deti v rámci diferencovaného prístupu napísať prvé písmeno.

V celom šlabikári odporúčame používať mäkkú ceruzku. Ak žiak urobí chybu, môže nesprávne riešenie vygumovať.

4. Riešenie úloh v šlabikári

s. 10/1

a Pred prácou v učebnici vysvetlíme spôsob písania písmen príkladom na tabuli. Na tabuľu napíšeme tvary niekoľkých veľkých tlačených písmen k nakresleným obrázkom.

b Najprv spoločne pomenujeme obrázky, aby sme predišli nespisovným či nárečovým výrazom, alebo neschopnosti správne pomenovať niektoré obrázky (napr. vozík).

c Riešime úlohu v šlabikári. Za **úspešné** riešenie považujeme, ak dieťa správne označí písmenom **aspoň tri obrázky**. Deti pri práci usmerňujeme a povzbudzujeme. Aj tie, ktoré napíšu menej ako tri písmená, pochválime. Činnosť detí nehodnotíme ako najlepšiu či najhoršiu, ale len ako úspešnú. **Ak sa niektorému dieťaťu vôbec nedarí, výsledok jeho práce nekomentujeme.**

d za chybu nepovažujeme zrkadlovo napísané písmeno ani písmeno napísané s pomocou nápovedných obrázkov.

e V celom šlabikári **využívame, schopnosť väčšiny detí používať (písať) veľké tlačené písmená pri vstupe do školy**. V tomto období by sa pozornosť detí zameraním na všetky typy písmen (malé, veľké, tlačené, písané) zbytočne trieštila. Treba si uvedomiť, že chceme predovšetkým dosiahnuť **pochopenie princípu čítania**. A na to nám postačí jeden, najjednoduchší typ písmen.

f Úloha vyžaduje **individuálnu kontrolu** žiakov. Prečítaním niektorých písmen sa presvedčíme, či ich dieťa naozaj pozná.

Iné možnosti využitia úlohy

Žiaci môžu označiť všetko, čo jeme, resp. len zeleninu a ovocie.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 12, 13**

Vzdelávací cieľ

Určiť prvú hlásku slova. Cvičenie zrakového a sluchového rozlišovania.

NÁVRH POSTUPU

Postupujeme obdobne ako na predchádzajúcej hodine. Na začiatok zaradíme niektorú z didaktických aktivít z predchádzajúcej metodickej poznámky.

1. Riešenie úloh v šlabikári

s. 12/2 O tom, či dieťa označilo len písmená, ktoré vie naozaj prečítať, sa presvedčíme tak, že ho požiadame, aby niektoré prečítalo.

s. 13/3, 4, 5 Všetky úlohy sú zamerané na cvičenie zrakového rozlišovania. Pracujeme podľa pokynov v učebnici.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 14, 15**

Vzdelávací cieľ

Cvičenie sluchového rozlišovania hlások na začiatku slova. Poznávanie písmen z nápovedných obrázkov.

NÁVRH POSTUPU

Pokračujeme obdobne ako na predchádzajúcich hodinách, učivo precvičujeme najmä na úlohách v učebnici.

1. Riešenie úloh v šlabikári

s. 14/1 Pracujeme podľa pokynu v učebnici. Odporúčame zopakovať pomenovanie obrázkov v jednom riadku niekoľkokrát, aby si deti uvedomili, čo počujú na začiatku vyslovených slov, a určili obrázok, ktorý do riadka nepatrí.

s. 14/2 Pri riešení odporučíme deťom pomáhať si nápovednými obrázkami.

s. 15/3, 4, 5 Úlohy sú určené na cvičenie zrakového rozlišovania. Pracujeme podľa pokynov v učebnici. V úlohe 5 spájajú tvarovo podobné obrázky (veľkosť nezohľadňujeme). Riešenie chlapec – chlapec, mačka – mačka.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 16, 17**

Vzdelávací cieľ

Sluchové rozlišovanie hlások na začiatku slova. Poznávanie písmen z nápovedných obrázkov. Cvičenie zrakového rozlišovania.

NÁVRH POSTUPU

Pokračujeme v precvičovaní a osvojovaní učiva podobne ako na predchádzajúcich hodinách.

1. Riešenie úloh v šlabikári

s. 16, 17/1-5 Zámerom úloh na týchto stranách je precvičiť sluchové rozlišovanie hlások a spájanie príslušných sluchových a zrakových predstáv (hláska – písmeno). Spoločne pomenujeme predmety na obrázkoch, aby sme sa vyhli nesprávnemu pomenovaniu predmetov.

Posledná úloha poskytuje učiteľovi spätnú väzbu. Preto je dôležité, aby dieťa prečítalo niekoľko označených písmen. Na označovanie treba použiť farbu neprekrývajúcu písmená, prípadne iný vhodný spôsob. Výsledok práce detí porovnáme s podobnými činnosťami v minulosti. Ak sa počet písmen zvyšuje, je všetko v poriadku. **Malý, ale najmä stále rovnaký počet písmen považujeme za varovný signál!** Dieťa môže mať problémy so zapamätávaním a osvojovaním písmen, preto sa mu musíme venovať individuálne.

Pred riešením úlohy môžeme zaradiť *tichú hru*.

Tichá hra

Deti si pred seba rozložia písmená z prílohy. Postupne im ukazujeme rôzne obrázky. **Slová nevyslovujeme**. Výslovnosť slov si deti iba predstavujú. Ich úlohou je položiť za sebou písmená, ktoré patria na začiatok slov. Pri premyslenom predkladaní obrázkov (napr. **m**otýľ, **i**hlice, **s**lon, **a**uto) sa objaví deťom slovo z prvých písmen týchto slov: **MISA**. Upozorníme ich na možnosť pomôcť si nápovednými obrázkami. Umožní to veľmi rýchlu a jednoduchú kontrolu práce učiteľovi i vhodné obohatenie pre deti, ktoré už vedia čítať.

Na úlohách pracujeme podľa pokynov v učebnici.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 18, 19**

Vzdelávací cieľ

Sluchové rozlišovanie hlások na začiatku slova. Poznávanie písmen pomocou nápovedných obrázkov. Cvičenia zrakového rozlišovania.

NÁVRH POSTUPU

Postupujeme obdobne ako na predchádzajúcich hodinách. Zaraďujeme didaktické aktivity a hry uvedené v predchádzajúcich častiach.

1. Riešenie úloh v šlabikári

s. 18/1, 2, 3 Pracujeme podľa zadaní v učebnici.

s. 19/4, 5 Zadania úloh netreba osobitne vysvetľovať. Úlohy využívajú zručnosti a vedomosti získané počas cvičenia sluchového rozlišovania hlások a práce s nápovednými obrázkami. Deti upozorníme, že obrázok mačky v úlohe 4 slúži ako vzor. Zvážte, či majú deti pracovať samostatne alebo spoločne. Na získanie potrebnej istoty je vhodné riešiť aspoň časť úloh spoločne. Pracujeme podľa pokynov v učebnici.

Sluchová syntéza hlások do slabiky

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 20, 21**

Vzdelávací cieľ

Sluchová syntéza hlások do slabiky prostredníctvom aktivity *čítanie bez písmen*.

Pomôcky

súbor obrázkov a písmen, šlabikár, CD

Sluchová syntéza hlások do slabiky – čítanie bez písmen

Termín „*čítanie bez písmen*“ použijeme ako náhradu za výraz **sluchová syntéza** hlások do slabiky, ktorý je pre **deti zložitý**, ako aj preto, lebo **písmená sa** pri tejto činnosti **nepoužívajú**.

- Pred čítaním prvých slabík treba do úvodu každej hodiny čítania zaraďovať **prípravné vstupy**, ktorých náplňou je krátke precvičenie sluchovej syntézy hlások do slabík.
- Deti sa na čítanie väčšinou tešia. Preto im pravdivo vysvetlíme, že aktivita *čítanie bez písmen* slúži ako príprava na čítanie. Pri práci stále používame len veľké tlačené písmená.

Postup pri cvičení sluchovej syntézy hlások do slabiky

1. Motivačným rozhovorom upriamime pozornosť detí na nasledujúcu činnosť.

2. Vyslovíme izolovane dve hlásky, napr. **S**, **A**. **S** navrhujeme preto, lebo deti lepšie vnímajú sykavku **S** než bežne používanú hlásku **M**.

3. Ak máme v triede dieťa, ktoré už má skúsenosti s čítaním, umožníme mu vysloviť hlásky spolu. Prípadne to urobíme sami: **S** – **A**: **SA**.

4. Znovu izolovane vyslovíme hlásky **S**, **A**. Potom ich všetci žiaci vyslovia spolu: **SA**.

5. K hláske **S** postupne pridávame všetky samohlásky: **S** – **E**, **S** – **O**… na prvej hodine pracujeme iba s hláskou **S**. Hlásky vyslovujeme bez ďalších slov ako spojka „a“ či slovo „plus“. Podľa našich skúseností a práve pre takéto pridané slová nemusia deti pochopiť princíp spájania hlások do slabík.

6. Schopnosť spájať hlásky do slabiky si overujeme u jednotlivých žiakov až na ďalších hodinách po vhodnej motivácii. Robíme to trpezlivo, taktne a citlivo. Musíme si uvedomiť, že pre niektoré deti je to vlastne to najťažšie, čo musia pri zvládnutí čítania prekonať.

7. Postupne takto pracujeme so všetkými hláskami. Pracujeme spoločne aj individuálne.

Schopnosť sluchového spájania hlások do slabík je *základnou* podmienkou úspešného zvládnutia čítania!

Metodická poznámka

a Využívame činnosti a úlohy z predchádzajúcich hodín a pridávame k nim ďalšie tak, aby sme účelne vyplnili vyučovaciu hodinu, splnili požadované ciele a rešpektovali osobitosti žiakov. Precvičovanie učiva a naň nadväzujúce rozširovanie cieľov a učiva pokračuje aj v úlohách v šlabikári.

b Pred prácou na úlohách v šlabikári zameriame pozornosť najmä na napodobňovanie písania tvarov veľkých tlačených písmen. Nie je dôležité, koľko písmen dieťa dokáže napísať. Dôležité je, aby si vypestovalo schopnosť aktívne využívať sluchové rozlišovanie a schopnosť vyhľadávať potrebné písmeno v nápovedných obrázkoch.

c Pri cvičení sluchovej syntézy hlások do slabiky (čítanie bez písmen) nás nesmie prekvapiť, že niektoré deti túto činnosť zvládnu až na konci prípravného obdobia, a to iba pozorovaním a napodobňovaním spolužiakov. Dostatok času v prípravnom období je pre tieto deti veľmi výhodný, pretože nemusia túto náročnú zručnosť zvládnuť za jeden deň. Najskôr treba syntézu slabiky pochopiť a potom môžu prvé slabiky prečítať.

NÁVRH POSTUPU

1. Úvod

Čítanie bez písmen podľa predchádzajúcich pokynov.

2. Práca so šlabikárom

Riadený motivačný rozhovor o centrálnom obrázku v učebnici. Ilustrácia robota je zvolená kvôli deleniu slov na slabiky (*hra na robota*).

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 21/3, 4, 5 Úlohy sú zamerané na určovanie prvého písmena v slove. Pracujeme podľa pokynov v učebnici. V úlohe 5 uvažujeme len o prvom písmene slova.

Iné možnosti využitia úlohy

Obrázky môžu slúžiť na tvorenie rôzne náročných viet, napr. *mačka*, *auto* (*Autobus vezie mačku*). Deti môžu opisovať veci na obrázkoch a triediť ich na základe logických kritérií:

– *označ predmety, ktoré potrebujú elektrinu,*

– *podčiarkni predmety, na ktorých sa sedí.*

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 22, 23**

Vzdelávací cieľ

Sluchová syntéza hlások do slabiky (*čítanie bez písmen*). Práca so slabikou v praktických činnostiach.

Pomôcky

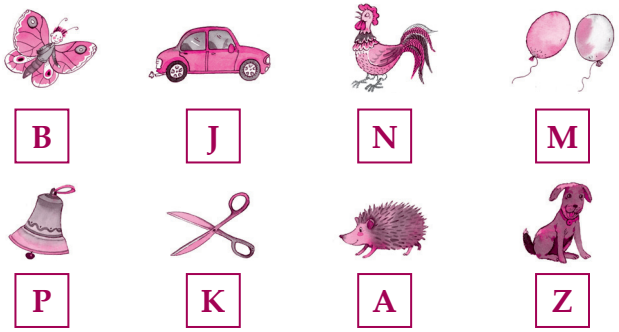
rôzne obrázky – napríklad s tematickým zameraním (zvieratká), veľké tlačené písmená, šlabikár a vystrihovacie prílohy, CD

NÁVRH POSTUPU

1. Úvod

Motivácia: Pred prácou so šlabikárom zaradíme didaktickú *Hru s písmenkami*. Na magnetickú tabuľu umiestnime rôzne obrázky a písmená.

Hra s písmenkami

Deťom môžeme povedať napr.: *Niekto nám rozhádzal písmená pod obrázkami, poďme ich správne usporiadať.* Inokedy môžu vyberať správne písmeno zo skladacej abecedy alebo k písmenám vyberať správne obrázky.

2. Práca s učebnicou

a Krátky riadený rozhovor o obrázku v učebnici – **slabikovaná reč robota**.

b Vysvetlíme pojem „hovoriť po slabikách“ na príklade reči robota.

3. Precvičovanie na slovách, rečňovankách a vyčítankách

Využijeme pohybové vyjadrenie a tlieskanie. Pri vyslovovaní slov po slabikách môžu deti urobiť pri vyslovení slabiky vždy jeden krok vpred a raz tlesknúť. Vzdialenosti, ktoré pri vyslovovaní slova „odkráčajú“, a ich vzájomné porovnávanie im pomôže pri odhadovaní dĺžky slova. Porovnávanie dĺžky slov podľa krokov môžeme v druhej fáze robiť aj s dvoma skupinami, pričom každej skupine pridelíme iné slovo.

4. Riešenie úloh v šlabikári

s. 22/1 Úlohu riešime s deťmi spoločne, potom aj individuálne – názvy obrázkov vyslovujeme po slabikách (ako robot).

s. 22/2 Rámčeky pri obrázkoch využijeme na diferencovanie úlohy. Niektoré deti môžu do rámčekov napísať veľkými tlačenými písmenami prvé písmeno slova. Ukážeme im, ako si môžu pomáhať nápovednými obrázkami. Ostatné deti môžu ľubovoľnou značkou označiť predmety, ktoré majú doma.

s. 23/3 Úloha na určovanie prvého písmena slova – precvičovanie. Úlohou rozvíjame sluchové rozlišovanie hlások na začiatku slova. Deti súčasne pracujú s nápovednými obrázkami. Úspešnosť zvládnutia úlohy by mala byť takmer úplná. Precvičovanie sluchového rozlišovania hlások robíme iba vtedy, ak je to ešte potrebné, prípadne individuálne s menej pokročilými žiakmi.

Druhá časť úlohy rozvíja pozorovacie a rozlišovacie schopnosti detí.

„Pokusné“ čítanie prvých otvorených slabík

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 24, 25**

Vzdelávací cieľ

Precvičovanie sluchovej syntézy hlások do slabiky. Pokusné čítanie prvých otvorených slabík.

Pomôcky

rôzne obrázky a písmená, šlabikár a vystrihovacia príloha (ružová skladacia abeceda), CD

Metodická poznámka Čítanie prvých slabík

Predpokladom zvládnutia úloh 3, 4 a 5 je zvládnutie sluchovej syntézy hlások do slabiky. Tejto činnosti sme sa venovali v minulých týždňoch súbežne s cvičením rozlišovania prvej hlásky v slove a s prácou s nápovednými obrázkami. **Sluchovo dobre pripravené dieťa by malo bez problémov prečítať prvé slabiky**.

Postup pri pokusnom čítaní prvých slabík

1. Krátke precvičenie sluchovej syntézy hlások do slabiky *čítaním bez písmen*.

2. Upozorníme žiakov, že teraz nebudú počuť vyslovené hlásky, ale ich postupne napíšeme na tabuľu:

SA **SE** **SO** **SU** **SI**

(Môžeme použiť aj inú spoluhlásku, ktorej písomnú podobu deti dobre poznajú.)

3. Deti slabiky vyslovujú ako pri *čítaní bez písmen*. Ide o prvé **pokusné čítanie** slabík.

4. To isté zopakujeme aj s inými spoluhláskami.

Didaktická hra predchádzajúca práci so šlabikárom

Pred úlohy v šlabikári zaradíme didaktickú *Hru s písmenami*.

Hra s písmenami

Použijeme karty s písmenami zo skladacej abecedy (príloha šlabikára). Spoluhlásku dáme jednému dieťaťu, samohlásku druhému, čiže každé dieťa je „písmeno“ a predstavuje sa napríklad slovami: *Ja som M. Ja som A*. Potom priložia písmená k sebe. Ostatné deti prečítajú vzniknutú slabiku a odpovedia: *Vy ste MA*. Hra pokračuje s ďalšími dvojicami detí a s inými písmenami.

Po zvládnutí sluchovej syntézy dvoch hlások do slabiky je vhodné ešte počas prípravného obdobia začať s nezáväzným čítaním prvých otvorených slabík (v didaktických aktivitách a hrách).

NÁVRH POSTUPU

1. Úvod

Ak je to ešte potrebné, krátko precvičíme výslovnosť slov, ktoré deti nesprávne vyslovujú.

2. Čítanie prvých slabík

Použijeme postup z metodickej poznámky.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 24/1 Úloha je zameraná na určovanie prvého písmena a prvej slabiky slova.

s. 24/2 V úlohe môžeme uplatniť diferencovaný prístup – niektorí žiaci môžu skúsiť napísať k slovu prvú slabiku.

s. 25/3 Odporúčame pracovať na úlohe spoločne podľa pokynu v učebnici. Niekoľko posledných obrázkov sa deti pokúsia urobiť samostatne.

s. 25/4, 5 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 26, 27**

Vzdelávací cieľ

Sluchová syntéza hlások do slabiky – *čítanie bez písmen*. Pokusné čítanie slabík.

Pomôcky

obrázky a písmená, šlabikár a vystrihovacia príloha (ružová), CD

Precvičovanie učiva

Cvičíme:

- určovanie prvej hlásky slova (sluchové rozlišovanie hlások),
- poznávanie písmen z nápovedných obrázkov,
- sluchovú syntézu hlások do slabiky (*čítanie bez písmen*).

Na precvičovanie využijeme aktivity z predchádzajúcich hodín. Môžeme zaradiť aj nasledujúce didaktické cvičenie: zo skladacej abecedy vyberieme vhodné písmená a rozdáme ich deťom. Ich úlohou bude nájsť v triede predmet, ku ktorému písmeno patrí (napr. *T – tabuľa*).

1. Riešenie úloh v šlabikári

s. 26/1 Na úlohe pracujeme spoločne.

s. 26/2 Úloha je zameraná na poznávanie písmen. Poskytuje učiteľovi obraz o tom, ako sa zväčšuje počet písmen, ktoré deti poznajú.

s. 26/3 Úlohu treba vysvetliť a precvičiť najskôr na tabuli. Učiteľ diktuje slabiky.

V prvom riadku diktuje: ME SO VA LI JU ZÁ. Deti dopisujú chýbajúcu samohlásku.

V druhom riadku diktuje: ME SO VA LI JU ZÁ. Deti dopisujú chýbajúcu spoluhlásku. Takto vzniknú dva riadky rovnakých slabík.

s. 27/4 Niektoré deti môžu na úlohe pracovať samostatne.

s. 27/5 Po vysvetlení pracujú deti samostatne. Napíšu slabiku iba tam, kde vedia. Ypsilon pri obrázku je pomôckou pre deti. Vyskytuje sa vždy, ak sa píše v slove ypsilon.

s. 27/6 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

OKTÓBER

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 28, 29**

Vzdelávací cieľ

Precvičovanie sluchovej syntézy hlások do slabiky. Pokusné čítanie prvých otvorených slabík.

Pomôcky

šlabikár, tabuľa a farebná krieda (fixka), CD

Metodická poznámka

– Nasledujúce strany slúžia na precvičenie učiva celého prípravného obdobia a získanie prehľadu o vedomostiach detí pred vstupom do šlabikárového obdobia. Podľa našich skúseností by mala tieto činnosti ovládať väčšina žiakov. Pri ich hodnotení postupujeme diferencovane. Ak máme v triede dieťa, ktoré sa ešte „nechytilo", mali by sme sa zamyslieť nad príčinami a potrebnými opatreniami.
– Odporúčame zaraďovať do aktivít a hier v malej miere aj slová so zatvorenou slabikou. Umožníme tak napredovať individuálne vyspelejším deťom.

Didaktická hra predchádzajúca práci so šlabikárom

– Pred riešením úlohy v šlabikári zaradíme *Hru na detektíva*. Na tabuľu napíšeme súbor slabík (neskôr i slov) označený číslami. Nad slabikami zo začiatku nepoužívame vyššie čísla ako číslo 5, radšej ich napíšeme v každom riadku inou farbou. Postupne, ako sa bude rozširovať obor čísel, ich už nemusíme označovať farebne. Princíp hry spočíva v aktívnom vyhľadávaní slabík, neskôr slov.

Hra na detektíva

Motivácia: Deťom povieme: *Z knižky sa stratili slabiky (slová). Zahráme sa na detektíva a pokúsime sa ich nájsť.* Vyslovujeme náhodne vybrané slabiky (slová) z tabule a deti ich hľadajú. Ten, kto ich nájde, povie, pod akým číslom a farbou sa nachádzajú.

1 (modrá) SA	2 SO	3 SI	4 SU	5 SE
1 (červená) ME	2 MA	3 MI	4 MO	5 MU
1 (zelená) JA	2 JU	3 JE	4 JO	5 JI
1 (čierna) VU	2 VI	3 VA	4 VO	5 VE

V ďalších riadkoch použijeme aj iné slabiky, prípadne ich porozhadzujeme.
Príklad: Učiteľ povie: *Hľadáme **MI**.* Žiak, ktorý slabiku nájde, odpovie: *Červená trojka.* Ďalej sa na hre zúčastňuje už iba pasívne, aby mali príležitosť ďalšie deti.

NÁVRH POSTUPU

1. Úvod

a) **Motivácia:** Rozprávame o obrázku v šlabikári.
b) Riadený rozhovor o obrázku.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 28/2 Pracujeme spoločne. Každé slovo povedia deti po slabikách. Potom sa pokúsia napísať prvú slabiku. Deti napíšu iba tie slabiky, ktoré vedia napísať.

s. 29/3 Po vysvetlení a pomenovaní obrázkov pracujú deti samostatne. Učiteľ pracuje iba s deťmi, ktoré úlohu ešte samostatne nezvládnu.

s. 29/4 Deťom vopred nehovoríme, že prečítaním slabík vlastne prečítajú prvé slová. Počkajme na ich reakcie. Obvykle samy prídu na to, že prečítali prvé slová a majú z toho veľkú radosť.

3. Didaktická aktivita po práci so šlabikárom

Ak deti pochopili zámer 4. úlohy – prečítať prvé slová – môžeme pristúpiť k nasledujúcej aktivite (alebo ju zaradíme neskôr podľa schopností detí).
Pre každé dieťa pripravíme vetu s farebne odlíšenými a rozstrihanými slabikami (napr. MO**JA** MA**MA** SA **VO**LÁ **JA**NA.) tak, aby sme zachovali medzery medzi slovami. Rozstrihané vety vložíme do obálok či skladačky z papiera, ktorú si vyrobia deti.
Slabiky vysypú z obálky na lavicu. Postupne ich učiteľ vyslovuje v poradí, v akom nasledujú vo vete. Deti slabiky hľadajú a skladajú pred seba do vety. Zo začiatku si ešte neuvedomujú, že ide o vetu, keďže slabiky vyslovujeme pomaly a prerušovane (v reči robota), aby mali čas na hľadanie. Až po zložení všetkých slabík do slov a po ich prečítaní si uvedomia, že prečítali svoju prvú vetu. Takéto momenty majú veľký význam, lebo napĺňajú dieťa pocitom úspešnosti a sebadôvery.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 30, 31**

Vzdelávací cieľ

Poznávanie písmen. Pokusné čítanie otvorených slabík.

Pomôcky

šlabikár, CD

Metodická poznámka
Záver prípravného obdobia

Pripomeňme si, ktoré činnosti by malo zvládnuť dieťa na konci prípravného obdobia.

a) Určiť prvú hlásku slova.
b) Vyhľadať potrebné písmeno v nápovedných obrázkoch.
c) Prečítať aspoň niekoľko písmen (výber je individuálny).
d) Poskladať a prečítať niekoľko slabík z osvojených písmen.
e) Použiť aspoň niekoľko veľkých tlačených písmen v praktických činnostiach.

NÁVRH POSTUPU

1. Precvičovanie

Využívame známe didaktické aktivity, ktoré prispôsobujeme aktuálnej situácii v triede a potrebám žiakov.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 30/1 Pred prácou na úlohe pomenujeme spoločne obrázky po slabikách. Skúsenejší žiaci môžu vedľa obrázka napísať prvú slabiku.

s. 30/2 Úloha poskytuje spätnú väzbu. Obdoba úlohy z predchádzajúcej strany.

s. 31/3 Deťom odporučíme, aby si slabiky v prípade potreby prečítali i viackrát po sebe, aby si zmenu typu slabiky všimli. Podobnú úlohu môžeme vyriešiť aj na tabuli.

s. 31/4 Úlohu vysvetlíme na príklade na tabuli. Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

s. 31/5 Miera vyriešenia úlohy a jej porovnanie s podobnou úlohou na niektorej z predchádzajúcich strán umožní učiteľovi urobiť si predstavu o počte písmen, ktoré si dieťa doteraz zapamätalo.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 32, 33**

Vzdelávací cieľ

Sluchová syntéza hlások do slabiky. Pokusné čítanie otvorených slabík a prvých slov.

Pomôcky

šlabikár, vety s farebne odlíšenými slabikami, CD

NÁVRH POSTUPU

Precvičujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách – použijeme rôzne didaktické hry.

1. Riešenie úloh v šlabikári

s. 32/1, 33/2 Presvedčíme sa o tom, či deti vedia správne pomenovať obrázky. Podobnú úlohu môžeme riešiť aj na tabuli (ak je to potrebné).

Poznámky:

Šlabikárové obdobie

Charakteristika metodickej práce v šlabikárovom období

Delenie šlabikárového obdobia v 1. časti šlabikára

Šlabikárové obdobie v 1. časti šlabikára delíme na tri etapy.

1. Práca s otvorenými slabikami a slovami, ktoré obsahujú otvorené slabiky, písmená **A**, **M**, **E**.

2. Práca so slovami, ktoré obsahujú zatvorené slabiky, písmená **L**, **I**, **J**, **O**, **S**.

3. Práca so slovami, ktoré obsahujú slabiky so spoluhláskovými skupinami, písmená **U**, **V**, **N**, **Y**, **P**, **T**, **K**.

Spôsob práce so šlabikárom

Prvé strany (s. 34 – 41) sú netypické – súvislé texty sú krátke, v textovo-náučnej časti majú väčšie zastúpenie pracovné úlohy. Od s. 44 získava šlabikár svoj typický charakter, t. j. **ľavá strana – pracovná** – je zameraná na získavanie a rozvoj zručností v praktických činnostiach a **pravá strana – textovo-náučná** – obsahuje súvislé texty a s nimi súvisiace náučné úlohy.

Vždy po štyroch písmenách nasleduje dvojstrana zameraná na praktické využitie poznatkov z písania.

Dôvodom je skutočnosť, že preferujeme postupovanie v písaní nezávisle od čítania. Nie je to však podmienkou. Čítanie a písanie sú dva odlišné procesy. Kým postup v čítaní môže byť pri využívaní vhodných metodických postupov rýchly a dynamický, nedá sa to isté povedať o písaní. Najmä na začiatku treba postupovať pomalšie s ohľadom na vývoj detskej jemnej motoriky. Učitelia, ktorí si takýto (od čítania nezávislý) postup vyskúšali, potvrdzujú jeho nesporné výhody. Ak by bol z objektívnych príčin postup v písaní v niektorej etape ešte pomalší, je jednoduché vrátiť sa k práci s písanými písmenami na vyhradených stranách vždy vtedy, keď ich už deti vedia písať.

Z tohto dôvodu je metodike písania venovaná osobitná časť. Podľa potreby ju zaraďujeme do jednotlivých hodín slovenského jazyka. Posun oproti čítaniu sa prejavuje najmä pri prvých desiatich písmenách. Neskôr, keď deti získajú potrebné skúsenosti a zručnosti, sa tempo preberania prirodzene zrýchli a ku koncu šlabikárového obdobia sa čítanie s písaním zladí.

Všeobecné metodické informácie k nácviku čítania

– Texty v šlabikári vychádzajú z rôznych životných situácií detí, rodiny či z diania v prírode. Mali by pôsobiť výchovne, pomáhať deťom pri utváraní eticky správnych životných postojov. Svojím obsahom predchádzajú čítankovým textom v 2. až 4. ročníku ZŠ.

– V prípravnom období si deti vytvorili základné vedomostné predpoklady na čítanie prvých slov zložených z otvorených slabík (s rôznym počtom slabík v slovách). Podľa našich skúseností by už deti mali byť schopné čítať

aj viacslabičné slová. Umožňuje im to farebné rozlíšenie slabík v slovách, ktoré je vhodné používať až dovtedy, kým si deti neosvoja **mechanizmus čítania po slabikách**. – V šlabikárovom období sa venujeme najmä práci so slabikou, resp. čítaniu slov po slabikách. Otázka, či deti majú od začiatku nácviku čítať celé slová, alebo môžu slabikovať, vyvoláva mnoho diskusií. Náš prístup zohľadňuje skúsenosť väčšiny **dospelých ľudí, ktorí sa niekedy stretli s neznámym** či neobvyklým **slovom – pomohli si preslabikovaním**. Nevidíme dôvod upierať toto právo deťom, najmä keď si uvedomíme, že pre dieťa je každé slovo z pohľadu čítania neznáme a neobvyklé.

Najčastejšie sa vyskytujú tieto spôsoby elementárneho čítania:

1. Deti, ktoré majú **slabikovanie zakázané**, čítajú síce celé slová, ale zvyčajne pred nimi robia neúmerne dlhé prestávky. Slová si totiž potichu slabikujú alebo, čo je ešte horšie, hláskujú. Dlhšie slová mnohokrát nedokážu prečítať vôbec alebo len s chybami. Základná životná kompetencia – čítanie s porozumením – sa v tomto prípade nerozvíja v dôsledku dvojitého, nepružného čítania.

2. Deti, ktoré **čítajú slovo po slabikách nahlas či potichu**. Takto ***pred***čítané slovo ešte raz nahlas vyslovia. Týmto spôsobom opäť vzniká návyk dvojitého čítania, ktorý často pretrváva veľmi dlho. Súčasne neprispieva k čítaniu s porozumením.

3. Za optimálny spôsob elementárneho čítania považujeme hlasné čítanie po slabikách, bez ich následného spájania do slov. Takýto spôsob poskytuje deťom potrebnú istotu, pretože na rozdiel od celého slova sú schopné vnímať slabiku ako celok v pomerne krátkom čase. Deti si postupne poradia s hocijakým slovom bez zaváhania. Pauzy, ktoré dieťa robí medzi jednotlivými slabikami, ak ich nevie čítať viazane, sa skracujú a obyčajne do konca školského roka dieťa číta plynule. Treba počítať s tým, že isté percento detí slabikuje aj pri prechode do 2. ročníka. Sú to deti, ktoré by aj pri doteraz používanom spôsobe nácviku čítania mali oveľa vážnejšie problémy ako slabikovanie.

Zmena niektorých postojov k elementárnemu čítaniu

1. Dieťa môže slabikovať.

2. Dieťa nemusí hneď od začiatku dodržiavať interpunkciu – jej dodržiavanie úzko súvisí s automatizáciou čítania, ktorá vzniká väčšinou až na konci školského roka a ani vtedy ešte nie je ukončená.

3. Aby sa dieťa naučilo kvalitne čítať, **nemusí doma prečítať ten istý text mnohokrát**. **Oveľa dôležitejšie sú hrové aktivity, pri ktorých sa uplatňuje čítanie prirodzeným spôsobom.**

4. Nácvik čítania nenechávajme na rodiča. Nepoučený rodič môže nesprávnymi zásahmi proces nácviku čítania vážne narušiť. Preto je spolupráca s rodičmi veľmi dôležitá.

5. Pri prechode do 2. ročníka nemusia všetky deti čítať plynule, proces nácviku čítania pokračuje v ďalších ročníkoch.

6. Dieťa nemusí sledovať text, keď čítajú jeho spolužiaci. Pre deti je to veľmi neobľúbená a namáhavá činnosť, ktorá neprináša želaný úžitok. Treba ich zamestnať inou, obvykle hrovou činnosťou, ktorá súvisí s čítaním. Krátkodobé sledovanie textu odporúčame až vtedy, keď sa v šlabikári objavujú obsahovo zmysluplné texty.

7. Aktívne používanie veľkých tlačených písmen môže výrazne ovplyvniť proces nácviku čítania v pozitívnom zmysle.

8. Ak má dieťa napriek všetkým snahám naďalej problémy s čítaním, nehovoríme o lenivosti. Príčiny bývajú oveľa hlbšie a treba sa poradiť s odborníkom na poruchy učenia (psychológ v pedagogicko-psychologickej poradni).

Obdobie práce s otvorenými slabikami a slovami, ktoré obsahujú otvorené slabiky

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 34**

Vzdelávací cieľ

Písmená **A**, **a**, **á** – poznávanie a čítanie **malých** tlačených písmen.

Pomôcky

vhodné obrázky, skladacia abeceda, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

– Podľa aktuálnej potreby môžeme stále zaraďovať spoločné a individuálne cvičenia sluchového rozlišovania hlások. Zvyčajne však zistíme, že je to potrebné iba výnimočne a už iba individuálne.
– Prácu s nápovednými obrázkami zameriavame aj na menej frekventované písmená (**G**, **F**, **CH**...). Sluchovú syntézu hlások do slabiky sa snažíme postupne zautomatizovať.
– Žiaci využívajú v úlohách schopnosti získané na predchádzajúcich hodinách. Odporúčame, aby ich pravidelne rozvíjali a upevňovali v krátkych vstupoch pred riešením úloh v šlabikári.
– Pred prácou v šlabikári sa nezabudnime presvedčiť, či žiaci vedia správne pomenovať obrázky. Usmerníme ich, ak použijú miestne alebo nárečové výrazy.

NÁVRH POSTUPU

1. Poznámka

Ak zistíme, že nasledujúci postup vyvodzovania písmen je pre deti nevyhnutný, mali by sme ho použiť aj pri ďalších písmenách. Ak deti nemajú problémy a písmená si zapamätali počas práce s nápovednými obrázkami, zdĺhavé vyvodzovanie písmen môžeme skrátiť a postupne vynechať. Pri čítaní samostatných písmen nežiadajme od detí ich pomenovanie: *malé dlhé tlačené á, veľké dlhé tlačené Á…* **O tom, či dieťa rozoznáva písmená, sa presvedčíme tak, že príslušné písmeno ukáže.** Keďže sa deti naučili aktívne pracovať s písmenami už počas prípravného obdobia, nemusíme hovoriť o vyvodzovaní a oboznamovaní sa s novým písmenom. Stačí, keď o danom písmene povieme, že dnes bude „**hlavným**“ písmenom.

2. Úvod

Motivácia: Rozprávanie učiteľa, čítanie krátkeho príbehu, básničky, rečňovanky a pod. s bohatou frekvenciou hlásky **a** na začiatku slova.

V šlabikárovom období odporúčame využívať aj novú pomôcku – pracovný zošit Čítanie v prvom ročníku. Ten ponúka možnosť výberu úloh alebo textov. V konečnom dôsledku ešte výraznejšie zefektívni proces osvojenia si čítania.

3. Práca so šlabikárom

a Riadený rozhovor o obrázku v šlabikári. Je vhodné pomenovať postavy rôznymi menami začínajúcimi sa na **a**.
b Vyzveme deti, aby hovorili slová začínajúce sa na **a**, ktoré pred chvíľou počuli.
c Oboznámenie detí s tvarmi a funkciou **a**, **á**.

4. Didaktické aktivity predchádzajúce práci so šlabikárom

a Vyslovujeme pomaly rôzne slová. Ak deti počujú slovo, ktoré sa začína na **a**, reagujú vopred dohodnutým spôsobom (napr. otočením, zdvihnutím ruky, zatvorením očí, tlesknutím, dupnutím).

b Deťom predkladáme obrázky. **Slová nevyslovujeme!** Deti reagujú podobne ako v prvom prípade. (Odporúčame vytvoriť si súbor rôznych obrázkov. Môžu to byť obrázky z omaľovaniek alebo aj počítačové obrázky. Pomôže i vlastná tvorba. Stačí obrázky vystrihnúť a nalepiť na pevnejší podklad a postupne si vytvoríme dosť veľký súbor, s ktorým môžeme pracovať celé roky.)

5. Riešenie úloh v šlabikári

s. 34/1 Napriek skutočnosti, že sa deti učia detailne poznávať najmä malé tvary tlačených písmen, **pri písaní naďalej používame iba veľké tlačené tvary**.

s. 34/2 Namiesto vyfarbovania môžeme zvoliť iný spôsob označenia. Skutočné schopnosti detí preveríme prečítaním označených písmen, ktoré náhodne vyberieme. Deti by mali používať na vyfarbovanie žltú alebo inú nevýraznú farbičku, ktorá nebude písmená prekrývať. Súčasne sa môžeme presvedčiť porovnaním s podobnou úlohou v minulosti, ako deti pokročili v osvojovaní písmen z nápovedných obrázkov.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6 hod.**
šlabikár	**s. 35**

Vzdelávací cieľ

Písmená **A**, **a**, **Á**, **á**. Pokusné čítanie slov.

Metodická poznámka

Určovanie hlásky, najmä samohlásky, je v tejto etape nácviku čítania pre dieťa **jednoduché, ak ide o samohlásku na začiatku slova**. Určovanie samohlásky na konci a v strede slova je pre mnohé deti veľmi náročná činnosť. Preto naďalej určujeme iba hlásky, ktoré počujeme na začiatku slova. Nezabúdajme na začiatok hodiny zaraďovať didaktické aktivity a hry odporúčané pri predchádzajúcich hodinách (napr. *Hra na detektíva*).

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Zaoberáme sa najmä sluchovou syntézou hlások do slabiky s písmenom **a**, ako aj čítaním týchto slabík. Odporúčame použiť najmä *Hru na detektíva*.

b Cvičenie sluchového rozlišovania hlások na konci slova. Môžeme ho zaradiť až po prvých skúsenostiach s čítaním. Postupne sa objavujú aj úlohy, v ktorých dieťa dopisuje poslednú hlásku, preto sa ju treba naučiť identifikovať v takomto poradí:

– slová, ktoré sa končia spoluhláskou – určuje sa ľahšie ako samohláska,
– slová, ktoré sa končia samohláskou (túto činnosť na prvej hodine pravdepodobne všetky deti nezvládnu).

Naďalej však platí, že sa **nezaoberáme** detailnou analýzou slova na hlásky ani určovaním pozície hlások v strede slova.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 35/3 Úloha je jednoduchá – pracujeme podľa pokynu v učebnici.

s. 35/4 Úloha si vyžaduje precvičenie na tabuli. Pri práci v šlabikári priebežne kontrolujeme, či deti zapisujú písmená v správnom poradí, t. j. zľava doprava. Do prvého riadka diktujeme slabiky so spoluhláskami, ktoré už deti poznajú z práce s nápovednými obrázkami. V druhom riadku si môžu pomôcť nápovednými obrázkami. Príklad:
– prvý riadok: MA SA LA JA VA,
– druhý riadok: KA ZA RA DA HA.

s. 35/5 Deti pracujú podľa pokynu v učebnici.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 36**

Vzdelávací cieľ

Písmená **M**, **m** – čítanie slabík. Čítanie slov.

Pomôcky

skladacia abeceda, súbor obrázkov, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

– Predpokladom úspešného zvládnutia úloh na 36. strane šlabikára je zvládnutie sluchovej syntézy (*čítania bez písmen*), čomu sme sa venovali v predchádzajúcich 2-3 týždňoch. Možno budete prekvapení, s akou samozrejmosťou a ľahkosťou, bez potreby hlbšieho vysvetľovania deti čítajú prvé slabiky.
– Prípravu na prácu v šlabikári robíme spoločne i jednotlivo. pre deti je hovorenie slov po slabikách obvykle veľmi jednoduché, preto sa touto činnosťou zaoberáme už iba krátko. **V prvej úlohe** sa začínajú objavovať slová (*mašľa, maska, marhuľa*), ktoré môžu viesť ku gramaticky nesprávnemu deleniu slov na slabiky. pre deti je úplne prirodzené, že takéto slová vyslovia po slabikách nasledujúcim spôsobom: *ma – šľa, ma – ska, ma – rhu – ľa*. Slová obsahujúce zatvorenú slabiku sme použili iba preto, lebo slovenčina obsahuje len málo vhodných slov, ktoré sa dajú vyjadriť ilustráciou a obsahujú iba otvorené slabiky. Podľa našich skúseností však gramaticky nesprávne delenie slov na slabiky neovplyvní neskorší pravopis. V takýchto prípadoch úloha znie takto: *Napíš prvú slabiku alebo prvé dve písmená slova.*
Nevyžadujme však gramaticky správne hovorenie po slabikách – v tejto etape nácviku čítania by to deti ani nepochopili. Iba by ich to poplietlo a učiteľom by to sťažilo prácu. Pre potreby elementárneho čítania nie je gramatická správnosť pri vyslovovaní slov po slabikách dôležitá.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri písmenách **A**, **a**.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 36/1 Úlohu vysvetlíme príkladom na tabuli. Pracujeme podľa pokynov v šlabikári. Deťom pripomenieme, aby si v prípade potreby pomohli nápovednými obrázkami. Mali by vedieť správne označiť minimálne slabiku **ma**.

s. 36/2 *Hru na detektíva* robíme podľa návodu k strane 28, 29 (prípravné obdobie).

Iné možnosti využitia úlohy

– Vyfarbi slabiky, ktoré sa ti podarilo prečítať.

– Urob hviezdičku k slabike **ma**, nakresli slniečko k slabike **se**…

3. Pokusné čítanie prvých slov

Keďže deti by už mali vedieť prečítať otvorené slabiky zložené z rôznych písmen, odporúčame začať s pokusným čítaním prvých slov. **Pochopenie mechanizmu čítania slov je jednoduchšie na slovách, ktoré sú zložené z dvoch rôznych slabík** – **SAMO**, ako na slovách, v ktorých sa slabiky opakujú – **MAMA**. Najzložitejšie je pre dieťa čítanie takýchto slov vo vetách, v ktorých sa rovnaké slabiky ešte viac kumulujú – *Mama má…, Má mama…?* Preto odporúčame napísať na tabuľu niekoľko iných slov (nie **MAMA**) veľkými tlačenými písmenami farebne po slabikách. Deti ich pravdepodobne prečítajú bez problémov.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 37**

Vzdelávací cieľ

Písmená **M**, **m** – čítanie prvých viet.

Pomôcky

súbor obrázkov a písmen, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

– Pred čítaním prvých viet môžeme vysvetliť na vetách napísaných na tabuli funkciu bodky, otáznika a veľkého písmena na začiatku vety.

– Deti by mali texty čítať iba krátko – zabránime tak zvyku mechanicky reprodukovať text. Je dôležité, aby i tieto jednoduché texty čítali žiaci po slabikách, bez opakovania. Vyhneme sa snahe detí ihneď čítať celé ťažšie slová a zabránime návyku dvojitého čítania či „komolenia“ slov. Ak máme v triede deti, ktoré už pri príchode do školy vedeli čítať plynule, nenútime ich čítať po slabikách.

– **Deti by v tejto fáze ešte nemali čítať texty doma.** Tým zabránime vzniku nesprávnych návykov. Čítanie ako domácu úlohu zadávame až neskôr, keď sú texty dlhšie, a po oboznámení rodičov so správnym spôsobom čítania. Ak je to nevyhnutné, zadáme individuálnu úlohu z čítania po dohode s rodičom (napr. ak dieťa dlhodobo chýba alebo potrebuje dlhší čas na osvojenie učiva).

– Texty sú členené na dve graficky odlišné časti. Prvá časť obsahuje klasicky písané vety s doteraz prebranými malými písmenami. Túto časť treba chápať ako **„povinnú“**. Druhá časť textu (pod čiarou) je písaná len veľkými tlačenými písmenami. V tejto časti sa prirodzeným spôsobom využívajú vedomosti získané v prípravnom období. I keď deťom čítanie druhej časti textu z veľkých tlačených písmen by nemalo robiť problémy, text treba chápať ako **rozširujúci**. Je vždy uvádzaný vetou: *Skús prečítať aj tieto vety.* O jeho prečítaní alebo neprečítaní by mal vždy rozhodovať učiteľ na základe aktuálnych čitateľských schopností dieťaťa. Práve čítaním týchto textov získajú deti potrebné čitateľské zručnosti, pretože sú obsahovo bohatšie ako základný text. Čítanie len základného textu, v ktorom je iba niekoľko písmen, často vedie k učeniu sa naspamäť.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Pozornosť zameriame najmä na čítanie prvých viet. Keďže prvé texty v šlabikári obsahujú obmedzený výber slov, odporúčame zaraďovať ďalšie slová do didaktických aktivít a hier. Do *Hry na detektíva* môžeme zaradiť napr. slová **SOVA**, **MISA**, **SILA**, **JAMA** atď.

b Čítanie jednoduchých viet z tabule, ktoré vytvoríme napríklad obmenou viet zo šlabikára (použijeme iné poradie a doplníme ich inými obrázkami). Na tabuli si však môžeme dovoliť použiť aj iné jednoduché slová obsahujúce slabiky, o ktorých predpokladáme, že ich čítanie nebude pre deti ťažké (potrebné skúsenosti získali už v prípravnom období). Ak použijeme širší výber písmen, odporúčame písať vety veľkými tlačenými písmenami.

Príklady viet:

E**VA** MÁ MI**SU**. MÁ E**MA** MA**MU**?

MÁ**ME** MA**LÚ** E**LU**. MA**JA** JE MI**LÁ**.

c Demonštračná ukážka čítania z tabule, na ktorej by mal byť podobný text ako v učebnici. Predvedieme spôsob čítania – prečítame vetu po slabikách – viazane, bez následného vyslovenia celých slov alebo vety. Tým deťom ukážeme jediný vhodný spôsob čítania v nasledujúcom období, až kým nezačnú spontánne prechádzať na plynulé čítanie.

2. Práca s textom v šlabikári

a Motivačný rozhovor o obrázku v učebnici. Obrázok využijeme na výchovné pôsobenie.

b Individuálne čítanie textu v učebnici. Počas čítania by mali ostatné deti vykonávať inú činnosť, napr. pracovať s prílohou, kresliť obrázky vecí, ktorých názov sa začína na písmeno **m**, prípadne samostatne pracovať na úlohách v učebnici.

3. Samostatná práca

s. 37/3 Zadanie úlohy je jednoduché. Aby nám úloha poskytla spätnú väzbu, žiaci by mali prečítať niekoľko náhodne vybraných slov, ktoré vyfarbili.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 38**

Vzdelávací cieľ

Písmená **E**, **e**, **é** – čítanie slabík a slov.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách. V hrových didaktických činnostiach si deti precvičia čítanie slabík a slov, ktoré obsahujú písmená **E**, **e**. Cieľom prípravných činností je pripraviť deti rôznymi didaktickými aktivitami či čítaním slabík a slov na čítanie súvislého textu.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 38/1

a Pred prácou na úlohe odporúčame zaradiť *Hru na postreh*. Pomaly vyslovujeme pomenovania vecí. Medzi ne zaraďujeme slová, ktoré obsahujú žiadanú slabiku. Úlohou detí je reagovať dohodnutým znamením vždy, keď počujú slovo, ktoré sa začína na túto slabiku.

b Na úlohe pracujeme podľa pokynov v šlabikári. Úlohu môžeme vysvetliť príkladom na tabuli.

s. 38/2 Vysvetlíme zadanie úlohy, potom už deti pracujú samostatne.

Obdobie čítania slov, ktoré obsahujú zatvorené slabiky

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 39**

Vzdelávací cieľ

Písmená **E**, **e**, **é** – čítanie slov a viet, sluchová syntéza zatvorenej slabiky.

Pomôcky

súbor obrázkov a písmen, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

– Do úvodu hodín čítania zaraďujeme sluchovú syntézu hlások do slabiky. Ak deti zvládajú sluchovú syntézu otvorenej slabiky, môžeme postupne, podľa aktuálnej situácie v triede, zaraďovať v krátkych vstupoch **cvičenie sluchovej syntézy zatvorenej slabiky**:

1. Používame slová s jednou zatvorenou slabikou, napr. **P – E – S**, **N – O – S**.

2. Po vhodnej motivácii používame aj zatvorené slabiky, ktoré sú súčasťou dlhších slov. Na začiatku **nezaraďujeme** syntézu slabík typu **JAJ**, **JOJ**, **JUJ**, **MÁM** – pre deti predstavujú práve takéto slabiky problém.

3. Ďalej postupujeme ako pri čítaní prvých slabík. Keďže deti už majú dostatok skúseností, nemusíme sa obmedzovať iba na niektoré hlásky.

– Zaradenie nácviku sluchovej syntézy zatvorenej slabiky v takom veľkom časovom predstihu je dôležité pre obdobie, keď deti začnú čítať prvé slová so zatvorenými slabikami. Keby sme začali so syntézou neskôr, mnohé deti by mali s čítaním problémy. K poslednej spoluhláske často prikladajú nejestvujúcu samohlásku a čítajú namiesto slova **PES** komoleniny typu **PE-SO**, **PE-SA**… Sluchovo kvalitne pripravené dieťa sa spravidla takýchto chýb nedopúšťa.

– Do didaktických aktivít (napr. *Hra na detektíva*) odporúčame zaraďovať v malej miere aj slová so zatvorenou slabikou. Umožníme tak napredovať aj individuálne vyspelejším deťom.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách. Dodržiavame postup uvedený na strane 27.

2. Riešenie úloh v šlabikári

a Motivačný rozhovor o obrázku v učebnici. Obrázok využijeme na výchovné pôsobenie.

b Individuálne čítanie textu v učebnici. Počas čítania by mali ostatné deti vykonávať inú činnosť, napr. pracovať s prílohou, kresliť obrázky vecí, ktorých názov sa začína na písmeno **e**, prípadne samostatne pracovať na úlohách v učebnici.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 39/3 V úlohách tohto typu by malo dieťa prezentovať vedomosti navyše. Tento fakt treba zohľadniť diferencovaným zadávaním a hodnotením. V úlohe sú slová písané malými tlačenými písmenami. Mala by nám ukázať vplyv systematickej práce s nápovednými obrázkami a cvičenia sluchovej syntézy na schopnosť detí čítať rôzne slová. Po vysvetlení zadania pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 40**

Vzdelávací cieľ

Písmená **L**, **l** – čítanie slabík a slov, sluchová syntéza hlások do slabiky.

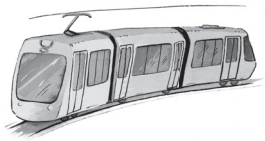
Metodická poznámka

– Krátkymi, ale pravidelnými vstupmi sa venujeme sluchovej syntéze, najmä zatvorenej slabiky, ktorú sa snažíme zaraďovať aj do hier. Niektoré deti už vďaka sluchovej syntéze zvládajú čítanie zatvorených slabík, menej zdatné deti budú mať dostatok času na pochopenie tohto javu.

– **Dôležitú úlohu plní možnosť „odpozorovať" čítanie istých typov slabík od iných detí**. Podľa našich skúseností sa začnú po istom čase zapájať do čítania zatvorených slabík všetky deti.

– Na rozvoj tejto schopnosti odporúčame zaradiť do vyučovania inú verziu *Hry na detektíva*, ktorá uplatňuje diferencovaný prístup k deťom. Hra pomáha pri čítaní prvých zatvorených slabík. Preto povieme vždy po sebe príslušnú dvojicu slabík – otvorenú a zatvorenú, napr. Po slabike **MA** deti vyhľadajú slabiku **MAK**… V druhej fáze hry hovoríme slabiky nezávisle od poradia, v akom sú napísané:

1 (modrá) MA	2 RA	3 TU	4 RO	5 VE
1 (zelená) MAK	2 RAK	3 TUK	4 ROK	5 VEK
1 (čierna) SY	2 BO	3 HA	4 LU	5 SE
1 (červená) SYN	2 BOJ	3 HAD	4 LUK	5 SEN

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na minulých hodinách. Zameriame sa najmä na rozlišovanie písmena **l** a **I**. Pri pochybnostiach detí im odporučíme pomôcť si nápovedným obrázkom.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 40/1 Predpoklad úspešného riešenia úlohy je správne pomenovať obrázok a analyzovať slovo na slabiky.

s. 40/2 Aktivitu *Hra na detektíva* už žiaci poznajú. Ak ju realizujeme prostredníctvom šlabikára, je potrebné zapojiť do nej čo najviac detí. Odporúčame, aby sa dieťa, ktoré našlo hľadanú slabiku, stalo pozorovateľom a aktívne už do hry nevstupovalo. Rozsah hry nemusí postačovať, preto ju môžete hrať aj na tabuli. Je vhodné pridať aj slová pre pokročilejšie deti. **V hrách začíname vždy tým, čo považujeme za najťažšie**, keďže na začiatku sa presadia čitateľsky zdatnejšie deti. Ak hľadáme ako prvé „ľahšie" slabiky, menej zdatné deti by museli neskôr hľadať slabiky, na ktoré ešte nestačia.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 41**

Vzdelávací cieľ

Písmená **L**, **l** – čítanie súvislého textu, sluchová syntéza zatvorenej slabiky.

Pomôcky

obrázky a karty s napísanými slovami, CD, pracovný zošit

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. V rámci týchto činností odporúčame zaradiť nasledujúcu didaktickú aktivitu: na magnetickú tabuľu umiestnime súbor obrázkov (napr. misa, sova, oko, dom, pes, váza, lavica). K obrázkom potom deti vyberú správne slovo z napísaného súboru (**SOVA**, **MISA**…). Slová napíšeme veľkými tlačenými písmenami farebne po slabikách.

b V krátkom vstupe precvičujeme sluchovú syntézu najmä zatvorenej slabiky.

2. Práca s textom a ilustráciou v šlabikári

Text a ilustrácia poskytujú podnety na výchovné využitie. Postupujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách.

3. Riešenie úloh v šlabikári

Úloha poskytuje obraz o čitateľských schopnostiach detí, ako aj o schopnosti samostatne pracovať. Kvôli kontrole prečítajú niektoré z vyznačených slov.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 42**

Vzdelávací cieľ

Písmená **I**, **i**, **Í**, **í** – čítanie slabík a slov, sluchová syntéza zatvorenej slabiky.

Pomôcky

súbor obrázkov a písmen, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

– V krátkych vstupoch venujeme naďalej pozornosť sluchovej syntéze zatvorenej slabiky. Pri deťoch, ktoré majú s týmto typom slabiky ešte problémy, použijeme nasledujúcu aktivitu: zatvorenú slabiku (napr. **NOS**, **KAM**) vyslovíme rozdelenú len na dve časti: **NO** – **S**, **KA** – **M**. Delenie umožní deťom ľahšie pochopiť zloženie takýchto slabík. Po pochopení sa vrátime k obvyklému spôsobu skladania zatvorenej slabiky. Musíme si dať pozor, aby dieťa v budúcnosti nedelilo slovo so zatvorenou slabikou nesprávne, napr. **LO-P-TA** namiesto správneho **LOP-TA**. Pri čítaní treba sledovať, aby ani v iných typoch slabík deti nečítali spoluhlásku izolovane. Výnimkou je len samohláska na začiatku slov (**E** – **MA**).

– Tieto chyby spôsobuje nedostatok praktických skúseností s optickým delením napísaného slova na slabiky, ktoré pomáha mnohým deťom. Neskôr takto delíme iba náročnejšie slová. Ak problémy s čítaním u detí pretrvávajú, môžeme slová v šlabikári vyznačiť zvislou čiarou po slabikách. Keďže ide o časovo náročnú činnosť, môžeme o to požiadať rodičov.

– Deťom pravidelne pripomíname možnosť pomáhať si nápovednými obrázkami. V tomto období deti využívajú

túto možnosť už iba ojedinele alebo len pri niektorých menej frekventovaných písmenách.
– Úlohy zadávame diferencovane. Pri prvej úlohe môžu pokročilejšie deti napísať k niektorým obrázkom aj celé slovo. Náročnejšie riešenia vysvetlíme príkladom na tabuli.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. Vychádzame z odporúčania v metodickej poznámke.

b Cvičenie sluchovej syntézy zatvorenej slabiky.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 42/1 Pracujeme podľa pokynov v šlabikári. Pri riešení úlohy môžeme uplatniť diferencovaný prístup (niektoré deti môžu napísať k úlohe celé slová).

s. 42/2

a V prvej časti *Hry na detektíva* sú slabiky, v druhej slová. Hru začneme slovami a až potom pokračujeme slabikami, čím umožníme zúčastniť sa na hre aj slabším žiakom.

b Deti môžu označiť rámček s každým slovom alebo slabikou, ktoré sa im podarilo prečítať.

NOVEMBER

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 43, 44, 45**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Poznámka: Rozvrhnutie učiva ráta s 36 hodinami v 4 týždňoch. Skutočný počet hodín v jednotlivých mesiacoch je však o 4 až 6 hodín vyšší. Tieto hodiny sú v metodike označené ako **m. č. r. – mesačná časová rezerva** a učiteľ ich použije tam, kde to práve potrebuje, alebo kde sa to uvádza pri časovej dotácii.

Vzdelávací cieľ

Písmená **I**, **i**, – čítanie súvislého textu, sluchová syntéza zatvorenej slabiky. Práca s písaným textom.

Pomôcky

súbor obrázkov a písmen, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

Texty, ktoré na precvičovanie učiva napíšeme na tabuľu, neodporúčame čítať hromadne. Časť žiakov pri takomto čítaní nebude čítať aktívne, pretože sa nedokáže tempom vyrovnať rýchlejším čitateľom. To isté platí aj o čítaní textov zo šlabikára. Vždy musíme dbať na to, aby deti čítali aktívne, čo sa nedá dosiahnuť hromadným čítaním. U niektorých detí vedie tento spôsob čítania k memorovaniu. **Je žiaduce pracovať s deťmi pri čítaní textov najmä individuálne.** Tento spôsob si vyžaduje dobrú organizáciu práce v triede. V čase individuálneho čítania treba zamestnať triedu inými zaujímavými činnosťami, ktoré súvisia s čítaním: práca na úlohách v šlabikári, kreslenie obrázkov k slovám, písanie slov veľkými tlačenými písmenami...

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania slabík a slov – použiť známe didaktické hry.

b Cvičenie sluchovej syntézy zatvorenej slabiky. Pokusné čítanie zatvorenej slabiky – do hier (*Hra na detektíva*) zaraďujeme jednoslabičné slová ako **NOS**, **PES**, **MAK**, **RAK** atď.

c Čítanie viet z tabule. Vety zostavíme zo slov, ktoré obsahujú písmeno **I**, **i**. Pokusne môžeme zaradiť aj troj- a viacslabičné slová. Vety nemusia tvoriť súvislý celok. **Príklad**: IVA MÁ NOVÚ MISU. **MAJA JE MALÁ A MILÁ**. IVO PIJE VODU. **VILO MÁ SALÁMU**. SAMO MÁ MALÚ SILU. **IVO A JA PIJEME VODU**. MAMA DALA SAMOVI NOHAVICE.

2. Práca s textom v šlabikári

a Motivačný rozhovor o obrázku v učebnici. Ilustrácia predstavuje matku v pôrodnici. Tematika ilustrácie a textu podporuje výchovu k rodičovstvu a vychováva k dobrým vzťahom k súrodencom. Túto časť vyučovacej hodiny môžeme obohatiť vhodnou básničkou.

b Individuálne čítanie textu zo šlabikára.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 43/3 Úlohu netreba osobitne vysvetľovať. Deti pracujú samostatne.

4. Práca s písaným textom

Deti sa prvýkrát stretnú s písaným textom v učebnici. Keďže písané písmo poznajú z praktických činností z nácviku písania a písania v písanke, nebude im po vysvetlení robiť problémy riešenie úloh ani čítanie súvislého textu. V nápovedných obrázkoch nahradia tlačené písmená písané, tak ako je to v písankách.
Na úlohách pracujeme podľa pokynov v šlabikári.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 46**

Vzdelávací cieľ

Písmená **J, j** – čítanie slabík a slov, pokusné čítanie slov so zatvorenou slabikou.

Pomôcky

skladacia abeceda, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

Blíži sa obdobie čítania slov so zatvorenou slabikou. Snažíme sa, aby si čítanie takýchto slabík osvojili všetci žiaci. Okrem sluchovej syntézy zatvorenej slabiky odporúčame zaradiť didaktickú aktivitu, ktorá priblíži deťom skladbu zatvorenej slabiky a jej čítanie. Na magnetickú tabuľu si pripravíme slabiky, napr.: NO PE JA ZE MÁ DO. Potom postupne vyslovujeme slová: nos, pes, jar, zem, máj, dom.
Úlohou detí je vybrať vhodné písmeno na doplnenie slabiky.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slabík slov s písmenami **J, j** – najmä v didaktických hrách. Námety môžeme čerpať z metodických poznámok k predchádzajúcim ukážkam vyučovacích hodín.
b Sluchová syntéza zatvorenej slabiky (iba veľmi krátko – ak sú v triede deti, ktoré ju ešte nezvládli).
c Didaktická aktivita z metodickej poznámky.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 46/1 Spoločne pomenujeme obrázky a ďalej pracujeme podľa pokynov v učebnici. So slabšími žiakmi pracujeme spoločne na celej úlohe. Pozornosť venujeme najmä slovu *topánka*, aby nerobili chyby nesprávnym pomenovaním.

s. 46/2 Tento typ úlohy deti ešte nepoznajú. Preto je vhodné ukázať im spôsob riešenia na ukážke. V úlohe sme použili „chyták“ (nie všetky slová majú svoju „dvojičku“), preto deti upozorníme, aby slová čítali pozorne.

s. 46/3 Známa úloha, ktorá si nevyžaduje ďalšie vysvetlenie. Poskytuje obraz o reálnych schopnostiach detí.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 47**

Vzdelávací cieľ

Písmená **J**, **j** – čítanie súvislého textu, pokusné čítanie slov so zatvorenou slabikou.

Pomôcky

súbor obrázkov a písmen, CD, pracovný zošit

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slabík a slov s písmenami **J**, **j** – precvičenie v didaktických hrách.

b Pokusné čítanie slov obsahujúcich zatvorenú slabiku.

2. Práca s textom v šlabikári

Pri čítaní postupujeme podobne ako na predchádzajúcich stranách. Ak sa v texte vyskytne písmeno, ktoré sme ešte nepreberali, upozorňuje na tento fakt grafické vyznačenie (vyskytujú sa spravidla na konci textu a majú iné zafarbenie ako slabiky v predchádzajúcej časti textu). Túto časť textu nemusia prečítať všetky deti. Deťom pripomenieme, že v prípade potreby môžu použiť nápovedné obrázky.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 47/4 Úloha poskytuje obraz o čitateľských schopnostiach detí. Prečítaním náhodne vybraného slova sa presvedčíme, či ho vie dieťa naozaj prečítať.

s. 47/5 Úlohe by mala predchádzať ukážka na tabuli. Obrázky v učebnici treba pomenovať po slabikách.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 48**

Vzdelávací cieľ

Písmená **O**, **o**, **ó** – pokusné čítanie slov so zatvorenou slabikou.

Pomôcky

CD, pracovný zošit, kartičky so slovami určené na didaktickú hru *Šašovinky*

Metodická poznámka

Hra Šašovinky

– S hrou sa čoskoro stretneme i v šlabikári. Je vhodné hrať ju aj so samostatnými kartičkami, na ktoré napíšeme rôzne slová s farebne odlíšenými slabikami. Spočiatku používame jednoduché slová, neskôr aj zložitejšie výrazy: **MI**SU, **SO**VU, **KÁ**VU, **MÚ**KU, O**PI**CU, **RU**KA**VI**CE, **PI**VO, KA**ŠU**, **MA**PU, **LA**VI**CU**, **SA**LÁ**MU**, ŠA**TY**, NO**HA**VI**CE**, ČO**KO**LÁ**DU**, **BÁ**BI**KU**, **VÍ**NO, SYR, SÓ**DU**, SÓ**JU**, **MA**LI**NY**, **PI**JA**VI**CU, **SE**KE**RU**, **PÁ**VA, **CI**GA**RE**TY, **HA**DA, **JA**HO**DY**, **MY**ŠI, **MA**LI**NY**…

Lístky so slovami rozdáme deťom. Potom si určíme vetu, na ktorú každé dieťa nadviaže slovom, ktoré má napísané na lístku, napr.:

Zajtra pôjdem do obchodu a kúpim si… OPICU, MISU, ČOKOLÁDU…

Výsledkom budú vtipné kombinácie viet, pri ktorých sa deti spontánne zabávajú, pretože objavujú významy slov v rôznych situáciách. Mnohé slová zo súboru môžeme využiť aj výchovne (napr. problematika alkoholu, fajčenia).

Môžeme použiť aj iné úvodné vety: *V taške mám… Oteckovi darujem… Pod posteľou mám…*

– Súbor slov do hry neustále rozširujeme. Rovnaké slová môžeme použiť aj v niekoľkých hrách. Vtedy obmieňame rôzne vety. Deti upozorníme, že ak sa im slovo nepodarí prečítať, môžu si zobrať iné – ľahšie. Podľa našich skúseností majú túto univerzálnu hru deti veľmi rady. Samy si pýtajú „ťažké“, „veľmi ťažké“ alebo „ľahké“ slovo. To, čo sa nám často nedarí dosiahnuť pri klasických formách vyučovania, môžeme dosiahnuť pomocou didaktickej hry či aktivity, napr. sústredenosť, zanietenosť či uvoľnenie detí. Podľa hodnotenia schopností žiakov v triede, môžeme hru zaradiť do vyučovania aj oveľa skôr – už do obdobia, keď deti dokážu s istotou čítať prvé slová.
– Je vhodné pri väčšine didaktických hier vymeniť tradičné sedenie v laviciach za menej formálne, na koberci či na zemi na podložkách.
– Súbory slov sú uvedené v MP v závere. Avšak sami si ich môžete dopĺňať a zaradiť nové slová. Zo skúseností učiteľov s touto hrou vieme, že je u detí mimoriadne obľúbená a výrazným spôsobom ovplyvňuje a urýchľuje proces nácviku čítania. Z našej strany iba jedno odporučenie: Hru je vhodné zaraďovať na záver hodiny, pretože po nej je už veľmi ťažké deti upokojiť.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slabík a slov s hláskou **O**, **o**. Po slabikách a slovách s otvorenými slabikami zaraďujeme do nácviku čítania už aj slabiky a slová so zatvorenou slabikou. Práve je vhodný okamih zaradiť aj slabiky typu *jaj*, *joj*, *jej*, *juj*, *mám*… Naďalej využívame didaktické hry, ktoré čerpáme z metodických poznámok, resp. z vlastnej tvorivosti.

b Sluchovej syntéze hlások do zatvorenej (otvorenej) slabiky sa venujeme už iba individuálne.

c Na precvičovanie čítania slov odporúčame použiť didaktickú hru *Šašovinky*.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 48/1 Pracujeme podľa pokynov v učebnici. Úlohu najprv vysvetlíme iným súborom obrázkov, ktoré umiestnime na tabuľu. Presvedčíme sa, či ich deti správne pomenovali. Úlohu zadávame diferencovane. Deti, ktoré majú problém s písaním slabík, môžu napísať len prvé písmeno slova. Druhú časť slabiky potom dopíšu s našou pomocou. Dieťa nesmie mať pocit neúspechu. Pokročilejšie deti môžu napísať k obrázkom aj celé slovo.

Iné možnosti využitia úlohy

Obrázky, ktorých názov sa začína rovnakou hláskou, môžu deti označiť rovnakou značkou či rovnakým číslom.

s. 48/2 Deti dopisujú chýbajúcu spoluhlásku podľa nášho diktovania. Najprv diktujeme slabiky, ktoré obsahujú deťom známejšie spoluhlásky (napr. **MO**, **LA**, **MI**, **JO**, **SE**). Ak to ešte potrebujú, môžu si pri písaní pomáhať nápovednými obrázkami. Ďalšie slabiky môžu obsahovať spoluhlásky, pri ktorých si deti v prípade potreby pomáhajú nápovednými obrázkami (napr. **ZO**, **BU**, **PA**).

s. 48/3 *Hra na detektíva.* Odporúčame pokračovať v hre pripravenej na tabuli.

Iné možnosti využitia úlohy

– Vyfarbi rámčeky, v ktorých sú mená.
– Označ hviezdičkou slová, ktoré sa ti ešte nepodarilo prečítať.
– Podčiarkni slovo, v ktorom je písmeno **P**.

.....

.....

.....

.....

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 49**

Vzdelávací cieľ

Písmená **O**, **o**, **ó** – čítanie súvislého textu, pokusné čítanie slov so zatvorenou slabikou.

Pomôcky

súbor písmen a obrázkov, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

– V súvislosti s čítaním súvislých textov v šlabikári nás zaujíma schopnosť žiakov porozumieť prečítanému textu. Otázky o obsahu prečítaného textu však v tomto období kladieme iba výnimočne. Dôvody:
– Obsah textu neposkytuje dostatok podnetov.
– Technika a rýchlosť čítania väčšine detí ešte neumožňuje plne vnímať obsah prečítaného textu.
– Je potrebné venovať sa najmä tomu, aby deti pochopili obsah jednotlivých slov a krátkych viet. Vhodnými aktivitami napomáhajúcimi porozumenie významu prečítaného slova sú:
– hra *Šašovinky*,
– kreslenie obrázkov k napísaným slovám.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania slabík a slov s písmenami **O**, **o**, **ó**.
b Pokusné čítanie slov so zatvorenou slabikou.
Odporúčame vybrať si a použiť niektorú z didaktických aktivít z predchádzajúcich strán, ktoré sa zaoberajú nácvikom čítania zatvorenej slabiky.

2. Práca s textom v šlabikári

a Krátky riadený rozhovor k obsahu ilustrácie v šlabikári.
b Individuálne čítanie textu.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 49/4 Po vysvetlení necháme deti pracovať samostatne. Riešenie úlohy odhalí schopnosť detí porozumieť obsahu prečítaného.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 50**

Vzdelávací cieľ

Písmená **S**, **s** – pokusné čítanie zatvorenej slabiky v dvojslabičných slovách.

Pomôcky

slová na kartičkách, CD, pracovný zošit

Metodická poznámka

– Vo vyučovaní by mali prevládať činnosti, ktorých základom je didaktická hra. Vedomosti, ktoré deti spontánne preukazujú prostredníctvom didaktických hier a aktivít, nie sú poznačené negatívnymi prejavmi klasického spôsobu skúšania.

Didaktická aktivita na zisťovanie vedomostí detí.
Na magnetickú tabuľu pripevníme rôzne náročné slová obsahujúce zatvorenú slabiku: LOPTA MISKA VOZÍK KOŠÍK NOŽÍK VESTA LAMPA KOSTOL MAČKA PAVÚK DOM PES LES DYM RAK MAK ČAJ HAD… **Ľahšie slová umiestnime na koniec súboru slov.** (Tak sa nestane, že si deti vyberú len „ľahké“ slová preto, lebo sú umiestnené na začiatku.) Podľa významu vybraných slov nakreslia aspoň tri obrázky. Po skončení práce deti obrázky pomenujú.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Prípravné činnosti nácviku čítania slabík a slov s písmenami **S**, **s** realizujeme podobne ako pri iných písmenách.

b Didaktická aktivita z metodickej poznámky – čítanie slov, ktoré obsahujú zatvorenú slabiku. V prípade potreby jej môže predchádzať aj sluchová syntéza zatvorenej slabiky.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 50/1

a Predpokladom úspešného riešenia úlohy je schopnosť izolovať prvú slabiku slova a schopnosť prečítať slabiku. Úlohe by malo predchádzať spoločné pomenovanie vecí na obrázku.

b Pred prácou na úlohe je vhodné zaradiť aktivitu: Na tabuľu napíšeme slabiku, napr. **CI**, ale slabiku nevyslovíme – deti si ju musia prečítať samy. Potom vyslovujeme rôzne slová ako **sokol**, **šatka**, **cibuľa**, **cukor**… Deti reagujú vopred dohovoreným znamením na každé slovo, ktoré sa začína napísanou slabikou. Napíšeme inú slabiku a pokračujeme ďalšími slovami.

s. 50/2

a Úloha obsahuje súbor slov *Hry na detektíva*. Hru začíname vždy náročnejšími slovami.

b Úlohu môžeme využiť aj na rozvoj čítania s porozumením, napr.:
– Zakrúžkuj názvy zvierat.
– Vyfarbi rámček s potravou pre zvieratá.
– Označ hviezdičkou slová, ktoré sa ti nepodarilo prečítať.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 51**

Vzdelávací cieľ

Písmená **S, s** – čítanie súvislého textu, čítanie slov, ktoré obsahujú zatvorenú slabiku v didaktických hrách.

Upozornenie k rubrike pomôcky

Od tejto vyučovacej hodiny budeme uvádzať pomôcky iba v prípade, ak pôjde o novú pomôcku, ktorú treba osobitne pripraviť. Ináč ponechávame výber pomôcok na rozhodnutí učiteľa, ktorý ho prispôsobí aktuálnym potrebám a situácii v triede.

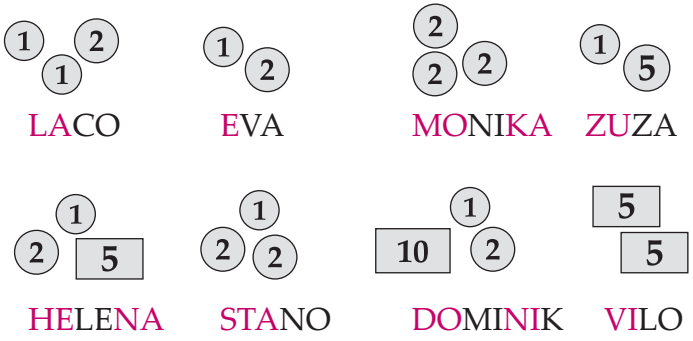
Metodická poznámka

– V šlabikári sa už popri dvojslabičných slovách začínajú objavovať aj viacslabičné. Podľa našich skúseností deti **pri čítaní slov po slabikách neovplyvňuje počet slabík a čítajú bez problémov aj viacslabičné slová**.
– Didaktická hra *Hádaj, koľko korún (eur) máme?* podporuje nácvik spontánneho čítania viacslabičných slov spolu s uplatnením medzipredmetových vzťahov (matematika).

Hra *Hádaj, koľko eur máme*

Na tabuľu napíšeme po slabikách veľkými tlačenými písmenami rôzne mená. Nad mená napíšeme do krúžkov čísla, ktoré predstavujú mince.

Tabuľa:

Postupne hovoríme mená z tabule, začínajúc ťažšími (príklad mimo aktuálneho oboru čísel):

Koľko eur má Dominik?

Žiaci musia hľadať meno na tabuli. Spočítajú peniaze, odpoveď znie:

Dominik má 13 eur.

Netreba sa obávať používať aj väčší počet mincí. Väčšina detí si hravo poradí.

– Úlohu možno v druhej fáze aj rozšíriť. Požiadame deti, aby po vypočítaní množstva eur pri jednotlivých menách, skúsili vypočítať, koľko bude mať kto eur, ak z nich minie 3 eurá za lízanku (knihu). Učiteľ znovu vyvoláva jednotlivé mená z tabule. Žiaci hľadajú, počítajú a odpovedajú. Mnohé deti vás svojou pohotovosťou a vedomosťami prekvapia. Hru môžeme zaradiť aj do hodín matematiky.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Pri precvičovaní čítania slabík a slov s písmenom **S**, **s** postupujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách.

b Na precvičovanie čítania slov, ktoré obsahujú zatvorenú slabiku, si zvolíme vhodnú didaktickú hru. Čítanie zatvorenej slabiky by mali zvládnuť prakticky všetky deti. Ak zvolíme vhodný výber mien, môžeme použiť aj didaktickú hru z metodickej poznámky.

2. Práca s textom v šlabikári

a Krátky riadený rozhovor k ilustrácii. Môžeme ju využiť aj na výchovné pôsobenie a tvorbu správnych stravovacích návykov.

b Individuálne čítanie textu v šlabikári. Text sme pre lepšiu orientáciu detí graficky rozdelili na dve časti.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 51/3

Úloha poskytne obraz o aktuálnych vedomostiach detí. Hodnotenie by malo byť tolerantné.

Obdobie práce so slovami, ktoré obsahujú slabiky so spoluhláskovými skupinami

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 52**

Vzdelávací cieľ

Písmená **U**, **u**, **Ú**, **ú** – čítanie slabík a slov, precvičovanie čítania slov, ktoré obsahujú zatvorenú slabiku, sluchová syntéza slabiky so spoluhláskovou skupinou typu **STO**…

Metodická poznámka

– Pamätajme na to, že *čítanie bez písmen* (sluchová syntéza slabiky) sa musí realizovať a upevniť v dostatočnom časovom predstihu pred čítaním slov so zatvorenou slabikou. Túto zásadu odporúčame dodržiavať aj pri ďalších typoch slabík.

– **Ak už žiaci ovládajú sluchovú syntézu otvorenej i zatvorenej slabiky, je vhodné začať so sluchovým skladaním slabiky so spoluhláskovou skupinou**, napr. **STO**, **KRA**… Po vhodnej motivácii môžeme realizovať skladanie dvoma spôsobmi:

a) Povieme izolovane všetky tri hlásky: **S** – **T** – **O**. Potom vyzveme deti, aby skúsili vysloviť hlásky naraz. Cvičíme najprv spoločne, potom aj individuálne.

b) Druhý spôsob uplatníme pri deťoch, ktoré ešte prehadzujú poradie hlások. Prvú hlásku vyslovíme izolovane, druhé dve ako slabiku: **S** – **TO**, **H** – **RA**… Tento spôsob používame iba ojedinele vtedy, ak dieťa nedokáže pochopiť zloženie takejto slabiky. Potom sa vrátime k prvému spôsobu.

– Ak máme v triede deti, ktoré sa prejavujú ako zrakové typy, pomáhame im pri syntéze slabiky písmenami.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a) Čítanie slabík a slov s písmenami **U**, **u**, **Ú**, **ú** – postupujeme obvyklým spôsobom. Ak deti bez problémov čítajú slabiky, zameriame sa najmä na čítanie slov v rôznych didaktických hrách.

b) Pri nácviku sluchovej syntézy slabiky so spoluhláskovou skupinou odporúčame použiť postup z metodickej poznámky.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 52/1 Úloha je prípravou na písanie diktátov. Odporúčaný sled slabík: LU, SU, MU, JU, TU, ZU, VU, NU, BU, DU. Hodnotíme iba časť, v ktorej sú písmená, ktorými sme sa už podrobne zaoberali.

s. 52/2 Úloha obsahuje súbor slov pre hru *Šašovinky*. Hru s obrázkami sme už hrali v šlabikári od s. 3, teraz sa stretávajú s jej slovnou podobou.

Vysvetlenie k hre *Šašovinky*: Hru sa môžeme hrať dvoma spôsobmi.

a) Učiteľ navrhne deťom vetu, ktorú dokončia prečítaním slova z tabuľky. Pri čítaní sa deti striedajú. Každé dieťa však musí povedať celú vetu: *V taške mám sovu. V taške mám mapu.* atď.

b) Deti si hovoria navrhnutú vetu samy pre seba. V tabuľke farebne vyznačia slová, s ktorými boli vety najsmiešnejšie. Deťom dáme možnosť povedať jednu vetu s vyznačeným slovom. V hrách nemusí každý žiak vedieť prečítať všetky slová.

Iné možnosti využitia úlohy

– Podčiarkni názvy vecí, ktoré by si chcel/-a kúpiť v obchode.

– Označ názvy vecí, ktoré sa v obchode nekupujú.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 53, 54, 55**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená **U**, **u**, **Ú**, **ú** – čítanie súvislého textu, sluchová syntéza slabiky so spoluhláskovou skupinou. Práca s písaným textom.

Postup

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania slov s hláskami **U**, **u**, **ú** – najmä v didaktických hrách (*Hra na detektíva*, *Šašovinky*).

b Cvičenie sluchovej syntézy slabiky so spoluhláskovou skupinou.

2. Práca s textom v šlabikári

a Čítanie rôznych viet z tabule. (Zostavíme iný text ako v učebnici.)

b Individuálne čítanie textu v učebnici.

3. Riešenie úloh v šlabikári

V úlohe deti prezentujú svoje čitateľské schopnosti a porozumenie obsahu prečítaného slova.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa pokynov v učebnici podobne ako na predchádzajúcej dvojstrane s písaným písmom (s. 44 – 45).

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 56**

Vzdelávací cieľ

Písmená **V**, **v** – čítanie slabík a slov, sluchová syntéza slabiky so spoluhláskovou skupinou. Pokusné čítanie slov so spoluhláskovou skupinou v didaktických hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slabík a slov s písmenami **V**, **v** – podľa aktuálnej potreby využijeme didaktické aktivity uvedené pri predchádzajúcich písmenách.

b Sluchová syntéza slabiky so spoluhláskovou skupinou – spoločné precvičenie.

c Do didaktických hier zaradíme slová typu SLAMA, ZLATO, VLASY, SMOLA… Tým uplatníme princíp diferencovaného prístupu k deťom.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 56/1 Predpokladom riešenia úlohy je správne pomenovanie predmetov a izolácia prvej slabiky (misa, palica, vozeň, vaňa) alebo prvých dvoch hlások (pasta, veslo). Na úlohe môžu deti pracovať diferencovane. Spôsob práce na úlohe určí učiteľ podľa schopností detí. V slove pasta považujeme riešenie *pa* za správne.

s. 56/2

Pri *Hre na detektíva* dodržiavame známy postup.

Iné možnosti využitia úlohy

- Označ slová, ktoré sa ti podarilo (nepodarilo) prečítať.
- Podčiarkni štvornohé zvieratá.
- Vyfarbi rámček, v ktorom je meno.
- Vyber si dve/tri/štyri slová a použi ich vo vetách.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 57**

Vzdelávací cieľ

Písmená **V**, **v** – čítanie súvislého textu, sluchová syntéza slabiky so spoluhláskovou skupinou, pokusné čítanie slov so spoluhláskovou skupinou v didaktických hrách.

Metodická poznámka

– Naďalej venujme pozornosť sluchovej príprave na čítanie slabík rôznych typov. V tomto období pokračujeme najmä v sluchovej syntéze slabiky so spoluhláskovou skupinou. V situácii, keď dieťa nevie niektorý typ slabiky v slove prečítať alebo slabiku prečíta nesprávne, **nenúťme ho toto slovo (slabiku) prečítať znova**. Odporúčame, aby ste dieťa taktne prerušili a vrátili sa na krátku chvíľu k sluchovej syntéze problémového typu slabiky. Podľa našich skúseností by dieťa po sluchovom precvičení malo pokračovať bez problémov v čítaní.

– Od strany 57 už nie sú v textoch jednoduché dvojslabičné slová graficky (farebne) rozlíšené po slabikách. Preto musíme deti na túto zmenu pripraviť. Využijeme novú didaktickú aktivitu. Na tabuľu napíšeme dva rady slov. V prvom riadku budú slabiky napísané doterajším spôsobom: SO**VA** JA**MA** SI**LA** NO**HA** SA**LÁ**MA. V druhom riadku budú slová napísané iba jednou farbou: SOVA JAMA SILA NOHA SALÁMA. Aj v druhom riadku čítame slová po slabikách, i keď nie sú graficky oddelené. Spôsob čítania teda zostáva rovnaký ako doteraz. Ak napriek tomu niektoré deti nemajú správny odhad a snažia sa čítať celé slová, odporúčame im rozdeliť slová v šlabikári zvislými čiarami po slabikách.

– V hrách využívajme čoraz viac slová písané malými tlačenými písmenami. Pri písaní ich však nepoužívame (sú pre deti príliš zložité).

– V niektorých úlohách sa postupne začína objavovať aj písmeno **Y**, ktorému sme sa doteraz úmyselne vyhýbali. pre toto písmeno neexistuje v slovenčine vhodné slovo s **y** na začiatku, a preto nemá ani nápovedný obrázok. Deťom musíme vysvetliť jeho funkciu a výslovnosť zhodnú s **I**.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slabík a slov s písmenami **V**, **v** – s použitím vhodných didaktických hier.

b Sluchová syntéza slabiky so spoluhláskovou skupinou.

c Slová so spoluhláskovou skupinou zaraďujeme do didaktických hier (*Šašovinky*, *Hra na detektíva*).

2. Práca s textom v šlabikári

Pri čítaní postupujeme ako na predchádzajúcich hodinách.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 57/3 V „hračkách“ sú napísané rôzne slová. Deti by mali vyfarbiť obrázky so slovami, ktoré dokázali prečítať.

Význam slova nesúvisí s obrázkom „hračky“!

Iná možnosť využitia úlohy

Označ hviezdičkou slová, ktorým nerozumieš. (Označené slová treba deťom vysvetliť.)

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 58**

Vzdelávací cieľ

Písmená **N**, **n** – čítanie slabík a slov. Pokusné čítanie slov, ktoré obsahujú slabiku so spoluhláskovou skupinou.

Metodická poznámka

– V tomto období by už deti mali mať dostatočne osvojené čítanie slov so zatvorenou slabikou, najmä na základe zvládnutého *čítania bez písmen* a pokusného čítania v didaktických aktivitách a hrách.

Hra Tajná matematika

Z podobného princípu ako *Hra na detektíva* vychádza aj táto didaktická hra. Na tabuľu napíšeme ľubovoľný súbor slov s rôznou čitateľskou náročnosťou, podľa ktorej tieto slová aj očíslujeme. Môžeme použiť čísla od 1 do 20 alebo dvakrát čísla do desať s farebným odlíšením.

1 SOVA	2 MISA	3 JAMA	4 MILO
5 ZIMA	6 KÁVA	7 SALÁMA	8 LAVICA
9 PES	10 NOHAVICE	11 FIGA	12 MASLO
13 PASTA	14 SLON	15 MESTO	16 TORTA
17 KOŠÍK	18 LABUŤ	19 STAN	20 ZLATO

Deťom zadáme matematický príklad, napr. **2 + 3**, ktorý vypočítajú, ale výsledok oznámia namiesto správneho čísla slovom, ktoré sa pod ním skrýva: **ZIMA**.
Môžeme uplatniť aj iné varianty hry podľa vlastnej tvorivosti, napríklad zadáme matematický príklad pomocou slov z tabule: **SOVA + MISA.** Deti hľadajú tieto slová na tabuli, prečítajú si čísla nad nimi a spočítajú ich. Môžu odpovedať číslom (**3**) alebo slovom skrývajúcim sa pod týmto číslom (**JAMA**). Tento spôsob je náročnejší a využijeme ho iba v prípade, ak máme istotu, že ho zvládne aspoň časť detí.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičenie čítania jednoduchých slabík a slov s písmenom **N**, **n**.

b Krátke precvičenie sluchovej syntézy zatvorenej slabiky.

c Didaktická aktivita z metodickej poznámky k písmenu **l** (3. bod) – vhodná príprava na čítanie slov v 1. úlohe šlabikára.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 58/1 Úloha predstavuje metodický postup pri čítaní slov so zatvorenou slabikou (najmä pre žiakov, ktorí majú s čítaním problémy). Tento spôsob čítania zatvorenej slabiky pomôže hlavne deťom, ktoré majú tendenciu pridávať k poslednej spoluhláske nejestvujúcu samohlásku, napríklad PES – PESA, PESE…

s. 58/2 Najprv spoločne pomenujeme obrázky. Slová vyslovujeme po slabikách. Úlohu zadávame diferencovane podľa schopností detí.

s. 58/3

a Úloha obsahuje ďalší súbor slov *Hry na detektíva*. Zaradili sme do nej aj slová so zatvorenou slabikou, ktoré sú potrebné najmä pre pokročilejšie deti.

b Pri riešení úloh sa deti veľmi snažia uspieť. Táto (ináč pozitívna snaha) niekedy vedie k prílišnému zameraniu sa na začiatok slova. Preto je **potrebné používať v hrách na tabuli také slová, ktoré majú rovnaký začiatok**. Takýmto spôsobom docielime od detí aktívne a zodpovedné čítanie.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ slová, ktoré vieš prečítať.

– Daj hviezdičku k menám.

– Vyfarbi písmená, ktoré si musel hľadať v nápovedných obrázkoch.

DECEMBER

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 59, 60, 61**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená **N, n** – čítanie súvislého textu, sluchová syntéza slabiky so spoluhláskovou skupinou, pokusné čítanie slov so spoluhláskovou skupinou v didaktických hrách.

Metodická poznámka

– Postupne sa začíname zaoberať aj obsahom a reprodukciou textov. Ich obsah sa postupne rozširuje, proces čítania detí sa zrýchľuje a to pozitívne ovplyvňuje vnímanie obsahu textu. Obsah prečítaného textu môžu deti vyjadriť niekoľkými spôsobmi:

– súvislým rozprávaním o obsahu prečítaného textu (najnáročnejší spôsob),
– odpoveďou na otázky učiteľa,
– vyjadrením obsahu ilustračnou kresbou. (Veľmi vhodný spôsob najmä pre deti, ktoré sa verbálne z rôznych dôvodov nerady vyjadrujú. Obyčajne sa o svojej kresbe dokážu rozhovoriť úplne spontánne. Neskôr dokážu takéto kresby obohatiť aj dopísaním krátkych dialógov. Vzniknú tak **„komiksové“** kreslené príbehy, ktoré vystihujú obsah prečítaného.)

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slov bez grafického vyznačenia jednotlivých slabík podľa návodu z metodickej poznámky.

b Pokusné čítanie slov, ktoré obsahujú slabiku so spoluhláskovou skupinou vo vybraných didaktických hrách.

2. Práca s textom v šlabikári

a Individuálne čítanie textu v učebnici – pozorujeme, či si deti vedia poradiť so slovami, ktoré nie sú graficky vyznačené po slabikách. Ak treba, usmerníme ich alebo im slová rozdelíme.

b Pokus o reprodukciu textu pomocou otázok.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 61/3 Po prečítaní mien pracujú deti samostatne. Pokročilejšie deti môžu napísať i ďalšie mená.

4. Zistenie stavu vedomostí (slová s otvorenými slabikami)

Deti by mali bez problémov zvládať čítanie slov s otvorenými slabikami. Na zistenie miery osvojenia čítania takýchto slov a schopnosti pracovať s nimi slúži nasledujúca dvojstrana. Čítanie z nej a prácu na úlohách si učiteľ rozvrhne na dlhšie obdobie (1 – 2 týždne) tak, aby si postupne individuálne preveril všetky deti. Najmenej „zdatní“ žiaci by mali dostať príležitosť na konci tohto obdobia. Výsledok nemá slúžiť na hodnotenie detí, ale poskytne učiteľovi predstavu o prípadných problémoch jednotlivých detí.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 62**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Y**, **y**, **ý** – čítanie slabík a slov, sluchová syntéza slabiky so spoluhláskovou skupinou, pokusné čítanie slov, ktoré obsahujú spoluhláskovú skupinu, v didaktických hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slabík a slov s **Y**, **y**, **ý**. Čítaniu izolovaných jednoduchých slabík sa venujeme už iba ojedinele, najmä so zaostávajúcimi žiakmi.

b Aj sluchovú syntézu slabiky so spoluhláskovou skupinou cvičíme už iba v krátkych vstupoch. Naopak, viac času venujeme ich čítaniu v slovách.

c Didaktická hra alebo aktivita zameraná na čítanie slov, ktoré obsahujú spoluhláskovú skupinu.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 62/1 Je dôležité, aby deti prečítali slovo spolu s číslom informujúcim o počte obrázkov, ktoré majú nakresliť. Deťom pripomenieme možnosť pomôcť si pri čítaní nápovednými obrázkami.

s. 62/2 Úloha obsahuje slová vhodné na hru *Šašovinky*. Ak sa nám podarí načasovať hru do obdobia Mikuláša, môžeme použiť takúto úvodnú vetu: *Mikuláš mi priniesol…* K hre sa môžeme v priebehu niekoľkých dní vrátiť viackrát a využiť slová v iných vetách.

Iné možnosti využitia úlohy

- Vyznač živočícha, o ktorom si myslíš, že má osem nôh.
- Označ hviezdičkou to, na čom by si si teraz rád pochutil.
- Podčiarkni slová, ktoré sa ti nepodarilo prečítať.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 63**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Y**, **y**, **ý** – čítanie súvislého textu, čítanie slov, ktoré obsahujú spoluhláskovú skupinu, v didaktických hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slov s písmenami **y**, **ý** – precvičovanie v niektorej známej didaktickej aktivite. Hry si treba prispôsobovať podľa aktuálneho písmena.

b Precvičovanie čítania slov obsahujúcich slabiku so spoluhláskovou skupinou. Ak ešte čítanie slov tohto typu deti plne nezvládajú, pokračujeme v didaktických aktivitách z predchádzajúcich hodín, najmä zo začiatku nácviku čítania.

2. Práca s textom v šlabikári

Využívame postupy z predchádzajúcich súvislých textov. Odporúčame upozorniť na funkciu úvodzoviek, viac sa tejto problematike nevenujeme (nie je obsahom učebných osnov 1. ročníka).

3. Riešenie úloh v šlabikári

S podobným typom úlohy sa už deti stretli, preto im spôsob riešenia iba krátko pripomenieme.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 64**

Vzdelávací cieľ

Písmená **P**, **p** – čítanie slabík a slov, sluchová syntéza zostávajúcich typov slabík (viacnásobné spoluhláskové skupiny STRE, slabiky s **r** a **l** (VR, VL), pokusné čítanie zložitejších slov v didaktických aktivitách a hrách.

Metodická poznámka

– Ak deti čítajú slová s otvorenými a zatvorenými slabikami a slabiky so spoluhláskovou skupinou bez problémov, môžeme začať so sluchovou syntézou ďalších typov slabík. Nácvik môžeme presunúť aj na neskoršie obdobie, podľa situácie v triede, prípadne pracujeme s deťmi počas celého obdobia diferencovane.

– S niektorými metodickými postupmi sa oboznamujeme s časovým predstihom. Záleží na našom individuálnom posúdení, do ktorého časového obdobia tieto prvky nácviku zaradíme. **Dôležité je rozvíjať u detí sluchové rozlišovanie istých typov slabík s dostatočným časovým predstihom**, teda skôr ako sa daný typ slabiky objaví v textovej časti šlabikára (v hrách sa môže objaviť už skôr). **Čítanie všetkých typov slabík by mali deti zvládnuť približne do konca januára.** V januári sa v textoch objavujú všetky zostávajúce typy slabík (napríklad **STRE**, **BR**, **VLK**…).

– Sluchový nácvik zostávajúcich typov slabík odporúčame vykonať v tomto poradí:

1. Sluchová syntéza slabík typu **BR**, **ZR**, **VR**, **PR**, **BL**, **HL**…

Tento typ slabiky v slovách spôsobuje deťom pri čítaní asi najväčšie problémy. Do slov pridávajú nejestvujúcu samohlásku, napr. **PRVÁ** čítajú ako **PRAVÁ**. Tu je mimoriadne dôležité, aby sa dieťa mohlo pri čítaní orientovať podľa grafického vyznačenia slova po slabikách. Nezabúdajme na to najmä pri slovách a textoch, ktoré pripravujeme deťom na tabuli.

2. Posledným typom sú slabiky s viac ako dvoma spoluhláskami za sebou. V tomto špecifickom prípade pri nácviku okrem sluchu pomôže aj zrak. Preto od začiatku pri cvičení sluchovej syntézy takýchto slabík využívame aj ich písomnú podobu. Skúsenosti získané v nácviku sluchovej analýzy predchádzajúcich typov slabík sú však nenahraditeľné. Na tabuľu napíšeme:

RO	**RA**	**RE**	**LE**
TRO	**DRA**	**TRE**	**PLE**
STRO	**ZDRA**	**STRE**	**SPLE**

Deti upozorníme na postupné pridávanie písmen pred základnú slabiku. Potom čítajú rozširujúce sa slová v stĺpcoch. Odporúčame zaraďovať do vyučovania aktivity s využitím rôznych rečňovaniek a jazykolamov, ktoré cibria výslovnosť detí a odstraňujú zlú výslovnosť spoluhláskových skupín. (Jazykolamy nemusíme vždy vyhľadávať v knižkách. Môžeme si ich tvoriť jednoduchým spôsobom i sami. Vyberieme si dve-tri na výslovnosť ťažšie slová, ktoré budú deti za sebou opakovať rôznou rýchlosťou. Inokedy ich usporiadame do vety. A máme jazykolam.)

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slabík a slov s písmenami **P**, **p** – precvičujeme najmä čítanie náročnejších slov. Predpokladáme, že deti už nemajú ťažkosti s čítaním jednoduchých slabík a slov.

b Sluchová syntéza jedného z typov náročnejších slabík (podľa návodu v metodickej poznámke).

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 64/1 Úloha poskytuje spätnú väzbu o individuálnych schopnostiach detí. Zároveň zistíme problémové typy slov a začneme ich viac zaraďovať do rôznych didaktických aktivít a hier.

s. 64/2 Súbor slov je určený pre didaktickú hru *Tajná matematika*. Slová môžeme využiť aj v *Hre na detektíva*.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ slová, ktorým nerozumieš alebo sa ti ich nepodarilo prečítať.
– Vyber si tri slová a nakresli k nim obrázok.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 65, 66, 67**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená **P**, **p** – čítanie súvislého textu, sluchová syntéza náročnejších typov slabík (STRE, BR, VR…), čítanie náročnejších slov v didaktických aktivitách a hrách. Práca s písaným textom.

Metodická poznámka

Naďalej venujeme pozornosť sluchovej príprave čítania slabík rôznych typov. Ak dieťa niektorý typ slabiky nevie prečítať alebo ho číta nesprávne, **nežiadame od neho, aby slovo prečítalo znova**. Dieťa taktne prerušíme a vrátime sa na chvíľu k sluchovej syntéze daného typu slabiky.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravná časť

a Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

b V krátkych vstupoch pokračujeme v sluchovej príprave na čítanie náročnejších slabík.

c Precvičujeme čítanie náročných slov v didaktických hrách – vhodné sú najmä *Šašovinky*.

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme obvyklým spôsobom. Nezabúdajme využiť výchovné možnosti obsahu textu a ilustrácií.

3. Riešenia úloh v šlabikári

V úlohe sa spája schopnosť čítať s porozumením s využitím praktických vedomostí a logického myslenia.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa pokynov v šlabikári.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 68**

Vzdelávací cieľ

Písmená **T**, **t** – čítanie v slovách rôznej náročnosti, slu-chová syntéza zložitejších slabík, pokusné čítanie zloži-tejších slov a výrazov v didaktických aktivitách a hrách.

Metodická poznámka

– Veľa detí už dokáže bez väčších problémov prečítať aj zložitejšie slová a výrazy. Ak máme v triede dobre čí-tajúce deti, musíme im poskytnúť v aktivitách a hrách plnohodnotné podnety. Preto by sme mali zostavovať didaktické hry s prihliadnutím na individuálne schop-nosti detí.

– Didaktickú hru *Šašovinky* môžeme obmieňať aj súbo-rom čitateľsky náročnejších slov. Nezabúdajme, že hu-mor by mal byť integrálnou súčasťou vyučovania. Preto je vhodné využívať aj slová, ktoré vyvolávajú veselosť detí. Humor a humorné situácie zbavujú deti napätia a umožňujú vytvoriť priaznivú atmosféru v triede.

– Príklady náročnejších slov, výrazov a viet do hry *Šašovinky*:

motorku, **jedovatého hada**, motorovú pílu, **kravatu**, mo-bilný telefón, **deravé ponožky**, červivé jablko, **dojčenskú fľašku**, cumlík, **papierové plienky**, kvetovanú sukňu, **holiaci strojček**, afrického slona, **zelenú húsenicu**, dre-venú varechu, **červené topánky**, zlatý prsteň, **károvanú košeľu**, maľovanú kolísku, **lekvárové buchty**, teflonovú panvicu…

Príklady viet do hry *Šašovinky*:

Mikuláš mi priniesol… motorku.

Pod stromček som dostal (dostanem)… deravé ponožky.

Do školy som si priniesol… afrického slona.

Bratovi darujem… kvetovanú sukňu.

Pod poduškou mám… lekvárové buchty.

– Príklady iného typu výrazov a návrhy otázok a viet, ktoré ich vtipne využívajú:

maľujeme byt, upratujeme, **jeme čokoládu**, prišívame gombíky, **pečieme buchty**, umývame riad, **perieme po-nožky**, čítame knihy, **cestujeme do školy**, varíme veče-ru, **píšeme úlohy**, vysávame prach, **hráme šach**, kosíme trávu, **hráme na klavíri**, nakupujeme, **pletieme svetre**, trénujeme beh…

Čo robí vaša rodina v noci? My v noci **maľujeme byt**. My v noci **prišívame gombíky**...

Čo robíme na ulici? Na ulici **perieme ponožky**…

Čo robíme v škole? V škole **varíme večeru**. V škole **pletieme svetre**…

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania písmen **P**, **p** v slabikách a slovách.

b Sluchová syntéza náročnejších slabík – podľa potreby.

c Pokusné čítanie zložitejších slov a výrazov v didak-tických hrách. Odporúčame využiť námet z metodickej poznámky.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 68/1 Pred prácou na úlohe môžeme zaradiť túto ak-tivitu:

Pripravíme si lístky so slovami predstavujúcimi predme-ty v blízkom okolí: *stolička, tabuľa, kvet, krieda, ceruzka, pí-sanka, uterák, kľučka, okno, dvere, koberec* a podobne. Lístky pridelíme jednému či dvom deťom. Potom sa tieto deti

postavia k predmetom, ktoré sú uvedené na lístkoch. Úloha v šlabikári podporuje čítanie s porozumením. Môže jej predchádzať spoločné pomenovanie obrázkov, najmä ak predpokladáme, že niektoré z nich deti nepoznajú alebo ich nevedia správne pomenovať (najmä vesta a tulipán).

s. 68/2 Deti pracujú na úlohe samostatne. Druhú časť úlohy zadáme až po vyriešení prvej časti. Deťom vysvetlíme slová, ktoré vyznačia (napr. *tarantula*).

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 69**

Vzdelávací cieľ

Písmená **T**, **t** – čítanie súvislého textu, sluchová príprava na čítanie zložitejších slabík (od tohto týždňa ju už vykonávame len v prípade potreby, preto ju v ďalších týždňoch neuvádzame), pokusné čítanie zložitejších slov a výrazov v didaktických hrách.

Metodická poznámka

Vrcholí obdobie cvičenia sluchovej syntézy hlások do slabík. Väčšina detí by mala vedieť na základe tohto cvičenia čítať aj zložitejšie slová za predpokladu, že sú v nich slabiky graficky rozlíšené. Skorým zaraďovaním takýchto slov do didaktických aktivít a hier vytvárame predpoklady na budúce plynulé čítanie súvislých textov.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravná časť

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách. Zameriavame sa na čítanie zložitejších slov.

2. Práca s textom v šlabikári

Pri čítaní využívame text a ilustráciu ako prostriedok výchovného pôsobenia na deti (výchova k rodičovstvu). Súčasťou textu sa po doplnení stane aj časť s menami rodičov. Ak máme v triede dieťa z neúplnej rodiny, postupujeme taktne.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 70**

Vzdelávací cieľ

Písmená **K**, **k** – čítanie v slovách rôznej náročnosti, príprava na písanie jednoduchých slov veľkými tlačenými písmenami, pokusné čítanie zložitejších slov v didaktických hrách.

Metodická poznámka

Detailnou analýzou slova sa podľa našich skúseností netreba osobitne zaoberať, žiaci by ju mali zvládnuť prirodzeným spôsobom, v súčinnosti s čítaním slov a písaním veľkými tlačenými písmenami. Odporúčame zaraďovať do vyučovania aktivity vyžadujúce analytické schopnosti (bloky mimo práce v šlabikári), napr. *doplňovačku*.

Doplňovačka

Po vhodnom motivačnom rozhovore (napr. *Pomôžeme zvieratku ukryť sa pred nebezpečenstvom...*) nakreslíme na tabuľu štvorcovú sieť a do nej napíšeme názov zvieratka. Úlohou detí je ukryť názov do slov, ako je ukryté slovo *JAR* v šlabikári. Väčšina detí bez skúseností dokáže na začiatku ukryť názov iba do slov, ktoré sa začínajú

písmenami skrývajúcimi tajničku. S pribúdajúcimi skúsenosťami budú písať slová aj iným spôsobom. Ak niektoré písmeno zo slova predsa len nevedia ukryť, vynechajú ho a pokračujú ďalej. Výber slov, ktoré deti použijú pri ukrývaní, je na začiatku ľubovoľný, neskôr cielený (napr. názvy zvierat či zeleniny, mená spolužiakov).
Pri príprave na túto aktivitu využijeme štvorčekovú písanku (1cm x 1cm), ktorú dostaneme v papiernictve. Deťom farebne vpíšeme slová na ukrytie do písanky, neskôr si ich deti odpisujú z tabule.

Prvý spôsob

	J	A	M	A
	A	D	A	M
	R	U	K	A

Druhý spôsob

V	O	J	A	K
S	T	A	N	
M	O	R	E	

– Pravopisné chyby v úlohách nesmú byť dôvodom na negatívne hodnotenie. Dieťa len taktne upozorníme. Za chybu považujeme hlavne vynechávanie hlások. Preto vedieme deti k pravidelnému čítaniu napísaných slov **po slabikách**. Iba tak budú schopné nájsť prípadnú chybu. **Úlohy tohto typu by nemali vzbudzovať dojem, že by si mali deti začať diktovať slová po hláskach.**

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Popri precvičovanom písmene sa zameriavame najmä na čítanie slov. Volíme prevažne činnosti orientované na porozumenie významu slova (napr. kreslenie obrázkov k slovám). Slová môžu byť napísané na tabuli alebo dieťa dostane list papiera, na ktorom je napísaných niekoľko slov s prihliadnutím na jeho individuálne schopnosti.

b Čítanie zložitejších slov v rôznych didaktických aktivitách a hrách podľa vlastného výberu. Nezabúdajme, že v nich treba používať aj jednoduché slová a výrazy, najmä ak máme v triede žiakov, ktorí ešte nezvládajú zložitejšie výrazy.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 70/1 Najprv si precvičíme úlohu na tabuli (pozri metodickú poznámku). Napíšeme na ňu veľkými tlačenými písmenami rôzne slová, z ktorých si deti môžu vybrať, ak majú problémy. Neskôr dokáže väčšina detí pracovať samostatne. Pomocný súbor slov poskytujeme dlhší čas len menej pokročilým deťom. Nie je však vhodné, aby bol voľne prístupný. Preto ho napíšme na zatvorenú tabuľu, to „donúti“ dieťa, aby prišlo k tabuli, našlo a prečítalo potrebné slovo a potom ho využilo v *doplňovačke*.

s. 70/2 Úloha obsahuje súbor slov na hru *Šašovinky*. Slová „prideľujeme“ deťom pomocou čísel a značiek s prihliadnutím na ich individuálne čitateľské schopnosti.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ bodkou všetko, čo by si naozaj kúpil.
– Podčiarkni slová, ktoré sa ti nepodarilo prečítať. Súbor slov môže slúžiť aj ako materiál na precvičovanie čítania najmä pre deti, ktoré majú tendenciu učiť sa súvislé texty naspamäť.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 71, 72, 73**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená **K**, **k** – čítanie súvislého textu, pokusné čítanie zložitejších slov v didaktických aktivitách a hrách. Zisťovanie aktuálneho stavu čitateľských schopností.

Metodická poznámka

– Predpokladáme, že mechanizmus čítania jednoduchých slov po slabikách ovládajú deti aj bez ich farebného rozlíšenia. Ak zistíme u niektorých žiakov opak, pomôžeme im rozdelením slabík pomocou zvislých čiar.
– Čítanie dlhších textových celkov a porozumenie ich obsahu závisí od dĺžky textu a od dosiahnutého stupňa plynulosti čítania. Aby sme si overili schopnosť detí vnímať obsah prečítaného celku, odporúčame realizovať didaktickú hru *Urob to!*

Hra Urob to!

Na rovnaké množstvo lístkov, ako je počet detí v triede, napíšeme rôzne vety (príkazy). Pri ich koncipovaní a rozdávaní zohľadňujeme individuálne čitateľské schopnosti: **Umy si ruky!** Podaj mi svoju tašku! **Postav sa na jednu nohu!** Podaj mi červenú pastelku! **Postav sa ku dverám!** Sadni si na zem! **Pohladkaj suseda!** Podaj mi ceruzku! **Brechaj ako pes!** Vyplaz jazyk! **Nakresli na tabuľu jablko!** Napíš na tabuľu svoje meno! **Umy si tvár!** Nakresli na tabuľu slnko! **Otoč hlavu!** Pozri sa, či vonku prší! **Ukáž, ako sa hrá na harmonike!** Ľahni si na brucho! atď. Potom si deti lístky prečítajú iba pre seba a postupne vykonávajú „prikázané“ činnosti. Ostatné deti podľa ich prejavov určujú, čo mali spolužiaci napísané na lístku. Pri prvých hrách tohto typu vyberáme zo súboru na čítanie jednoduchšie výrazy.
– V tomto období pozorujeme intenzívny rozvoj individuálnych čitateľských zručností detí. Významnú úlohu plní **veľké tlačené písmo**, ktorého používanie pri písaní zabezpečuje prepojenie s čítaním a poskytuje možnosť realizovať rôzne didaktické aktivity.
Napríklad môžeme realizovať úlohy typu:
Napíš, čo všetko sa dá kúpiť v obchode s potravinami. Napíš, aké zvieratá poznáš. Napíš mená detí v našej triede. **Napíš, čo máš v taške.** Napíš, čo rastie v lese. **Napíš, čo si zoberieš na výlet (do školy v prírode).** Napíš názvy ovocia (zeleniny). **Napíš, čo vieš nakresliť.** Spomeň si a napíš, čo máte doma v chladničke. **Napíš, čo máte v pivnici.**

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania slov s písmenami **K**, **k**.
b Pokusné čítanie zložitejších slov a výrazov vo vetách napríklad prostredníctvom didaktickej hry *Urob to!*

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme rovnako ako pri predchádzajúcich textoch. Keďže text čítame v predvianočnom čase, môžeme ho využiť motivačne a na výchovné pôsobenie.

3. Riešenie úloh v šlabikári

a Riešenie úlohy spája čítanie s porozumením s logickým myslením. Deti si môžu zvoliť rôzny spôsob vyznačovania (značka, vyfarbovanie, podčiarknutie).
b Iné možnosti využitia úlohy.
– Označ bodkou slová, ktoré sa ti nepodarilo prečítať.
– Označ veci, ktoré by si chcel kúpiť mame.

4. Zistenie stavu vedomostí (s. 72, 73) – Čítanie slov so zatvorenou slabikou

S dvojstranou pracujeme podľa pokynov k s. 60, 61.

JANUÁR

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 74**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Z**, **z** – čítanie v slovách rôznej náročnosti. Pokusné čítanie zložitejších slov v didaktických hrách. Písanie jednoduchých slov veľkými tlačenými písmenami.

Metodická poznámka

– Pokračujeme v sluchovej syntéze zložitejších slabík.
– Ak zistíme, že niektoré deti sú schopné pokračovať v čítaní rýchlejším tempom, umožnime im to – diferencovaný prístup.
– Pri správnom vedení vyučovania by sa mala technika čítania detí dostať na úroveň, ktorá umožňuje lepšie vnímať obsah prečítaného textu. Preto venujme porozumeniu textu primeranú pozornosť.
– Pozornosť zamerajme aj na postupné nacvičovanie a dodržiavanie intonácie a interpunkcie. V žiadnom prípade to však neznamená, že deti už musia tieto čitateľské zručnosti ovládať. Je to cieľ, ktorý je v 1. ročníku dosiahnuteľný len čiastočne a predpokladá systematickú prácu v druhom i v ďalších ročníkoch. Platí zásada: **Čím pohotovejšie a rýchlejšie je čítanie, tým lepšia je intonácia a dodržiavanie interpunkcie a naopak.**

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

V prípravných činnostiach volíme zaužívané činnosti ako pri predchádzajúcich písmenách (v 1. časti šlabikára) a didaktické hry vhodné na pochopenie učiva. Sústreďme sa najmä na prípravu riešenia úloh na pracovnej strane šlabikára (s. 74).

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 74/1 Diktujeme slová: KOZA, VÁZA, LÚKA, ZIMA. V druhom riadku sa opakujú. Deti by mali pri písaní prísť na tento fakt samy a využiť ho na sebakontrolu. Nezabúdajme, že pri písaní do šlabikára používame výlučne veľké tlačené tvary.

s. 74/2 Namiesto vyfarbovania môžeme zvoliť iný spôsob označenia.

Iné možnosti využitia úlohy

Žiaci si môžu vybrať z úlohy tri-štyri slová a nakresliť k nim obrázky. Čas, ktorý sme pri tejto úlohe získali, môžeme využiť na individuálnu prácu s menej pokročilými žiakmi.

s. 74/3 Môžeme pracovať niekoľkými spôsobmi.
– Deti si po vysvetlení vyberajú vhodné meno zo súboru, ktorý napíšeme na tabuľu.
– Diktujeme mená v poradí, v akom sú uvedené, deti dopisujú prvé písmeno.
– Hovoríme mená bez ohľadu na poradie. Žiaci hľadajú vhodné slovo a dopĺňajú písmeno.
– Deti samy hľadajú a dopĺňajú do mien vhodné písmeno.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 75**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Z**, **z** – čítanie súvislého textu, pokusné čítanie zložitejších slov v didaktických hrách.

Metodická poznámka

Pre rozvoj schopnosti čítať je veľmi cenné, ak sa dieťa „popasuje" s čítaním textu samo. Môžeme vyskúšať nasledujúcu aktivitu: Deti necháme prečítať text ZIMA bez nášho zasahovania. Po prečítaní nakreslia podľa neho obrázok. Tento spôsob poskytne prehľad o tom, ako a či deti vnímajú obsah textu. Získame aj potrebný čas na individuálnu prácu s jednotlivými deťmi alebo so skupinou detí. Potom môžeme text prečítať ešte raz obvyklým spôsobom. **Pri dlhších textoch necháme deti (najmä pomalších čitateľov) prečítať iba časť textu. Po prečítaní určenej časti môžu deti v rozhovore odhadovať, ako bude príbeh pokračovať. S druhou časťou textu môžeme pracovať buď ešte na tej istej, alebo na ďalšej hodine. Takisto je možné, aby si deti ďalšiu časť textu prečítali doma. Nemusí to byť teda celý text, aby nepríchádzalo k preťažovaniu detí domácou prípravou.**

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pred čítaním textu odporúčame zaradiť *Hru na detektíva*. Súbor slov na tabuli je vhodné zostaviť z náročnejších slov z textu, ktorý budú deti čítať, a z úloh v šlabikári.

2. Práca s textom v šlabikári

Pracujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 75/4 Úloha je jednoduchá – pracujeme podľa pokynu v učebnici. Vysvetlíme na tabuli.

s. 75/5 Úlohu precvičíme na podobných dlhších slovách napísaných na tabuli. Je dôležité, aby si deti zvykli diktovať slovo po slabikách. Diktovanie po hláskach najmä pri dlhších slovách môže spôsobiť vynechávanie hlások a skomolenie slova. Deti by si mali navyknúť, presvedčiť sa o správnosti napísaného slova jeho **dôslednným** prečítaním **po slabikách**.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 76**

Vzdelávací cieľ

Písmená **R**, **r** – čítanie slov, pokusné čítanie zložitejších slov. Sluchová syntéza slabík typu HR, BR, ZR, TR…

Metodická poznámka

– Pokračujeme v sluchovej syntéze zostávajúcich typov slabík SR, SRN, HR, HRN, TRO, STRO, TRA, STRA…
– Nezabúdajme na to, že niektoré deti, ktoré majú problémy s čítaním, sa potrebujú naďalej zaoberať aj jednoduchšími typmi slabík. Preto sa k nim treba individuálne vracať.
– Mnohé deti majú ešte problémy s výslovnosťou hlásky **r**. Aj v tomto prípade cvičíme výslovnosť so všetkými deťmi, aby sme nechtiac neupriamili nežiaducu pozor-

nosť triedy na niekoľko detí, ktoré majú s výslovnosťou **r** ťažkosti.
– Slová, ktoré sú pri novom písmene a nápovednom obrázku (v rámčeku vľavo hore), odporúčame využívať na rôzne aktivity: označovanie, vyhľadávanie podľa určených kritérií, čítanie, tvorenie viet…

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Uplatníme aktivity z metodickej poznámky.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 76/1 Spoločne prečítame všetky slová. Písmená nad zvieratkami majú deti zakrúžkovať a napísať ich do štvorčekov. Ak vybrali správne, objavia názov známeho vtáka (sokola). Postup práce je vhodné vysvetliť príkladom na tabuli.

s. 76/2 Postupujeme podľa zadania didaktickej aktivity *Tajná matematika*. Opis hry je známy z predchádzajúcich častí *metodických poznámok.*

Iné možnosti využitia úlohy
– Označ štvornohé zvieratá.
– Urob hviezdičku k zvieratám, o ktorých si myslíš, že sa živia rastlinami.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 77, 78, 79**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmeno **R**, **r** – sluchová syntéza slabík so spoluhláskovou skupinou typu STRA, SPRE... Čítanie slov, ktoré obsahujú takéto slabiky. Čítanie súvislého textu. Práca s písaným textom.

Metodická poznámka

– Ak máte v hociktorom období nácviku čítania pocit, že mnohé deti by mohli postupovať oveľa **rýchlejšie, keby ste im vysvetlili niektoré nové javy** (čítanie dvojhlások, slabík de, te ne...), **tak to pokojne urobte**. Umožníte im individuálne postupovať rýchlejším tempom.
– V tejto etape, keď je prakticky zavŕšený nácvik čítania všetkých typov slabík, sústredíme sa na zlepšovanie techniky čítania slov a predovšetkým na aktivity podporujúce porozumenie textu. Odporúčame tieto aktivity a hry:

Hra na postreh č. 1
Napíšeme na tabuľu slovo tak, aby ho deti nevideli. Na veľmi krátky okamih tabuľu otvoríme. Dieťa, ktoré dokázalo slovo postrehnúť, ho vysloví a ďalej sa na hre zúčastňuje len ako pozorovateľ. Prvé slová by mali byť dlhé a ťažké, postupne píšeme jednoduchšie a kratšie slová, aby sa na hre mohli zúčastniť všetci žiaci.

Hra na postreh č. 2
Postup je podobný ako v prvej hre. Po otočení tabule deti slovo napíšu alebo nakreslia obrázok.

Hra na postreh č. 3

Na tabuľu napíšeme vždy dvojicu slov, ktoré sa od seba len málo odlišujú (plot – plat, koza – kosa, krok – brok, slaný – slabý, krk – krt…). Postupujeme ako v prvej hre. Predĺžime však čas nevyhnutný na postrehnutie oboch slov.

Hra na postreh č. 4

Namiesto slov napíšeme na tabuľu jednoduché vety – oznamovacie, opytovacie. Po jej odkrytí na primeraný čas majú deti vetu správne zopakovať. Cieľom takéhoto cvičenia je privykať deti na dodržiavanie správnej intonácie, čím prispievame k čítaniu s porozumením.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a) Cvičenie sluchovej syntézy slabík typu STRE…
b) Využijeme aktivity z metodickej poznámky.

2. Práca s textom v šlabikári

a) Motivačný rozhovor o obrázku v učebnici (s. 77). Obrázok využijeme na výchovné pôsobenie.
b) Individuálne čítanie textu v učebnici. Počas individuálneho čítania by mali ostatné deti vykonávať inú činnosť (napr. písanie veľkými tlačenými písmenami podľa zadania).

3. Samostatná práca

Zadanie úlohy je jednoduché. Úlohu vysvetlíme na príklade na tabuli.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa zadaní v učebnici.

Šlabikár 2. časť

týždeň v mesiaci	3. týždeň
časová dotácia v týždni	4. – 6. hod.
šlabikár	s. 2

Vzdelávací cieľ

Písmená Š, š – čítanie slov rôznej náročnosti.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 2/1 Pracujeme podľa pokynov v šlabikári. Úlohu môžeme vysvetliť príkladom na tabuli.

s. 2/2 Súbor slov pre hru *Šašovinky* obsahuje v druhej časti náročné slová (slovné spojenia). Je potrebné prideľovať slová podľa individuálnych čitateľských schopností detí.

Iná možnosť využitia úlohy

Vyber si zo súboru tri ľubovoľné slová, označ ich a nakresli k nim obrázky.

týždeň v mesiaci	3. týždeň
časová dotácia v týždni	7. – 9. hod.
šlabikár	s. 3, 4, 5

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená Š, š – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu. Zisťovanie stavu aktuálnych čitateľských schopností detí.

Metodická poznámka

– Ak je to potrebné, naďalej zaraďujeme vstupy zamerané na cvičenie sluchovej syntézy náročnejších slabík. Inak stačí, ak sa k tejto činnosti vrátime len v prípade potreby.

– Odporúčame postupne zaraďovať aktivity, v ktorých budú deti využívať zručnosti získané prostredníctvom čítania a schopnosti používať veľké tlačené písmená v písomnom prejave.

Príklady aktivít:

- Napíš slová k obrázkom.
- Napíš, čo by si kúpil v obchode.
- Napíš názvy zvierat, ktoré poznáš.
- Napíš mená svojich spolužiakov.
- Vymysli a napíš slová do *Hry na detektíva*, do *Tajnej matematiky*…

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

2. Práca s textom v šlabikári

a Pred čítaním textu v učebnici odporúčame zaradiť niektoré z aktivít z metodickej poznámky k písmenu **R**.

b Individuálne čítanie textu v učebnici. Počas čítania by mali ostatné deti vykonávať inú činnosť, napríklad kresliť obrázky vecí, ktorých názov sa začína na písmeno **š**, prípadne samostatne pracovať na úlohách v učebnici.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 3/3 Úloha by mala ukázať vplyv systematickej práce na schopnosť detí čítať rôzne náročné slová. Po vysvetlení zadania pracujú deti samostatne.
Úlohu môžeme využiť rôznym spôsobom.

4. Stav vedomostí (s. 82, 83 – čítanie slov so spoluhláskovou skupinou)

Pracujeme podľa zadaní v učebnici. Viac v poznámkach k s. 60 – 61 prvej časti šlabikára.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 6**

Vzdelávací cieľ

Písmená **B**, **b** – čítanie rôzne náročných slov v didaktických hrách.

Metodická poznámka

– Mnohí učitelia sa obávajú, že deti nebudú vedieť rozlišovať veľmi podobné tvary písmen **b** a **d**. Pravdepodobne si ich mnohé deti budú zamieňať až do obdobia, kým budú s istotou vnímať vlastný obsah slova. Preto sa netreba predčasne znepokojovať, no vzhľadom na poruchy učenia treba sledovať ich vývoj. Rýchlejšie vnímanie písmen napomôžu aktivity z metodickej poznámky pri písmene **R**.
– Pri písaní musíme viac uplatňovať analytické schopnosti. Aby sme zabezpečili úspešnosť detí v tejto činnosti, odporúčame takýto postup:
– Naučíme deti diktovať si slová **po slabikách.** V takomto prípade je málo pravdepodobné, že by dieťa vynechalo pri písaní celú slabiku. Pri diktovaní po hláskach je bežné, že najmä v dlhších slovách dieťa vynechá, pridá alebo zmení hlásku.
– Dieťa sa musí naučiť skontrolovať napísané slovo **dôsledným** prečítaním **po slabikách.** Tento krok je mimoriadne dôležitý, pretože prevažná časť detí kontrolované slovo neprečíta aktívne, ale ho iba mechanicky vysloví tak, ako ho pri diktovaní vyslovil učiteľ.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na minulých hodinách.
Zameriame sa najmä na rozlišovanie písmen **b** a **d** v praktických činnostiach, teda v slovách, kde **b** a **d** deti intuitívne prečítajú správne. Pri pochybnostiach pripomenieme deťom možnosť pomôcť si nápovednými obrázkami.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 6/1 Úloha je jednoduchá. Pochopenie významu slova vyjadria deti kresbou.

s. 6/2 Úloha obsahuje skrývačku. Problémom mnohých detí pri takýchto úlohách nie je neschopnosť vpísať vhodné slovo, ale nájsť vhodné slovo. Preto treba pripraviť pre deti súbor obrázkov alebo slov (na tabuli či magnetickej tabuli), z ktorých môžu čerpať inšpiráciu (pracujeme podobne ako na s. 70 v 1. časti šlabikára).

s. 6/3 Úlohu vysvetlíme na tabuli. Cieľom je správne pochopenie obsahu vety, teda čítanie.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 7**

Vzdelávací cieľ

Písmeno **B**, **b** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu.

Postup

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. V krátkom vstupe precvičujeme sluchovú syntézu slabík, ktoré sú súčasťou slov v hre *Šašovinky*, napr.: FRF, KRT.

2. Práca s textom a ilustráciou v šlabikári

Text a ilustrácia poskytujú podnety na výchovné využitie. Postupujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 7/4 Obsah úlohy má aj výchovný dosah. Slová prideľujeme deťom podľa ich individuálnych čitateľských schopností.

s. 7/5 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 8**

Vzdelávací cieľ

Písmená **C**, **c** – čítanie slov rôznej náročnosti.

Metodická poznámka

– Pred prácou na novej strane si všímame slová, ktoré obsahujú menej obvyklé alebo náročnejšie slabiky. Takéto typy slabík použijeme pri cvičení sluchovej syntézy.
– V šlabikári sú naďalej niektoré náročnejšie alebo menej obvyklé slová graficky vyznačené po slabikách. **Neznamená to však, že ich musia všetky deti čítať po slabikách.** Tie, ktoré majú potrebné predpoklady na plynulé čítanie, vedieme k nemu aj napriek takto vyznačeným slovám. Naopak, voči deťom, ktoré ešte potrebujú čítať po slabikách aj jednoduchšie slová, prejavujeme toleranciu a pochopenie.
– Poradie riešenia úloh na pracovnej strane nemusíme dodržiavať. Niektoré úlohy môžeme presunúť na neskoršie, ak uvážime, že deti ešte nemajú vytvorené potrebné predpoklady na ich úspešné riešenie.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. Vychádzame z odporúčania v metodickej poznámke.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 8/1 Podľa diktátu učiteľa dopisujú deti chýbajúcu slabiku do slov: **SLAMA, VLAKY, SLABÝ, SMOLA, VRABEC, STOJÍ, SKOKAN, VRANA.** Po dopísaní slova je dôležité preveriť správnosť prečítaním slova po slabikách.

s. 8/2 Na úlohe pracujú deti obvyklým spôsobom. Miera vyriešenia úlohy poskytne obraz o aktuálnom stave ich vedomostí.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ živé tvory.

– Označ veci, ktoré sa nachádzajú vo vašej domácnosti.

s. 8/3 Cieľom úlohy je, aby si deti uvedomovali poslednú a prvú hlásku slova prostredníctvom didaktickej hry. Pred riešením úlohy môžeme zaradiť didaktické aktivity na určovanie poslednej hlásky slova sluchovým rozlišovaním. Je to aktivita, ktorú by deti mali zvládnuť na základe získaných skúseností zo syntézy hlások a zo skúseností z čítania.

Pre úspešné ukončenie hry treba deti upozorniť, že ak budú používať iba slová končiace sa na samohlásky, budú sa im ďalšie slová hľadať ťažšie. Ako pomôcku je dobré tieto menej vhodné písmená napísať na tabuľu: A, I, O, E.

FEBRUÁR

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 9**

Vzdelávací cieľ

Písmená **C**, **c** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania náročnejších slov vybraných z učebnicového textu prostredníctvom didaktických hier (*Hra na detektíva*, *Tajná matematika*, *Hry na postreh*).

b Čítanie viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme obvyklým spôsobom. Pozornosť venujeme najmä individuálnemu čítaniu.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 9/4

a Po vysvetlení môžu deti pracovať aj samostatne. Prečítané slová si samy postupne hovoria vo vete: *Do komory odkladáme...* Označia to, čo v komore nebýva.

b Deti označia slová, ktoré sa im **nepodarilo prečítať**. Slovo *nepodarilo sa* je istým spôsobom negatívne, ale predpokladáme, že neprečítaných slov bude veľmi málo.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 10**

Vzdelávací cieľ

Písmená **D**, **d** – čítanie slov rôznej náročnosti.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slov s písmenom **D**, **d** – najmä v didaktických hrách. Námety môžeme čerpať z predchádzajúcich metodických poznámok.

b Čítanie slov s písmenami **d** a **b** v *Hrách na postreh*.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 10/1 Úlohu vysvetlíme príkladom na tabuli.

s. 10/2 Úloha obsahuje súbor slov pre *Hru na detektíva*. Cieľom je čítať aj menej obvyklé slová, pri ktorých sa deti nemôžu spoliehať na rozvíjajúcu sa čitateľskú intuíciu. Súbor slov, samozrejme, možno využiť aj inými spôsobmi, napr. ako *Tajnú matematiku*.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 11, 12, 13**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená **D**, **d** – čítanie súvislého textu so zameraním na obsah textu. Práca s písaným textom.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slov s písmenami **D**, **d** – precvičenie v didaktických hrách.

b Čítanie viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v šlabikári

Pracujeme obvyklým spôsobom a kladieme dôraz na individuálne čítanie a porozumenie obsahu textu.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 11/3 Úloha poskytuje obraz o čitateľských schopnostiach detí. Okrem toho sledujeme v úlohe prepojenie čítania s porozumením obsahu čítaného textu.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ jedlá, ktoré nemáš rád.

– Označ jedlá, ktoré nepoznáš.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa pokynov v učebnici.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 14**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Č**, **č** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách.

Metodická poznámka

– Sústreďujeme sa už na obsah textu, jeho pochopenie. Didaktické hry volíme tak, aby deti po prečítaní pochopili obsah textu. Preto je vhodné vo zvýšenej miere využívať hry typu *Urob to!* alebo aktivity zamerané na hľadanie správneho dokončenia vety z niekoľkých možností s využitím logického myslenia.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie náročnejších slov s hláskou **Č**, **č**. Naďalej využívame didaktické hry podľa námetov z *metodických poznámok*, resp. z vlastnej tvorivosti.

b Sluchovej syntéze niektorých slabík sa venujeme už iba individuálne, podľa potreby.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 14/1 Úlohu vysvetlíme na príklade. Deti pracujú samostatne.

s. 14/2 Pri riešení úlohy musia deti uplatniť čitateľskú skúsenosť a logické myslenie.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ veci, ktoré sú teplé alebo horúce.

–Po doplnení čísel môžeme využiť súbor slov v *Hre na detektíva* alebo v *Tajnej matematike*. Čísla si dokážu doplniť deti samy.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 15**

Vzdelávací cieľ

Písmeno **Č**, **č** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu.

Postup

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania náročnejších slov v rôznych didaktických hrách, najmä v *Hrách na postreh*.

b Pokusné čítanie viet so zameraním na porozumenie ich obsahu v didaktických hrách.

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme obvyklým spôsobom. Venujeme sa najmä individuálnemu čítaniu.

3. Riešenie úloh v šlabikári

Riešenie úlohy si vyžaduje motivačný rozhovor o detských časopisoch. Veľmi vhodné sú aj ukážky časopisov, s ktorými by sa mali deti oboznámiť.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 16**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ž**, **ž** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách.

Metodická poznámka

– Vo vyučovaní musia aj v tomto období prevládať hrové činnosti.

– Naďalej venujeme primeranú pozornosť správnej výslovnosti niektorých hlások.

– Pri dlhších textoch možno využiť ich grafické členenie na časti v čítaní „na pokračovanie“. To znamená, že deti prečítajú iba vyznačenú prvú časť, po ktorej nasleduje rozhovor o prečítanom. Deti môžu povedať svoju verziu, ako by príbeh mohol pokračovať a skončiť sa. Na ďalšej hodine si príbeh dočítajú. Zistia, ako sa v skutočnosti odohrával. Takýto postup pri čítaní dlhších textov zabezpečí potrebnú sústredenosť detí aj počas práce s dlhšími textami tak, aby neboli preťažované.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Prípravné činnosti nácviku čítania slov s písmenami **Ž**, **ž** realizujeme podobne ako pri iných písmenách.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 16/1 Úloha je prípravou na písanie diktátov. Dopisovanie jednej chýbajúcej slabiky do slova uľahčuje deťom pochopiť problematiku samostatného písania slov a viet. V niektorých slovách dopĺňajú deti dve sla-

biky, čo je náročnejší proces. Preto ho odporúčame vysvetliť príkladom na tabuli. Slová diktujeme v poradí: **ŽENA**, **ŽIVOT**, **BOŽENA**, **VEŽA**, **BEŽEC**, **ŽUVAČKA**, **ŽILINA**, **ŽATVA**.

s. 16/2 V *Hre na detektíva* sú čísla presahujúce číselný obor do 20. Čísla nad 20 sme zaradili v súlade s diferencovaným prístupom k deťom. **Zásadou je, aby sme v takýchto prípadoch začali hru tým, čo je ťažšie a náročnejšie, lebo rýchlejšie deti sa presadzujú práve na začiatku hry.**

s. 16/3 Riešeniu úlohy by malo predchádzať spoločné pomenovanie obrázkov.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
šlabikár	**s. 17**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ž**, **ž** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie a správnu intonáciu.

Metodická poznámka

– V tejto časti šlabikára sa začínajú objavovať pre deti obsahovo čoraz pútavejšie texty. pre úplné pochopenie ich obsahu je však dôležité sledovať dodržiavanie interpunkcie a správnej intonácie. Do vyučovania čítania je vhodné už **zaraďovať vo väčšej miere ukážky vzorového čítania a ťažisko záujmu preniesť z individuálneho čítania na riadenú prácu s textom**. Individuálne čítanie však musí naďalej zostať súčasťou hodín čítania, hoci v menšej miere ako doteraz.

– **Naďalej sa vyhýbajme hromadnému čítaniu.** Tým, ktorým by mal takýto spôsob čítania priniesť úžitok, v skutočnosti vôbec nepomôže – pomalší žiaci nestačia sledovať tempo rýchlejších a rozvíja sa u nich návyk učiť sa text naspamäť.

– Vhodné texty môžeme i dramatizovať. Scénky však zaraďujme na záver práce s konkrétnym textom – aby sa dramatizácia nestala pre niektoré deti prostriedkom na učenie sa memorovaním. Je vhodné využívať najmä improvizovanú dramatizáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Pri precvičovaní čítania slov s písmenami **Ž**, **ž** postupujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách.

b Na precvičovanie čítania nových slov si zvolíme vhodnú didaktickú hru.

2. Práca s textom v šlabikári

a Krátky riadený rozhovor k ilustrácii. Môžeme ju využiť aj na výchovné pôsobenie a osvojovanie správnych stravovacích návykov.

b Riadená práca s textom – podľa pokynov v metodickej poznámke.

c Individuálne čítanie textu v šlabikári.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 17/4 Po vysvetlení úlohy na príklade pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 18**

Vzdelávací cieľ

Písmená **H**, **h** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Čítanie slov s písmenami **H**, **h** – postupujeme ako obvykle s využitím didaktických hier.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 18/1 Úloha využíva medzipredmetové vzťahy medzi čítaním, hudobnou výchovou a matematikou. Cieľom je čítanie menej obvyklých slov a získavanie vedomostí zábavným spôsobom.

Iné možnosti využitia úlohy

– Nakresli veci, ktoré nie sú hudobnými nástrojmi.

– Označ hudobné nástroje, ktoré poznáš.

s. 18/2 Po pomenovaní obrázkov pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 19**

Vzdelávací cieľ

Písmená **H**, **h** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich textoch.

2. Práca s textom v šlabikári

Postup podľa metodickej poznámky pri písmenách **Ž**, **ž**. Obsah prečítaného textu môžu deti vyjadriť slovným vyjadrením alebo ilustráciou.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 19/3 V úlohe deti prezentujú svoje čitateľské schopnosti v prepojení s porozumením obsahu prečítaného slova. Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
šlabikár	**s. 20**

POZOR, ZMENA ČASOVEJ DOTÁCIE!

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ľ**, **ľ** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách.

Metodická poznámka

Od tejto strany sa mení časová dotácia na jednu stranu šlabikára!

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách. Primeranú pozornosť venujeme najmä výslovnosti slov, ktoré obsahujú hlásku **ľ**.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 20/1 Úloha obsahuje súbor slov pre *Hru na detektíva*.

Iné možnosti využitia súboru slov

– *Tajná matematika*.

– Vyber si niekoľko slov a nakresli k nim obrázky. K obrázku napíš číslo slova.

– Vyber si niekoľko slov a vymysli alebo napíš k nim vety.

s. 20/2

Pretože sa deti s podobnými úlohami už stretli, po krátkom vysvetlení by mali pracovať samostatne.

s. 20/3 Po vysvetlení pracujú deti samostatne

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
šlabikár	**s. 21, 22, 23**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ľ**, **ľ** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu. Práca s písaným textom.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a) Do didaktických hier a aktivít podľa vlastného výberu zaradíme slová, ktoré vyberieme zo súvislého textu.

b) Čítanie viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v šlabikári

Pri čítaní postupujeme ako pri predchádzajúcich písmenách.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 21/4 Cieľom úlohy je na základe správnej výslovnosti hlásky **ľ** vyhľadať a vyznačiť správne slová. V príprave na riešenie úlohy je potrebné zamerať sa na správne vyslovovanie slova **ĽAD**.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa pokynov v učebnici. Text DOKTORI je mimoriadne vhodný na improvizovanú dramatizáciu.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 24**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ť**, **ť** – čítanie zložitejších slov v didaktických hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme obvyklým spôsobom. V prípravných činnostiach na čítanie zložitejších slov využívame najmä *hry na postreh*.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 24/1 Úlohu môžu deti úspešne riešiť až po zvládnutí prípravných činností. Slová môžeme využiť aj na širšie výchovné účely.

s. 24/2 Úloha vyžaduje od detí predstavivosť a kombinačné schopnosti. Spôsob riešenia vysvetlíme na príklade. Môžeme im pomôcť poznámkou, že majú hľadať slová označujúce činnosť.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
šlabikár	**s. 25**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ť**, **ť** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

2. Práca s textom v šlabikári

a) Individuálne čítanie textu v učebnici – pozorujeme, či si deti vedia poradiť so slovami, ktoré nie sú graficky vyznačené po slabikách. Ak treba, usmerníme ich alebo im slová rozdelíme zvislými čiarami. (Prípadne o to požiadame rodiča.)

b) Reprodukcia textu pomocou otázok.

c) Vyjadrenie obsahu ľubovoľnej časti textu vlastnou ilustráciou.

3. Riešenie úloh v šlabikári

Po vysvetlení úlohy pracujú deti samostatne.

MAREC

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
šlabikár	**s. 26**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ď**, **ď** – čítanie zložitejších slov v didaktických hrách. Pokusné čítanie slov so slabikami **de**, **te**, **ne**, **le**, **di**, **ti**, **ni**, **li** v didaktických hrách.

Metodická poznámka

Do didaktických hier možno po vysvetlení zaraďovať **mäkké slabiky**, **dvojhlásky** a zostávajúce písmená **ch**, **dz**, **dž**… Samozrejme, v hrách zohľadňujeme individuálne schopnosti a zručnosti detí.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Do hier postupne zaraďujeme mäkké slabiky, dvojhlásky a zostávajúce písmená tak, ako to uvádzame v metodickej poznámke.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 26/1 Úloha obsahuje súbor slov pre hru *Šašovinky*. Deti pracujú diferencovane.

s. 26/2 Deti dopĺňajú slabiky v slovách, ktoré diktujeme: **VÝŤAH**, **MEDVEĎ**, **ĎASNO**, **PODBEĽ**, **ŤAHÁ**, **JEDĽA**. Pravopisné hľadisko pri dopĺňaní chýbajúcich slabík nie je podstatné. Deti pri písaní vhodne usmerníme.

s. 26/3 Po vysvetlení úlohy pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
šlabikár	**s. 27**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ď**, **ď** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie textu a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

V prípravných činnostiach uplatňujeme odporúčania z predchádzajúcej metodickej poznámky.

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme obdobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 27/4 S podobným typom úlohy sme sa už stretli, preto spôsob riešenia deťom len krátko pripomenieme.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 28**

Vzdelávací cieľ

Čítanie slov s koncovkou **-ou**, čítanie zložitejších slov v didaktických aktivitách a hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slov s koncovkou **-ou** (1. úloha).

Zdôvodňovanie pravopisného hľadiska nie je v 1. ročníku dôležité. (Nie je to ani učivom 1. ročníka.) Väčšina detí by ho aj tak nepochopila, preto sa zameriavame iba na výslovnosť a čítanie.

b Pokračujeme v pokusnom čítaní podľa predchádzajúcich pokynov v didaktických hrách.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 28/2 V úlohe ide o prepojenie čítania s uplatnením skúseností zo stolovania. Na základe sluchového rozlišovania prvej hlásky slova dieťa dopĺňa prvé hlásky slov – **L**YŽICOU (L), **V**IDLIČKOU (V), **R**UKOU (R).

s. 28/3 V úlohe si deti cvičia čítanie s porozumením a logické myslenie.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
šlabikár	**s. 29**

Vzdelávací cieľ

Koncovka **-ou** – čítanie súvislého textu so zameraním na obsah textu a správnu intonáciu.

Metodická poznámka

Zvyčajný spôsob čítania nového textu môžeme občas nahradiť iným.

* Vyberieme z textu slová, ktoré považujeme za náročné. Napíšeme ich na tabuľu ako *Hru na detektíva* alebo *Tajnú matematiku*. V hre si deti precvičia ich čítanie, prípadne sa oboznámia s ich významom.
* Text v učebnici si deti prečítajú samy.
* Obsah textu sa pokúsia vyjadriť kresbou.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravná časť

Prípravu zameriame na dodržiavanie **prirodzenej** intonácie pri čítaní oznamovacej, ale najmä opytovacej vety.

2. Práca s textom v šlabikári

Môžeme vyskúšať spôsob navrhnutý v metodickej poznámke. Nezabúdajme využiť výchovné možnosti obsahu textu a ilustrácií.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 29/4 V úlohe sa spája schopnosť čítať s porozumením s využitím praktických vedomostí a logického myslenia.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
šlabikár	**s. 30**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ň**, **ň** – čítanie v slovách rôznej náročnosti v didaktických hrách.

Metodická poznámka

V priebehu záverečného obdobia nácviku čítania sa pravidelne vraciame k opätovnému vysvetleniu čítania **mäkkých slabík**, **dvojhlások** a písmen **ch**, **dz**, **dž**… Je to dôležité najmä pre menej pokročilé deti, aby mohli v čítaní postupovať podľa svojich schopností.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Precvičovanie čítania písmen **Ň**, **ň** najmä v náročnejších slovách. Čítanie zložitejších slov a výrazov v didaktických hrách. Odporúčame využiť námety z niektorej metodickej poznámky, prípadne vlastné aktivity.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 30/1 Úloha obsahuje súbor slov pre hru *Tajná matematika*.

Iné možnosti využitia úlohy

– Vyber si niekoľko slov a nakresli k nim obrázky.
– Označ rastliny.
– Označ zvieratá.
– Podčiarkni slová, ktorým nerozumieš.

s. 30/2 Úloha je známa. Deti pracujú samostatne.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
šlabikár	**s. 31, 32, 33**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ň**, **ň** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a na správnu intonáciu. Práca s písaným textom.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravná časť

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách. Zameriavame sa na čítanie zložitejších slov.

2. Práca s textom v šlabikári

Využijeme niektorý z predchádzajúcich spôsobov práce s textom. Pri čítaní využívame text a ilustráciu ako prostriedok výchovného pôsobenia na deti.

3. Riešenie úloh v šlabikári

Úloha je jednoduchá. Deti pracujú samostatne. Môžu vyznačiť slová, ktoré sa im nepodarilo prečítať. Podľa vyznačených slov si utvoríme obraz o tom, ktoré javy v čítaní dieťa ešte neovláda.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa pokynov v šlabikári.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 34**

Vzdelávací cieľ

Čítanie slov so slabikami **de**, **te**, **ne**, **le**, **di**, **ti**, **ni**, **li**.

Metodická poznámka

Ak ste už v minulosti zaraďovali do didaktických hier slová, ktoré obsahujú mäkké slabiky, bude ich čítanie pre deti jednoduchšie, lebo deti mohli získať potrebnú skúsenosť, na základe ktorej sa rozvíja intuícia nevyhnutná pre správne čítanie slov ako *teda*, *teraz*, *tento*…

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Prípravné činnosti zameriame na čítanie rôzne náročných slov v didaktických hrách podľa vlastného výberu. Veľmi vhodné sú *hry na postreh*.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 34/2 Úloha obsahuje súbor slov pre hru *Tajná matematika* – čítanie slov v hrách prispieva k rýchlejšiemu osvojeniu nových javov v čítaní. Súbor slov môžeme využiť aj inými spôsobmi navrhovanými pri predchádzajúcich písmenách.

s. 34/3 Deti píšu nasledujúce slová podľa nášho diktovania: **LETO**, **MALINA**, **KONÍK**, **NITE**, **LODIČKA**, **NEBO**, **ANIČKA**, **TEPLO**. Počet políčok slúži deťom ako možnosť kontrolovať správnosť postupu pri písaní. Ak deti píšu niektoré slová z hľadiska pravopisu nesprávne, iba ich jemne usmerníme. **Nácvik pravopisu nie je naším cieľom.** Úlohu môžeme aj vynechať a vrátiť sa k nej v ďalších dňoch, keď vzrastú predpoklady detí na jej úspešné riešenie.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
šlabikár	**s. 35**

Vzdelávací cieľ

Slabiky **de**, **te**, **ne**, **le**, **di**, **ti**, **ni**, **li** – čítanie básne so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Deti by mali spoznávať náročnejšie slová zo šlabikárového textu v didaktických hrách.

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme rovnako ako pri predchádzajúcich textoch, s uplatnením odporúčania z metodickej poznámky.

3. Samostatná práca žiakov

– Nakresli postavy z básne.
– Napíš ich názvy.
– Nakresli medovníkový domček.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
šlabikár	**s. 36**

Vzdelávací cieľ

Dvojhlásky **ia**, **ie**, **iu** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách.

Metodická poznámka

Začiatočné ťažkosti s čítaním dvojhlások zvyčajne zapríčiňuje **nesprávna** informácia, že dvojhlásky vyslovujeme ako ija, ije, iju. Dieťa, ktoré sa pri čítaní riadi týmto pokynom, číta slová takto: **žiaci – žijaci**, krieda – **krijeda** atď. Toto pravidlo v skutočnosti platí iba v prípade cudzích slov: Lucia – Lucija, demokracia – demokracija atď. **pre dieťa je čítanie dvojhlások omnoho jednoduchšie, ak vie, že písmeno i v dvojhláske vyslovujeme ako j: ia – ja, ie – je, iu – ju.**

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Na začiatku vyučovacej hodiny uplatňujeme činnosti ako pri predchádzajúcich písmenách a vhodné variácie didaktických hier. Zameriame sa na prípravu riešenia úloh na pracovnej strane šlabikára.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 36/2 Súbor slov na hru *Šašovinky* odporúčame využiť aj inými, už známymi spôsobmi.

s. 36/3 Dopĺňanie dvojhlások neslúži na osvojovanie pravopisu, ale na nácvik čítania. Použili sme slová: ČIAPKA, KOŠIEĽKA, MALIAR, ĽUDIA, RIADITEĽ, TRIEDA, ŽIACI, VIAC.

s. 36/4 Po vysvetlení pracujú deti na úlohe samostatne. Ide v nej predovšetkým o čítanie náročnejších slov, nie o úplnú vecnú presnosť.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
šlabikár	**s. 37**

Vzdelávací cieľ

Dvojhlásky – čítanie súvislého textu. Čítanie s porozumením.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pred čítaním textu odporúčame zaradiť *Hru na detektíva*. Súbor slov na tabuli zostavíme z náročnejších slov, ktoré vyberieme z textu *Kvietok* a z úlohy 5.

2. Práca s textom v šlabikári

Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich stranách.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 37/5 V úlohe nejde o vecné vedomosti, ale najmä o čítanie menej obvyklých slov.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 38**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ch, ch** – čítanie zložitejších slov v didaktických hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Využijeme aktivity odporúčané v predchádzajúcich metodických poznámkach, najmä *hry na postreh*.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 38/1 Úlohu môžeme využiť aj výchovne – zdravie , zdravá výživa.

s. 38/2 Realizácii úlohy by mal predchádzať rozhovor, ktorý deťom priblíži jej riešenie, prípadne aj vyriešenie podobnej úlohy na tabuli.

s. 38/3 Úloha obsahuje súbor slov na hru *Tajná matematika*.

Iné možnosti využitia úlohy

– Vyhľadaj a označ živočíchy.
– Označ veci, o ktorých si myslíš, že sa dajú zjesť.
– Označ to, čo môžeš nájsť na ľudskom tele.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
šlabikár	**s. 39**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Ch, ch** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slov vybraných z učebnicového textu v didaktických hrách a aktivitách.

b Čítanie viet v didaktických hrách (napr. hra *Urob to!*).

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme zaužívaným spôsobom.

3. Samostatná práca žiakov

Vyjadrenie obsahu textu kresbou.

4. Riešenie úloh v šlabikári

s. 39/4 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

APRÍL

týždeň v mesiaci	1. týždeň
časová dotácia v týždni	1. – 2. hod.
šlabikár	s. 40

Vzdelávací cieľ

Písmená G, g – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách a aktivitách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 40/1 Na úlohe pracujú deti podľa pokynov v šlabikári. Riešenie úlohy závisí od čítania s porozumením, od využitia logického myslenia a od vecných vedomostí. Úlohu môžeme vysvetliť príkladom na tabuli.

s. 40/2 Tento typ úlohy deti už poznajú, preto by mali pracovať samostatne.

týždeň v mesiaci	1. týždeň
časová dotácia v týždni	3. – 4. hod.
šlabikár	s. 41, 42, 43

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená G, g – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu. Práca s písaným textom.

Metodická poznámka

Keďže text je dlhší, uplatníme pri práci s ním diferencovaný prístup podľa schopností detí.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

2. Práca s textom v šlabikári

a Pred čítaním textu v učebnici odporúčame zaradiť niektoré z aktivít v niektorej z predchádzajúcich metodických poznámok.

b Spoločná práca s textom zameraná na porozumenie a správnu intonáciu. Individuálne čítanie textu v učebnici. Počas čítania by mali ostatné deti vykonávať inú činnosť.

3. Samostatná práca žiakov

– Napíš názvy zvierat, ktoré poznáš.
– Nakresli k textu obrázok.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa pokynov v šlabikári.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 44**

Vzdelávací cieľ

Písmená **F**, **f** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na minulých hodinách.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 44/1 Obsahuje súbor slov na *Hru na detektíva*.

Iné možnosti využitia súboru.

– *Tajná matematika*.

– Označ okienka s jedlom.

– Vyznač slová, ktorým nerozumieš.

s. 44/2 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

s. 44/3 Riešeniu úlohy by mal predchádzať rozhovor o hrách, aby deti získali dostatok informácií aj o menej známych hrách.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
šlabikár	**s. 45**

Vzdelávací cieľ

Písmená **F**, **f** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. Do prípravy na čítanie zaradíme aktivity, v ktorých si deti precvičia čítanie náročnejších slov z textu v šlabikári.

2. Práca s textom v šlabikári

Text a ilustrácia poskytujú podnety na výchovné využitie. Postupujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 45/4 V úlohe sa spája čítanie s využitím praktických vedomostí z prvouky. Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ dni, keď nechodíme do školy.

– Označ dnešný deň.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
šlabikár	**s. 46**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Dz**, **dz** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách a aktivitách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. Vychádzame z odporúčania v niektorej z predchádzajúcich metodických poznámok.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 46/1 Úloha pripomína osemsmerovku. V skutočnosti deti hľadajú vo vekovo prijateľnejších troch smeroch tak, ako je to pri úlohe naznačené. Ďalšou pomôckou je použitie písmena **O** v políčkach, v ktorých sa nenachádzajú hľadané slová.

s. 46/2 V úlohe ide predovšetkým o čítanie menej používaných slov. Ak dieťa správne určí časti, ktoré k sebe patria, ukáže to veľa o jeho vedomostiach i schopnosti používať pri riešení úloh vylučovaciu metódu.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
šlabikár	**s. 47**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Dz**, **dz** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Precvičovanie čítania náročnejších slov z učebnicového textu prostredníctvom didaktických hier (*Hra na detektíva*, *Tajná matematika*, *hry na postreh*).
Čítanie viet so zameraním na správnu intonáciu – *hry na postreh*.

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme obvyklým spôsobom. Pozornosť venujeme najmä individuálnemu čítaniu. Primeraným spôsobom vysvetlíme nárečové slová.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 47/3, 4 Po vysvetlení pracujú deti na úlohách samostatne.
V úlohe 4 označia slová, ktoré sa im nepodarilo prečítať.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 48**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Dž**, **dž** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických aktivitách a hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Čítanie slov s písmenami **Dž**, **dž** – najmä v didaktických hrách. Námety môžeme čerpať z metodických poznámok k predchádzajúcim ukážkam vyučovacích hodín.
Čítanie slov s písmenami **dz**, **dž** v *hrách na postreh*.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 48/1 Najprv objasníme úlohu všetkým deťom. Pred riešením primeraným spôsobom vysvetlíme význam slova *džungľa*. Rozprávanie má byť zamerané aj na zvieratá, ktoré v džungli žijú. Deti by mali získať dostatok podnetov na riešenie úlohy. Aj v tomto prípade je správnosť riešenia len druhoradá. Opäť ide najmä o čítanie menej obvyklých slov, prípadne o vzbudenie záujmu detí poznávať život zvierat.

Iné možnosti využitia súboru slov

– Vyfarbi rámček so zvieraťom alebo vtákom, s ktorým sa môžeš stretnúť v našej prírode.
– Označ zvieratá, ktoré majú krídla.

s. 48/2 Po krátkom úvodnom rozhovore a vysvetlení úlohy pracujú deti samostatne.

s. 48/3 S podobnou úlohou sa deti už stretli (napr. pri písmene **dz**). pre jej riešenie teda platia tie isté pravidlá.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni.	**7. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
šlabikár	**s. 49**

Vzdelávací cieľ

Písmenami **Dž**, **dž** – čítanie básne so zameraním na obsah a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie slov s písmenami **Dž**, **dž** – precvičenie v didaktických hrách.
b Čítanie viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v šlabikári

Pracujeme obvyklým spôsobom, so zameraním na individuálne čítanie a porozumenie obsahu textu.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 49/4 Pracujeme podľa pokynov v učebnici.

s. 49/5 Úloha poskytuje obraz o čitateľských schopnostiach detí. Okrem toho v nej sledujeme prepojenie čítania s porozumením.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ plody, ktoré považuješ za ovocie.
– Označ zeleninu.
– Vyber tri veci, ktoré rád jedávaš – nakresli k nim hviezdičku.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
šlabikár	**s. 50**

Vzdelávací cieľ

Dvojhláska **ô** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických aktivitách a hrách.

Metodická poznámka

V tomto období vrcholí pedagogická práca zameraná na rozvoj porozumenia obsahu textu. Didaktické hry treba voliť tak, aby deti čítali s cieľom porozumieť slovám a textu. Preto vo zvýšenej miere využívajme hry ako *Urob to!* alebo aktivity na hľadanie správneho dokončenia vety z niekoľkých možností (s využitím logického myslenia).

Postup

1. Prípravné činnosti

Čítanie náročnejších slov s hláskou **ô.** Využívame didaktické hry, ktoré čerpáme z metodických poznámok.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 50/1 Úloha obsahuje súbor slov pre *Hru na detektíva*. Súbor slov môžeme využiť ďalšími známymi spôsobmi.

s. 50/2 Slovo deti nájdu v predchádzajúcej úlohe (*Hra na detektíva*) alebo pomocou pridružených ilustrácií.

s. 50/3 Správne slová sú: KÔL, HÔRKA, OBLÔČIK, KÔŇ, KÔŠ, NÔŽ, KÔSTKA, KÔPOR, MÔJ, VÔŇA. Po doplnení písmena **ô** môžeme zadať deťom ďalšiu úlohu: *Vyber si niekoľko slov a nakresli k nim obrázky.*

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
šlabikár	**s. 51, 52, 53**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Dvojhláska **ô** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu textu a správnu intonáciu. Práca s písaným textom.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania náročnejších slov z textu *O tom, čo ešte nemôže môj braček* v rôznych didaktických hrách (najmä v *hrách na postreh*).

b Čítanie viet so zameraním na porozumenie v didaktických hrách.

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme obvyklým spôsobom. V primeranej miere sa venujeme individuálnemu čítaniu.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 51/4 V úlohe ide o čítanie s porozumením s využitím vedomostí z prvouky.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa pokynov v učebnici.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 54**

Vzdelávací cieľ

Písmeno **ä** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách.

Metodická poznámka

– Výslovnosť **ä** je pre väčšinu detí (i dospelých) veľmi náročná, preto ju od detí nevyžadujeme. Podľa pravidiel sa **ä** vyslovuje ako bežné **e**. Ako **ä** sa vyslovuje v divadelnej reči, slávnostných príhovoroch, umeleckom prednese... (*M. Sedláková*)
– Osvojenie pravopisu slov s písmenom **ä** nie je učivom 1. ročníka. Preto sú všetky aktivity s týmto písmenom zamerané na čítanie.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Prípravné činnosti nácviku čítania slov s písmenom **ä** realizujeme podobne ako pri iných písmenách.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 54/1 Úloha obsahuje súbor slov pre hru *Tajná matematika.*

Iné možnosti využitia súboru slov

– Označ slová, ktorým nerozumieš.
– Vyhľadaj a podčiarkni zvieratá.

s. 54/2 Pri hľadaní slov v trojsmerovke postupujeme podobne ako pri písmene **DZ**.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
šlabikár	**s. 55**

Vzdelávací cieľ

Písmeno **ä** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a) Pri precvičovaní čítania slov s písmenom **ä** postupujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách.
b) Na precvičovanie čítania nových slov si zvolíme vhodnú didaktickú hru.

2. Práca s textom v šlabikári

a) Krátky riadený rozhovor o obsahu textu. Môžeme ho využiť aj na výchovné pôsobenie – na tvorbu správnych návykov a na výchovu k rodičovstvu.
b) Riadená práca s textom – reprodukcia obsahu.
c) Individuálne čítanie textu v šlabikári.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 55/3 Po vysvetlení úlohy na príklade pracujú deti samostatne.

.....

.....

.....

.....

.....

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
šlabikár	**s. 56**

Vzdelávací cieľ

Písmená **ŕ**, **Í** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických hrách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Čítanie slov s písmenami **Í**, **ŕ** – postupujeme obvyklým spôsobom s využitím didaktických aktivít a hier.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 56/1 Úlohu tvorí súbor slov na *Hru na detektíva*.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ slová, ku ktorým vieš nakresliť obrázok.

– Označ všetko, čo by si vedel nájsť na ľudskom tele.

s. 56/2 Legendu *doplňovačky* tvoria obrázky. Postup práce vysvetlíme na podobnom príklade na tabuli.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
šlabikár	**s. 57**

Vzdelávací cieľ

Písmená **Í**, **ŕ** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich textoch. Čítanie náročnejších slov z textu precvičíme v didaktických hrách.

2. Práca s textom v šlabikári

Postupujeme obvyklým spôsobom. Viac pozornosti venujeme správnej výslovnosti náročnejších slov.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 57/3 Úspešné riešenie úlohy je podmienené čítaním s porozumením a pamäťovými schopnosťami. Deti si môžu pomáhať aj opätovným prečítaním textu.

s. 57/4 Dopĺňaním písmen si deti prehlbujú čitateľské zručnosti. Správne slová sú: STĹPIK, TŔŇ, KŔDEĽ, TĹČIK, SPŔŠKA, HŔBA, VĹČIK, VŔŠOK, SŔŇA, HŔSTKA, CHĹPOK, KĹB.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
šlabikár	**s. 58 – 61**

Vzdelávací cieľ

Písmená **X**, **x** – čítanie slov rôznej náročnosti v didaktických aktivitách a hrách.

Metodická poznámka

V úlohách k písmenu **x** sa vyskytuje pomerne veľa slov, ktorým deti nerozumejú. V tomto prípade nie je cieľom, aby dokonale rozumeli ich významu. Tu ide v skutočnosti iba o to, aby mali na precvičovanie čítania k dispozícii dostatok slov, ktoré obsahujú písmeno **x**. Slová sa snažíme deťom vekuprimerane vysvetliť.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich písmenách.

2. Riešenie úloh v šlabikári

s. 58/1 Úloha obsahuje súbor slov na *Hru na detektíva*.

Iné možnosti využitia súboru slov

– *Tajná matematika*.

– Označ slová, ktorým nerozumieš.

s. 58/2 Riešeniu úlohy by mal predchádzať podnetný motivačný rozhovor s deťmi.

s. 58/3 V úlohe deti pravdepodobne využijú vylučovaciu metódu a intuíciu.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 9. hod.**
šlabikár	**s. 62 – 63**

Možno doplniť hodiny z mesačnej časovej rezervy.

Vzdelávací cieľ

Písmená **X**, **x**, **W**, **w**, **Q**, **q** – čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Zameriame sa na precvičenie vybraných slov z textu v didaktických aktivitách a hrách.

2. Práca s textom v šlabikári

Pri čítaní postupujeme ako pri iných textoch z posledného obdobia. Použijeme niektorý z navrhovaných spôsobov práce s textom z predchádzajúcich metodických poznámok.

3. Riešenie úloh v šlabikári

s. 59/4 Po zadaní úlohy deti pracujú samostatne.

Iné možnosti využitia úlohy

Nakresli obrázok k slovám, ku ktorým to dokážeš.

4. Práca s písaným textom

Pracujeme podľa zadaní v učebnici.

5. Riešenie úloh v šlabikári

s. 62/1, 2 Pracujeme podľa zadania v šlabikári. Riešeniu by malo predchádzať poučenie o výslovnosti slov s w, q.

s. 63/3 Úloha je zameraná na čítanie s porozumením.

Informácia o súbore slov k didaktickým hrám (prílohy metodických poznámok)

Úplný opis hier nájdete v 1. časti *metodických poznámok*. Tu uvádzame len doplnený súbor úvodných viet a niektoré základné informácie.

ŠAŠOVINKY 1, 2, 3 – úvodné vety:

- Zajtra pôjdem do obchodu a kúpim si…
- V taške mám…
- Mikuláš mi priniesol…
- Vo vrecku mám…
- Pod posteľ som si schoval/-a…
- V komore máme…
- Na ihrisko si zoberiem…
- Do školy si nosím…
- V lese som stretol/stretla…
- Moja sestra (brat, kamarát, babka, dedko, ujo, teta) má doma…
- Na kúpalisko si zoberiem…
- Pod lavicou mám…
- Na cestu lietadlom (loďou, autobusom, vlakom, raketou) si zabalím…
- Pod stromček som dostal/-a…
- Mamičke (oteckovi, sestre, bratovi, babke, dedkovi, kamarátovi) som daroval/-a…

Jednotlivé lístky so slovami rozdávame s prihliadnutím na aktuálne čitateľské schopnosti detí. V rámci diferencovaného prístupu môžeme v jednej hre použiť aj niekoľko rôzne náročných súborov naraz.

ŠAŠOVINKY 4 – úvodné vety:

- (Čo robí naša rodina v noci?) – **My v noci…**
- (Čo robíme v škole?) – **My v škole…**
- (Čo robíme v telocvični?) – **V telocvični…**
- (Čo robíme v kúpeľni?) – **V kúpeľni…**

ŠAŠOVINKY 5 (rozprávkové)

Súbor slov tvoria dve časti, ktoré sú odlíšené typom písma a farbou. Rozdáme najskôr kartičky s názvami rozprávkových bytostí. Každé dieťa si prečíta iba pre seba, čo má na lístku napísané. Potom sa po jednom predstavujú takto:

- Ja som **KRÁĽOVIČ**.
- Ja som **POPOLUŠKA**.
- atď…

Potom rozdáme druhú sadu kartičiek. Náhodne vytvorenú dvojicu slov povie dieťa vo vete, napr.:

- **KRÁĽOVIČ** sa premení na **slona.**
- **POPOLUŠKA** sa premení na **chobotnicu.**
- atď…

ŠAŠOVINKY 6

Výraz na kartičke hovoria deti v takýchto vetách:

- Ráno vstanem…
- Prídem do školy…
- Vyjdem na ulicu…

ŠAŠOVINKY 7 – (Urob to!)

Deti si pre seba prečítajú pokyn na kartičke. Potom urobia to, čo im určuje kartička. Ostatné deti hádajú, čo je na kartičke napísané.

NÁCVIK PÍSANIA

O nácviku písania všeobecne

Písanie je náročná činnosť, na ktorej sa podieľa mnoho rozhodujúcich faktorov. Okrem istého stupňa rozvoja jemnej motoriky a vizuálno-motorickej koordinácie je to aj schopnosť analyzovať tvary a napodobňovať ich graficky. Cieľ metodických odporúčaní je však najmä praktický, aby sa proces nácviku písania nestal pre dieťa zdrojom stresových situácií. Cieľom je poskytnúť súbor drobných rád a odporúčaní. Ich dodržiavaním môžeme dosiahnuť lepšiu úspešnosť detí v tejto náročnej činnosti.

Načo nesmieme zabúdať

Deti sa prvýkrát stretnú s písaním do riadkov. Vysvetliť, ako treba písať v písanke, je najlepšie priamo v nej. Na tabuli by sme asi ťažko vysvetľovali, ako má byť položená ruka pri písaní v písanke. Odporúčame, aby to deťom po skupinách predviedol učiteľ priamo v lavici a v písanke. Predvedie správne sedenie, polohu písanky, pozíciu prstov a ruky pri písaní.

Ako má písať pravák

Kvalitu a čitateľnosť písma dieťaťa často ovplyvňuje nesprávne držanie pera (ceruzky) a nesprávna poloha ruky vzhľadom na linajku. Držanie pera si preto treba osobitne všímať. Úprava polohy ruky pri písaní dokáže odstrániť najvážnejšie nedostatky a ťažkosti. Sklon písanky je 15 – 25 stupňov proti smeru hodinových ručičiek oproti hrane stola (obrázky na s. 89).

– Ruka praváka má byť pri písaní položená **pod linajkou**. Ak je na linajke alebo nad ňou, písmo má nesprávny sklon a písmená sú zdeformované. Príčin nesprávneho držania pera je niekoľko alebo ide o ich kombináciu:

1. Prsty, ktoré držia pero, nie sú uvoľnene natiahnuté dopredu, ale sa kŕčovite sťahujú smerom k dlani, a preto je ruka položená na linajke alebo nad ňou.
2. Dieťa drží pero (ceruzku) veľmi blízko špičky, čo mu zabraňuje mať ruku pod linajkou. V oboch prípadoch sa ruka pri písaní **nedá** položiť správne.

Ako má písať ľavák

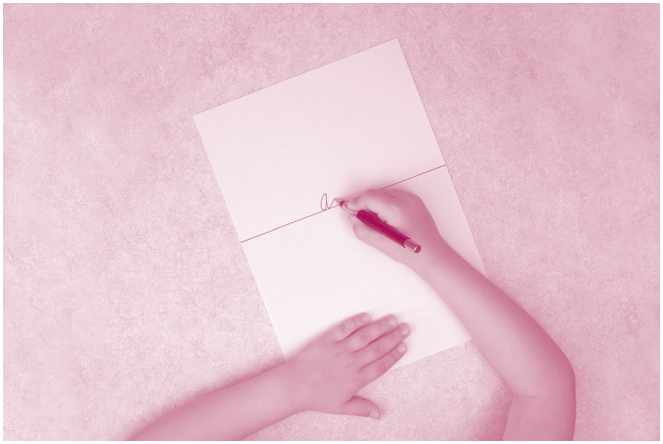
Poloha (písanky) doteraz závisela vždy od toho, či ju používal pravák alebo ľavák. Z dlhodobého pozorovania ľavákov, ktorí s písaním nemali problémy, sme dospeli k týmto záverom:

– Ľavák má písanku naklonenú **rovnako** ako pravák – obyčajne iba viditeľne viac.

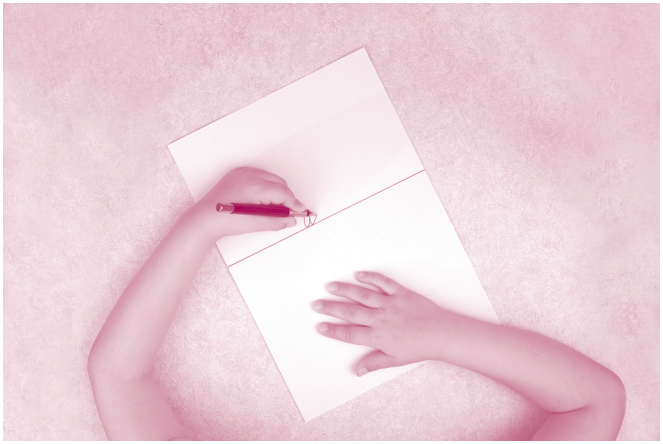
– Ľavák má ruku položenú **nad linajkou** (pravák pod ňou). Tak si uvoľní plochu a ruku na písanie, čo by sa mu pri držaní ruky pod linajkou nepodarilo bez deformovaného držania tela. Šikmejšia poloha písanky umožní písať bez tzv. pazúrovitého držania pera.

Sklon písma ľaváka je v tomto prípade podobný alebo totožný so sklonom písma praváka. **Držanie pera vzhľadom na linajku je *jediným* rozdielom, ktorým sa písanie praváka a ľaváka odlišuje.**

Pri takomto spôsobe písania môže i ľavák používať *rovnaké* písacie potreby ako pravák, pretože si napísané nerozmazáva.

ukážka polohy písanky a ruky praváka

ukážka polohy písanky a ruky ľaváka

Prečo mnohé deti nerady píšu

1. Ak chce učiteľ zlepšiť kvalitu detského písma predlžovaním nácviku písania, zvyčajne sa mu to nepodarí, ak neodstráni problémy, o ktorých sme hovorili. U dieťaťa sa preto vytvára negatívny vzťah k písaniu.

2. Druhou príčinou je nedočkavosť zo strany okolia dieťaťa (učiteľ, rodič). Ak sme netrpezliví a od začiatku nácviku písania chceme od dieťaťa dokonalé tvary, nastáva preťažovanie detí. V začiatkoch písania by nám malo ísť predovšetkým o úspešné napodobenie jednotlivých tvarov a o postupné zvládnutie istých logických postupov v písaní jednotlivých tvarov písmen (poradie jednotlivých prvkov písmena má svoje nemenné zákonitosti – začiatočný ťah, sklonová čiara, spojnica, koncový ťah).

Uvedieme aspoň jeden príklad takejto zbytočnej netrpezlivosti.

Prvé písmeno, ktoré sa dieťa učí písať, je **a**, **A**. Písmeno je náročné. Na zvládnutie tvarovej dokonalosti by dieťa potrebovalo neúmerne veľa času, čo by nakoniec celkom prirodzene viedlo k neochote písať. Dieťa je totiž s výsledkom svojej práce v tomto období spokojné, pretože ešte nedokáže plne postrehnúť prípadné chyby. Pripomienky učiteľa, ktorý nie je spokojný, ho znechucujú. Ak sa uspokojíme s konštatovaním, že dieťa vie (hoci nedokonale) písmená napísať, zistíme, že keď dieťa píše ďalšie písmená, nadobúda dovtedy kostrbaté **a** správne tvary. Z tohto dôvodu sa prihovárame za to, aby **deti nedostávali písomné úlohy**. Rodič nevie odhadnúť, čo je pre dieťa primerané. Tak sa stáva, že hoci ho v škole primerane chránime pred preťažovaním a neúmernými nárokmi, deje sa tak doma. Ak dieťa z nejakých príčin píše i doma, malo by to byť vždy až po náležitom poučení rodiča.

Čím písať

V prípravnom období sú na písanie vhodné farbičky a **mäkká** ceruzka. Zásadou by malo byť: na veľké uvoľňovacie cviky používame materiál s tupým, hrubším hrotom (farbičky). Na nácvik prvkov písmen a písmen (1. zošit – s. 2 až 13) je vhodná mäkká ceruzka. Do písanky píšeme od s. 14 plniacim perom, ktoré je najvhodnejším písacím nástrojom v tomto období. Používanie prepisovačiek a ,,čínskych pier" má mnohé nevýhody. Ich pohyb po papieri je veľmi rýchly a dieťa ho ťažko ovláda na rozdiel od pera, ktoré mierne drhne a tým zaručuje pomalší pohyb, a teda ľahšiu ovládateľnosť a lepšiu kvalitu písma.

Kedy začať písať perom

Najvhodnejším obdobím je začiatok písania do prvej písanky pri písmene **a**, pretože už toto písmeno má rovnakú štandardnú veľkosť používanú v celej písanke. Problémom môžu byť deti s vážnejšími ťažkosťami v oblasti jemnej motoriky. Postup v týchto prípadoch odporúčame konzultovať a riešiť v spolupráci s odborníkom (psychológ v PPP). I deti, ktoré ceruzkou tlačia, pri písaní perom tlak primerane zmiernia. Tlačenie by teda nemalo byť dôvodom odkladať písanie perom. Príčinou problémov môže byť aj nekvalitné pero. Ak máme v triede dieťa, ktoré neúmerne tlačí, odporúčame vyskúšať pentelku (0,7). Jej krehkosť prinúti dieťa zmierniť tlak pri písaní. Pentelka je síce finančne náročnejšia, ale vzhľadom na to, že ju netreba strúhať, je dobrým východiskom aj pre ďalšie deti v triede.

Ako písanie hodnotiť

„Krásne" písať nedokážu všetky deti. Negatívne hodnotenie učiteľa ich znechucuje: *„Veď sa tak veľmi usilovali a pani učiteľke sa to nepáči!"* Odporúčame hodnotiť písanie veľmi citlivo. **I deťom, ktorým sa zatiaľ veľmi nedarí, dokážeme v ich práci nájsť a vyznačiť to, čo sa im podarilo, a pochváliť ich.**
Pre dieťa je povzbudením, ak mu povieme, že to, čo sa mu ešte včera nedarilo, je dnes omnoho lepšie. Aj pre učiteľa je dôležité, aby prácu žiaka dokázal hodnotiť práve z pohľadu porovnávania s predchádzajúcimi výkonmi. Ak postrehne zlepšujúci sa trend vo vývine, je všetko v poriadku. Vyvarujme sa hodnoteniu výsledku práce ako celku.

Ďalšie metodické odporúčania uvádzame v **metodickej poznámke** pri aktuálnom probléme.

Koncepcia písaniek

Práca v 1. ročníku je rozdelená do piatich zošitov. Zabezpečujú náplň práce pre prípravné, šlabikárové a čítankové obdobie.
Prvý zošit je určený na prácu v prípravnom období – prípravné cviky, cvičenia jemnej motoriky (s. 2 až 13) a nácvik prvých písmen (s. 14 až 32).
Druhý až štvrtý zošit pokračuje v nácviku písmen.
Piaty zošit tvorí záver nácviku písmen (s. 2 až 5) a úlohy na prácu v čítankovom období (s. 6 až 20). Prázdne strany 21 až 32 tvoria rezervu, ktorú môže využiť učiteľ podľa individuálnych schopností a potrieb detí (docvičovanie, diktáty, prepis a odpis textu...).

Okrem týchto písaniek je možné využiť aj samostatnú písanku, ktorá obsahuje z jednej strany liniatúru pre veľké tlačené písmená, z druhej strany liniatúru pre písané písmená. Využíva sa na precvičovanie, tvorivé písanie a pod.

Nácvik písania v prípravnom období

Charakteristika nácviku písania v prípravnom období

Úlohy prípravného obdobia

Do konca prípravného obdobia by malo dieťa zvládnuť tieto činnosti:
– orientáciu na ploche,
– v praktických činnostiach ovládať pojmy: hore, dole, na začiatku, na konci (riadka),
– správne držanie ceruzky,
– vedieť v praktických činnostiach analyzovať jednoduché písacie prvky a vedieť ich využiť v logických postupoch pri písaní rôznych písacích cvikov.

V prípravnom období slúži na písanie prvá časť prvého zošita, v ktorom sa prípravným cvikom venuje prvých 13 strán, to znamená, že na jednu vyučovaciu hodinu pripadá približne polovica strany. Zostáva ešte jedna vyučovacia hodina v týždni, ktorú využijeme ako rezervu na dopracovanie alebo docvičenie náročnejších úloh.

Zošit obsahuje prípravné a uvoľňovacie cviky. Z prípravných obsahuje iba tie prvky a ich najjednoduchšie kombinácie, ktoré sa pri písaní naozaj uplatňujú.
Sú to **ovál**, **ľavý oblúk**, **sklonová čiara** a **pravý oblúk.** Každé písmeno je **kombináciou** niektorých z týchto prvkov. Výnimkou sú niektoré veľké písmená (T, F...), kde sa v malej miere uplatňujú aj iné čiary.

Schopnosť identifikovať tieto čiary v jednotlivých písmenách tvorí základ práce v nácviku písania. Pri písaní sa tak uplatňujú viac logické postupy ako množstvo popísaných strán pri nácviku jednotlivých písmen, čo podporuje fakt, že detská ruka ešte nie je na písanie z fyziologického hľadiska pripravená a nemala by sa preťažovať.
Od začiatku práce v prvej písanke by malo dieťa vedieť, že píše prvky jednotlivých písmen a že celá jeho činnosť vedie k písaniu písmen.

Ukážky metodických postupov v prípravnom období

SEPTEMBER

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 4. hod.**
písanka	**s. 2, 3**

Vzdelávací cieľ

Zistenie stavu manuálnych a motorických zručností pri práci s ceruzkou a farbičkami.

Pomôcky

farbičky, ceruzka, voľný list (hárok) papiera

Metodická poznámka

Prvou jednoduchou prácou dieťaťa v škole by mala byť ľubovoľná kresba, pri ktorej ho neobmedzujú žiadne požiadavky učiteľa.
Dieťa nakreslí jednu-dve veci, ktoré rado kreslí. Práca by nemala trvať dlhšie ako 5 – 6 minút. Učiteľ si všíma sedenie, držanie ceruzky, ľaváctvo. Deti nenapomína.

Práca v zošite

Orientácia v zošite – prácu si veľmi zjednodušíme, ak hneď na začiatku naučíme deti orientovať sa v zošite – kde je začiatok, hore, dole...
– Poučíme deti o správnom sedení (pred každým písaním – kým sa nevytvoria návyky).
– Vysvetlíme postup práce na tabuli alebo ešte lepšie priamo v zošite.
– Usmerníme deti, ako majú držať ceruzku. Ak zistíme, že je v triede dieťa, ktoré má zafixovaný nesprávny spôsob držania, pokúsime sa ho usmerniť. Ak sa nám to nepodarí, nenaliehame. V niektorých prípadoch je návyk taký silný, že sa nám to nepodarí ani po dlhšom čase. Nesprávne držanie tolerujeme za predpokladu, že výrazne neovplyvňuje kvalitu a čitateľnosť písma. V druhom prípade konzultujeme postup s pedagogicko-psychologickou poradňou.
– Po vysvetlení práce na prvom riadku na prvej strane necháme deti pracovať samostatne. Prácu robíme postupne. Zaradíme ju v krátkych časových úsekoch v prvých dvoch dňoch.
– Výsledok nekomentujeme, chyby neopravujeme, aby sme v deťoch nevyvolali hneď pri prvej práci pocity neúspechu.

týždeň v mesiaci	**1 týždeň**
časová dotácia v týždni.	**5. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
písanka	**s. 4**

Vzdelávací cieľ

Nácvik písania sklonovej čiary.

Metodická poznámka

Zdá sa, že napísať sklonovú čiaru je najjednoduchšia vec v písaní. Deťom však robí problémy jej sklon. Dieťaťu chýba niečo, podľa čoho by sa mohlo orientovať. Na za-

čiatku riadka je obyčajne predpísaný tvar. Potom sa orientuje podľa tvarov, čiar, ktoré napísalo ono samo. Nepresnosti v sklone čiary sa tak postupne zväčšujú a to, čo je na konci riadka, obyčajne sa už vôbec nepodobá na to, čo je na začiatku.
Preto odporúčame ponúknuť deťom možnosť takejto orientácie:
– Ak má dieťa správne položenú a naklonenú písanku, môže sa pri písaní sklonovej čiary orientovať na vlastné telo, konkrétne na pupok. Deťom povieme, že čiaru vedieme tak, ako keby sme smerovali na pupok.
– Cvičenie kriedou na tabuli odporúčame vynechať. Je zdĺhavé a málo efektívne. Udržať správny sklon napomôžu predpísané čiary na viacerých miestach riadka.

V zošite pracujeme **postupne**. Vysvetlíme postup práce vždy iba v jednom riadku. Keby sme ho vysvetlili na niekoľkých riadkoch, nemuseli by sme dosiahnuť optimálny výsledok, lebo niektoré deti by sa s prácou ponáhľali a chýbal by im potrebný odpočinok medzi jednotlivými riadkami.

Na jednu polhodinu pripadá približne polovica strany. Deti začínajú pracovať najskôr na niektorom uvoľňovacom cviku alebo na jednoduchej kresbe, na ktorej si pripravia ruku na písanie.

Uvoľňovacie cviky v hornej časti každej strany slúžia predovšetkým na precvičenie opakovaného krúživého pohybu zápästím, ktorý predstavuje jeden z najdôležitejších pohybov pri písaní. Preto sú tu zaradené väčšie, ale aj celkom malé tvary, ktorých zvládnutie neskoršie pomôže zvládnuť písanie.

Približne v strede každej strany je úloha (*Hra „na písanie“*). Okrem toho, že obyčajne predstavuje začiatok práce na ďalšej hodine písania, je aj spestrením práce a má praktický význam. Deti si zvykajú na prerušovaný pravobežný písací pohyb, pod ktorým sa rozumie napodobňovanie písacieho pohybu v presne určenom smere najskôr v jednom riadku. Až potom môže dieťa prejsť na druhý riadok. „Prerušenie“ písacieho pohybu je dané medzerami medzi jednotlivými obrázkami, do ktorých deti postupne „píšu“. Pri tejto úlohe nie je dôležitá presnosť a prísne dodržiavanie tvarov. Je to predovšetkým hra. Predpokladáme, že po tomto vysvetlení úlohy nie je potrebné znova ju vysvetľovať pri práci na ostatných stranách.

Žiakov tiež upozorníme na nápovedné obrázky na okraji strán (po s. 13) a nabádame ich, aby ich aktívne využívali pri písaní veľkých tlačených písmen (posledný riadok).

Práca v zošite

a Prvý riadok je určený na uvoľnenie ruky. Dôležitá je priama ukážka spôsobu práce.
b Po vysvetlení necháme deti vyskúšať si niekoľko čiar v riadku. Nie v celom, aby sme ich v prípade potreby mohli individuálne usmerniť. Potom prácu dokončia.
c Prácu nehodnotíme. Vyznačíme deťom tvary, ktoré sa im podarili.
d Posledný riadok je zameraný na písanie veľkých tlačených písmen. Písanie veľkých tlačených písmen nemusíme osobitne vysvetľovať a nacvičovať.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 4. hod.**
písanka	**s. 5**

Vzdelávací cieľ

Nácvik písania pravého oblúka.

Metodická poznámka

Šikmá, mierne prehnutá čiara v izolovanej podobe je na písanie pre deti veľmi náročná. Preto je lepšie príliš nezdôrazňovať jej prehnutie. Správne prehnutie čiary dosiahnu deti až v kombinácii so sklonovou čiarou. Pri písaní je dôležitá skôr jej „šikmosť" ako prehnutie. Nezabúdajme, že úspešnosť neraz závisí od správneho držania ceruzky. Preto by sme mali na to upozorniť pred písaním každého riadka. Keďže prípravné cviky píšu deti aj vo zväčšenej podobe, mali by vedieť, že musia držať ceruzku vyššie, ako keď píšu malé tvary. Vo všeobecnosti platí: **čím väčší tvar píšeme, tým vyššie musíme držať ceruzku**.

Metodický postup pri ďalších riadkoch je taký jasný, že pokladáme za zbytočné ich podrobne opisovať.

Pri pomenúvaní jednotlivých cvikov nepoužívajme odborné výrazy ako dolný zátrh. Hovorme radšej o spojení rovnej čiary (tak vnímajú deti sklonovú čiaru v porovnaní so šikmou) a šikmej čiary. Je to jednoduchšie ako hovoriť o menej a viac šikmej čiare. Oblúk, ktorý obe čiary spája, môžeme nazvať jamkou.

Práca v zošite

Pri práci v zošite postupujeme obdobne ako na predchádzajúcich stranách. Pri písaní je dôležité, aby každý riadok učiteľ osobitne vysvetlil. Je bežné, že niektoré deti pri práci preskočia riadok alebo urobia viac riadkov, ako by mali. Preto je veľmi dôležité takéto situácie predvídať a pokúsiť sa im predchádzať určením pravidiel. Jedným z nich by malo byť napríklad, že ďalší riadok budeme písať až na pokyn učiteľa. Vyhneme sa tým aj tomu, že niektoré deti sú s prácou veľmi rýchlo hotové a vyrušujú. V čase, keď učiteľ vysvetľuje prácu na ďalšom riadku, detská ruka si dostatočne odpočinie, čo je pri zadaní práce na niekoľkých riadkoch naraz nemožné. Učiteľ takto získa dostatok času na priebežnú kontrolu a na usmerňovanie detí pri písaní. Pri písaní sa netreba ponáhľať. Množstvo je prispôsobené tak, aby sa dalo pohodlne zvládnuť na vyučovacích hodinách a aby mal učiteľ dostatok času aj na opakované vysvetlenie každého jednotlivého prvku písania.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni.	**1. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
písanka	**s. 6**

Vzdelávací cieľ

Nácvik písania dolného zátrhu – kombinácia sklonovej čiary a pravého oblúka.

Metodická poznámka

Pri analýze tvaru na tabuli je pre dieťa mimoriadne dôležité, aby si uvedomilo rozdiel medzi oboma čiarami, z ktorých sa tvar skladá. Preto odporúčame, aby na tabuli videli tvar, v ktorom bude šikmosť druhej čiary (pravého oblúka) mierne preexponovaná. Tvar v zošite je odvodený z tvarov, ktoré sa uplatňujú v neskoršom písaní písmen a slov a na vnímanie rozdielov medzi jednotlivými čiarami nebude stačiť. I neskoršie (aj pri písaní písmen) treba, aby v učiteľových ukážkach na tabuli videlo dieťa mierne preexponované šikmé čiary (pravý oblúk, ľavý oblúk, spojnica). Sklonovú čiaru nechávame v pôvodnej polohe, neupravujeme ju.

Práca v zošite

Pri písaní v zošite môžeme vhodne využiť aj spôsob, ktorý môžeme nazvať *komentované písanie*. Podstata spočíva v učiteľovom komentovaní písacej činnosti, ktorú dieťa práve vykonáva – čo je vhodné najmä v riadkoch, v ktorých si dieťa prvýkrát skúša nový tvar. Príklad pri cvičení dolného zátrhu: *ťaháme rovno k pupku... jamka... šikmo hore...* Slovný návod tak priamo podporuje činnosť, ktorú má dieťa vykonať. Rýchlosť komentovania prispôsobujeme rýchlosti písania detí.

Ďalší postup práce je rovnaký ako na predchádzajúcich stranách.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 4. hod.**
písanka	**s. 7**

Vzdelávací cieľ

Nácvik písania horného zátrhu – kombinácia ľavého oblúka a sklonovej čiary.

Metodická poznámka

Mierne prehnutie šikmej čiary doľava môže deťom spôsobovať väčšie problémy ako prehnutie pravého oblúka. Výsledkom ich snaženia býva často veľmi deformovaný, hore zahnutý útvar, ktorý s predpísaným už nemá nič spoločné. Preto tu platí, že pre deti je jednoduchšie písanie tejto čiary v kombinácii so sklonovou čiarou v podobe horného zátrhu.
Pri písaní zameriame pozornosť detí na sklonovú čiaru. Pripomenieme im orientáciu – čiaru ťaháme smerom k pupku. Nesmieme však zanedbávať správnu polohu písanky.
Pri písaní zväčšených tvarov **vždy** upozorníme deti, že ceruzku držíme vyššie. Nestačí na to upozorniť iba na jednej hodine.

Práca v zošite

Pretože sa postup samostatnej práce v písanke prakticky nemení, budeme ho ďalej uvádzať len v prípade potreby.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni.	**5. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
písanka	**s. 8**

Vzdelávací cieľ

Nácvik písania vratného ťahu – kombinácia šikmej čiary so sklonovou čiarou.

Metodická poznámka

Deti dokážu identifikovať a napodobniť všetky základné prvky písaných písmen: *ľavý oblúk*, *sklonovú čiaru*, *pravý oblúk* a pri uvoľňovacích cvikoch sa stretli i s *oválom*. Tieto štyri prvky alebo ich časti sú základnými čiarami, „**stavebnými kameňmi**“ takmer všetkých ďalších prípravných cvikov a neskoršie i písmen. Od tohto okamihu by na hodinách písania mala začať systematická práca s nimi.

NÁVRH POSTUPU

Odporúčame pripraviť na tabuľu alebo na štyri výkresy A4 všetky **štyri prvky** tak, aby sme ich mohli využívať na všetkých ďalších hodinách až do skončenia nácviku písania. Každý prvok by mal mať inú farbu. Podľa farby ich neskôr deti hľadajú a identifikujú v jednotlivých písmenách alebo prípravných cvikoch.

Poradie čiar na tabuli (výkresoch): ľavý oblúk (žltý), sklonová čiara (červená), pravý oblúk (zelený), ovál (modrý).

Ak potom napíšeme na tabuľu ako vzor napr. písmeno **i** – dieťa by v ňom malo dokázať identifikovať použité čiary asi takto: *zelená čiara*, *červená čiara*, *časť oválu*, *zelená čiara*. Učiteľ na písmene farebne označí časti tak, ako ich identifikovali deti.

Prvky písmen

ľavý oblúk (žltý) | **sklonová čiara** (červená) | **pravý oblúk** (zelený) | **ovál** (modrý)

zelená (čiara), červená (čiara), modrá (čiara), (časť oblúka) zelená...

žltá (čiara), červená (čiara), červená (čiara), červená (čiara), zelená (čiara), ostatné sú modré (časti oválu)

zelená..., modrá..., (časť oválu), červená..., zelená...

modrá... (časť oválu), červená..., modrá..., žltá...

Toto „uvedomenie si“ zloženia, jednoduchosť a opakovanie rovnakých čiar v písmene v mnohých prípadoch nahradí nekonečný nácvik písania písmen často bez želaného účinku. Ešte jeden príklad: Písmeno **m** – *žltá čiara*, *červená*, *červená*, *červená*, *zelená čiara* a *časti oválu*. Tieto štyri prvky písmen majú v písaní obdobnú funkciu ako nápovedné obrázky v čítaní. Ich identifikácia v jednotlivých písmenách alebo prípravných cvikoch pripravuje deti na používanie logických postupov pri písaní namiesto veľmi dlhého a únavného precvičovania.

Na pohľad veľmi jednoduchý vratný ťah v tomto prípravnom cviku môže robiť niektorým deťom problémy

a budú sa vracať vytvorením malého oblúčika podobne ako pri hornom zátrhu. Pri problémoch môže pomôcť komentované písanie v takejto podobe: *šikmo hore... zastav... rovno k pupku...*

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 4. hod.**
písanka	**s. 9**

Vzdelávací cieľ

Nácvik písania dolnej slučky.

NÁVRH POSTUPU

Pre dieťa je dolná slučka omnoho jednoduchšia najmä preto, že sa začína sklonovou čiarou. Po nácviku dolnej slučky lepšie pochopí postup pri hornej slučke. Preto je nácvik písania dolnej slučky zaradený skôr ako nácvik hornej slučky.

Pred nácvikom urobíme analýzu tvaru dolnej slučky podľa predchádzajúcej metodickej poznámky (ide o kombináciu sklonovej čiary a pravého oblúka). Deti uvedú iba farbu čiar – nie ich pomenovanie. Príčinou deformovaných tvarov dolnej slučky býva nesprávne zatočenie slučky smerom doprava. Odporúčame komentované písanie, pri ktorom učiteľ upozorní na otočenie – otočíme doľava (k oknu).

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni.	**5. – 8. hod.**
časová rezerva	**9. hod.**
písanka	**s. 10**

Vzdelávací cieľ

Nácvik písania hornej slučky.

Metodická poznámka

Horná slučka je jeden z najnáročnejších prvkov v písaní. Jej zvládnutie nezávisí od množstva riadkov popísaných hornou slučkou, ale skôr od schopnosti daný tvar analyzovať. Dôsledná analýza tvaru hornej slučky napomôže zvládnuť jej písanie. Pri jej nácviku využívajme komentované písanie.

Pri práci v písanke postupujeme obdobne ako pri dolnej slučke.

OKTÓBER

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 3. hod.**
písanka	**s. 11**

Vzdelávací cieľ

Nácvik písania zloženého záhybu.

Metodická poznámka

Pri analýze tvaru zloženého záhybu budú deti poslednú čiaru považovať za sklonovú, čo je v podstate správne, i keď sa píše smerom hore. Pri písaní tohto tvaru pravdepodobne nebudú mať deti problémy. Začínajú využívať skúsenosti zo zrakovej analýzy tvaru na jednotlivé prvky.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 5. hod.**
písanka	**s. 12**

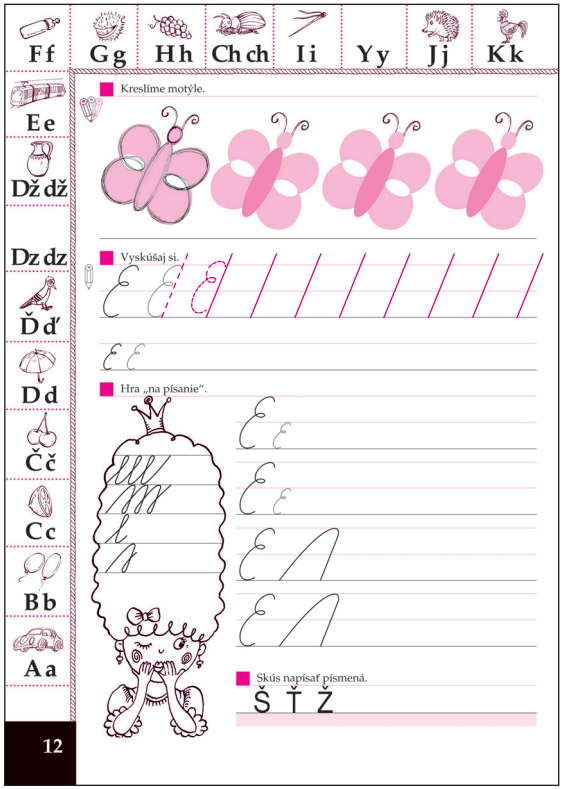
Vzdelávací cieľ

Príprava na písanie písmen, ktorých základom je ovál alebo časť oválu, príprava na písanie písmena E.

Metodická poznámka

Prípravné cviky, v ktorých sa v nejakej podobe uplatňuje ovál, nie sú pre deti ťažké pre svoj tvar, ale pre sklon. Príčinou deformovaného sklonu býva, že si dieťa neuvedomuje, že píše smerom k predchádzajúcemu už napísanému tvaru a odhadnutá medzera je príliš malá na to, aby sa do nej zmestil cvik v správnom sklone.

Deťom, ktoré majú s cvikom problémy, môže učiteľ účinne pomôcť tým, že im do riadka naznačí sklonovú čiaru tak, ako je to v ukážke. To isté platí aj pre prípravu na písanie **A**, **a** (slza).

Počiatočné problémy so sklonom a medzerami môže vyriešiť učiteľ tak, že deťom, ktoré to potrebujú, naznačí v primeraných odstupoch sklonové čiary, ktoré dieťa pripísaní vedú, a o ktoré si písané tvary vlastne „opierajú“ tak, ako je to v ukážke. V prípade potreby im môže pomocné čiary vyznačiť aj na ďalších stranách.
Deti treba upozorniť na slučku. Vznik slučky možno vysvetliť veľmi jednoducho, ak na to použijeme dva čiastočne sa prekrývajúce polovály tak, ako je to v písanke – ilustrácia motýlikov.

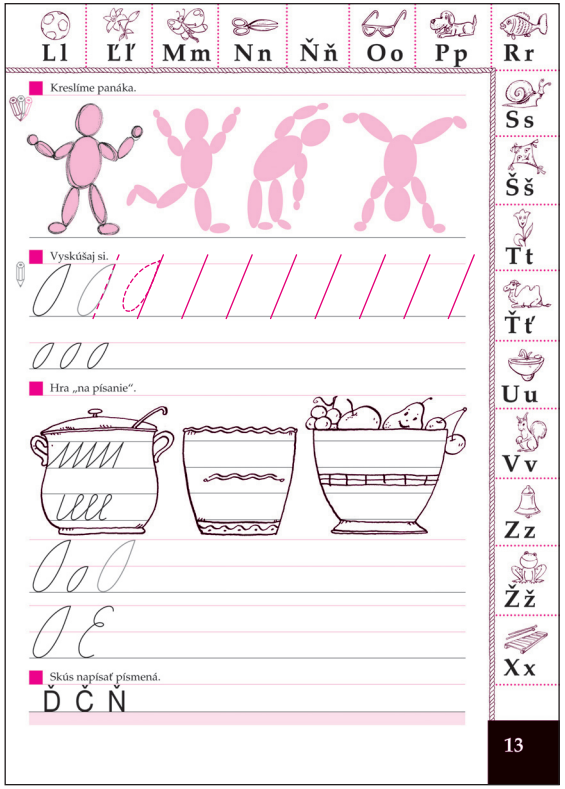
týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**6. – 9. hod.**
písanka	**s. 13**

Vzdelávací cieľ

Príprava na písanie písmen, ktorých základom je ovál alebo časť oválu, príprava na písanie písmena **a**, **A**.

Metodická poznámka

Úspešnosť písania často závisí od uvedomenia si rôznych drobností (plôšok rôznych tvarov), ktoré pri písaní vznikajú. Pre úspešnosť dieťaťa pri nácviku písania má veľký význam upozornenie práve na tieto drobnosti, ktoré neraz unikajú pozornosti nielen detí, ale i učiteľov. Na zjednodušenie práce pri nácviku písania jednotlivých písmen a ich spojov uvádzame v metodike (s. 99) aspoň niekoľko zväčšených tvarov písmen s grafickým vyznačením toho, na čo treba deti pri prvotnom nácviku, ale aj priebežne upozorňovať.

Nácvik písania v šlabikárovom období

Charakteristika nácviku písania v šlabikárovom období

Cieľom písania v šlabikárovom období je:
– naučiť deti písať jednotlivé písmená písanej abecedy a spájať ich do slabík a slov,
– použiť tieto vedomosti v praktických činnostiach.
To znamená, že okrem nácviku písania jednotlivých písmen sa deti naučia tieto vedomosti uplatňovať v činnostiach vyžadujúcich ovládanie písaného písma.
V prvom ročníku sú to tieto činnosti:
– Vedieť čítať písaný text rovnako dobre ako tlačený. (Rozdiel bude v tempe osvojovania, pretože čítanie písaného textu závisí od stupňa ovládania písania. V porovnaní s čítaním tlačeného textu bude pomalšie.)
– Vedieť k tlačenému tvaru písmena, slabiky, slova priradiť alebo napísať písaný.
– Vedieť napísať nadiktovanú slabiku, slovo, vetu. V doterajšom spôsobe písania podľa diktovania prevládal tento spôsob: dieťa formou diktátov písalo to, čo práve čítalo. Mnoho detí túto činnosť pre jej predčasné zaradenie nezvládne – nemajú ešte vytvorené potrebné predpoklady na túto činnosť. Malo by byť pravidlom, že najskôr musí dieťa zvládnuť písanie diktovaných slabík bez ohľadu na to, čo práve číta. Až po zvládnutí slabík môžeme začať písať jednoduché slová, neskôr i zložitejšie. Toto sú predpoklady na úspešné zvládnutie písania prvých diktovaných viet. S písaním prvých viet odporúčame začať v **januári,** keď už dieťa nemá väčšie problémy so skladbou slova, s tvarmi písmen a so spôsobom ich spájania. Vtedy sa môže sústrediť na úlohy, ktoré naň kladie písanie vety.

Pretože odporúčame v písaní a čítaní nezávislý postup, v závere metodickej príručky ponúkame orientačný časovo-tematický plán, ktorý si každý učiteľ prispôsobí podľa aktuálnej situácie v triede.

Niektoré praktické činnosti nie sú v orientačnom pláne podrobne opísané, pretože sa im venuje primeraná pozornosť v písankách a nie sú základným učivom, iba z neho vychádzajú, napríklad prepis a odpis, písanie slov k obrázkom a pod.

Pri nácviku písania jednotlivých písmen vychádzame z rovnakých zásad ako pri prípravných cvikoch. V tejto časti chceme predovšetkým upriamiť pozornosť na ľavú stranu písanky, ktorá by mala odbremeniť učiteľa od predpisovania nacvičovaného písmena. Prvé riadky sú koncipované tak, aby poskytovali dostatok možností na prvotný nácvik písmen a ich vzájomných spojení. Prvý – najväčší tvar odporúčame využiť na grafickú analýzu písmena. Tieto písmená by mali slúžiť na to, aby v nich deti nachádzali a spoločne farebne vyznačovali základné „stavebné kamene" – prvky písmena tak, ako to je uvedené v metodickej poznámke pri vratnom ťahu (s. 94). Okrem tejto základnej grafickej analýzy písmena možno na písmene hľadať a farebne vyznačovať plôšky, ktoré pri písaní vznikajú. Sú to malé, ale dôležité detaily, ktoré často unikajú pozornosti detí i učiteľov. Pritom práve ich objavenie a uvedomenie výrazne napomáha zvládnutie tvaru písmena. Je dôležitejšie ako neprimerane dlhé mechanické nacvičovanie.

Pri nácviku písania odporúčame využívať CD, ktoré obsahuje podrobný metodický návod písania všetkých písmen.

Hodina slovenského jazyka sa skladá z dvoch častí: čítanie a písanie. Toto zavedené poradie spôsobilo, že väčšina učieľov rovnaké poradie dodržiava aj pri plánovaní hodiny. Z toho vyplýva, že vždy začínajú čítaním, bez ohľadu na náročnosť druhej zložky. Mnohokrát sa stáva, že na písanie zostane minimum času. Odporúčame plánovať vyučovaciu hodinu podľa náročnosti a ako prvú zložku voliť niekedy aj písanie. Je plne v kompetencii učiteľa, aké poradie si zvolí.

Príklady písmen s graficky vyznačenými plôškami, ktoré si treba pri nácviku písania všímať a pri písaní zohľadňovať.

Sklonová čiara je jedinou čiarou v písmenách, ktorá nie je krivkou. Uvedomenie si tohto faktu má pre dieťa veľký význam. Sklonové čiary výrazne ovplyvňujú charakter písma.

Zväčšené tvary písmena píšeme vždy ceruzkou. Pri ich písaní je dôležité, aby dieťa držalo ceruzku vyššie ako pri štandardnej výške písmen. Ani tu nenecháme dieťa napísať celý riadok, pretože sa môže stať, že celý riadok napíše nesprávne. Po napísaní jedného-dvoch tvarov učiteľ dieťa usmerní a poradí mu. Dieťa cvičí nové písmeno len toľko, koľko je individuálne nevyhnutné na jeho zvládnutie.
Aj deťom, ktoré nemali v začiatkoch nácviku písania problémy s písaním, sa môže stať, že odrazu, bez zjavných príčin budú mať problémy. Obyčajne je príčina v zmene spôsobu držania pera a v zmene polohy písanky. Preto treba deti sústavne pozorovať, usmerňovať a radiť im. Odstránením týchto nedostatkov obyčajne dôjde k náprave.

Diktáty

Medzi činnosti, ktoré má dieťa prostredníctvom písania zvládnuť, patrí schopnosť samostatného písania. Sem patria i diktáty. Problematika písania diktátov si zaslúži primeranú pozornosť.
– Diktáty v prvom ročníku majú úplne inú funkciu ako vo vyšších ročníkoch. Prostredníctvom diktátov sa dieťa učí používať celý súbor prostriedkov potrebných na zvládnutie samostatného písania. Podobne ako čítanie je aj tento proces dlhodobý. Okrem tejto základnej funkcie plnia veľmi potrebnú diagnostickú funkciu.
– Prvé diktáty odporúčame realizovať pomocou veľkých tlačených písmen. Odstránime tak stres objavujúci sa v okamihu, keď začneme písať diktát hneď potom, ako sa deti naučia písať prvé písané písmená. Dokonca v čase čítania prvých viet musia niekedy tieto vety písať ako dik-

tát. Dieťa v takejto situácii musí zvládnuť neprimerané množstvo náročných činností v prísnej následnosti.
1. Musí si pamätať a vedieť napísať tvary písaných písmen.
2. Musí dodržať ich výšku.
3. Musí vedieť spájať písmená.
4. Musí zvládnuť skladbu slova.
5. Musí vedieť správne napísať vetu.
6. Musí správne umiestniť dĺžeň.
Všetky tieto činnosti musí zvládnuť už vtedy, keď mnohým deťom robí problémy čítanie.
– Schopnosť písať diktáty závisí od úrovne čítania.
Preto treba presunúť písanie diktátov písaným písmom do obdobia, keď sú u detí splnené všetky predpoklady na túto činnosť. Nemusíte sa obávať presunúť písanie diktátov v klasickej zaužívanej forme na neskoršie obdobie. Vtedy už bude dieťa pri písaní písaným písmom schopné zúročiť skúsenosti získané spontánnym používaním veľkých tlačených písmen v rôznych aktivitách.

Máte skúsenosť, že najčastejšou chybou pri písaní je vynechávanie písmen a komolenie slov?
Príčinou je diktovanie si po hláskach. My dospelí si po hláskach spravidla nediktujeme. My si diktujeme po slabikách. Skúsenosť hovorí, že ak naučíme dieťa diktovať si po slabikách, chybovosť je minimálna. Dôležité je upozorniť na túto skutočnosť aj rodičov.

Navrhovaný časový a metodický postup pri písaní diktátov

SEPTEMBER

Vedieť napísať niektoré veľké tlačené písmená. Písať písmená k obrázkom podľa sluchového rozlišovania.

OKTÓBER

Písanie slabík veľkými tlačenými písmenami, najmä v úlohách v pracovných zošitoch (napr. 35/4).

NOVEMBER

Písanie jednoduchých slov s otvorenými slabikami, neskôr aj viacslabičných, po spoločnej analýze slov *na slabiky*. Detailná analýza slov *na hlásky* **neprispieva** k písaniu bez vynechávania hlások. Najmä pri dlhších slovách dochádza k vynechávaniu písmen a ku komoleniu slov. Diktovaním slov po slabikách znižujeme riziko výskytu takýchto chýb.
V tejto fáze píšeme diktované slová stále iba veľkými tlačenými písmenami.
S písanými vyčkáme do času, keď budú splnené niektoré predpoklady na písanie diktátov písaným písmom (poznanie písaných písmen, dostatočná zručnosťpri ich písaní, primerané zvládnutie spájania písmen v slabikách a slovách).
■ **Zrakový diktát (diktát po zrakovej príprave).**
Píšeme písanými písmenami izolované písmená a prvé slabiky – posledný novembrový týždeň.
Učiteľ napíše na tabuľu písmeno, slabiku. Poskytne deťom dostatok času na prečítanie. Potom tabuľu zatvorí. Deti napíšu, čo videli a prečítali.

DECEMBER

Písanie slov rôznej náročnosti tlačenými písmenami. Deti sa musia naučiť kontrolovať napísané slovo **následným prečítaním po slabikách**. Tento spôsob výrazne pomáha deťom nájsť prípadné chyby.
■ **Písanie jednoduchých slov písanými písmenami.**

Pred písaním diktátu odporúčame vybrať z diktátu a napísať na tabuľu všetky spoje písmen, o ktorých vieme, že robia deťom problémy. Ak dieťa nevie, ako písmená spojiť, vyhľadá si spoj na tabuli. Ak píšeme ako diktát izolované slová, nežiadajme od detí, aby slová oddeľovali čiarkami. Tento pravopisný jav nevedia ešte pochopiť a stáva sa, že mnohé potom píšu čiarky za každým slovom aj vo vetách.

Príklad: Diktát budú tvoriť slová – jama misa sova Vilo. Na tabuli by mali byť spoje: *ov*, *va*, *Vi*.

JANUÁR

Písanie tlačenými písmenami, najmä v úlohách v šlabikári. Charakterizujeme ho ako **autodiktát**, pretože dieťa si slová diktuje bez našej pomoci.

- **Písanie zložitejších slov písaným písmom po sluchovej analýze na slabiky.**
- **Písanie prvých jednoduchých viet formou zrakového diktátu. Dĺžka by nemala presahovať 9 až 10 slov.**
- **Písanie prvých jednoduchých viet. Pri písaní prvých viet formou diktátu odporúčame využiť grafické znázornenie diktovanej vety na tabuli.**

Postup:

1. Učiteľ povie jednoduchú vetu, napr. **Máme misu.**

2. Vetu znázorní na tabuli čiarami.

3. Vysvetlí význam a funkciu jednotlivých čiar a znakov. (Upozorní, akým spôsobom je na začiatku naznačené veľké písmeno, čo je na konci vety.)

4. Spoločná analýza slov na slabiky. Nad každú čiaru napíše učiteľ počet písmen v danom slove (bude slúžiť deťom na prvotnú kontrolu správnosti napísaného slova – keď sa naučia s touto informáciou aktívne pracovať a využívať ju).

5. Pod znázornenie napíše vetu, pričom svoj postup komentuje. Deti počúvajú, ako si pri písaní diktuje jednotlivé slová. Sledujú, ako kontroluje napísanú vetu s grafickým znázornením (začiatok vety, koniec vety, počet slov, počet písmen v slove). Potom celú vetu prečíta ešte raz dôsledne **po slabikách**. Iba kontrolovaným čítaním po slabikách sa dieťa naučí nájsť v slove prípadnú chybu.

6. Po tejto príprave diktuje vetu učiteľ tak, že zároveň ukazuje na dôležité upozornenia v znázornenej vete. Deti si pri písaní majú polohlasne diktovať po slabikách. Zo znázornenej vety sa učia vyčítať všetky ďalšie informácie tak, ako to videli v učiteľovej ukážke.

V prvom ročníku by mali deti vety v diktátoch písať tak, aby sa nová veta začínala vždy v novom riadku. Upozornenie učiteľa na nový riadok bude zároveň tichým upozornením na veľké písmeno na začiatku vety. Až v období, keď sme si istí, že začiatok vety nespôsobuje deťom pri písaní problémy, môžeme začať využívať na písanie celú plochu riadkov.

FEBRUÁR – JÚN

- **Písanie diktátov písaným písmom so stúpajúcou náročnosťou**

Pri písaní diktátov deťom umožníme používať nápovedné obrázky, čím zabránime strachu z diktátov.

Poznámka: Medzi aktivity charakterizované ako diktáty zaraďujeme aj prepisy a odpisy, pretože sa pri nich znova uplatňuje schopnosť vedieť si diktovať po slabikách a napísané prečítaním po slabikách i skontrolovať. I keď sa to na prvý pohľad nezdá, schopnosť správne odpisovať a prepisovať získavajú deti najmä zvládnutím mechanizmu diktovania.

Súbor diktátov

Súbor obsahuje diktáty, z ktorých si možno podľa potreby vyberať od začiatku písania prvých diktovaných viet. Výber slov do diktátov realizovaných veľkými tlačenými písmenami ponechávame na učiteľa, ktorý ho bude vedieť vždy aktuálne prispôsobiť potrebám svojej triedy. Učiteľ si môže tvoriť aj vlastné diktáty prispôsobené možnostiam konkrétnej triedy. Pri ich tvorbe musí dodržať niekoľko požiadaviek.

Spočiatku by mal diktát obsahovať najviac tri vety. Vety musia byť jednoduché – bez čiarok. V slovách by sa nemali objavovať veľmi náročné pravopisné javy. Vety by mali tvoriť jeden myšlienkový celok. Pri dlhšom diktáte odporúčame napísať len polovicu a druhú časť písať až po primeranom odpočinku.

Pri diktáte by si mal učiteľ overiť, či písmená a spoje písmen, ktoré sa v diktáte vyskytujú, majú deti dostatočne precvičené. Zaradenie do určitých mesiacov je len orientačné. Učiteľ si ho prispôsobuje podľa aktuálnych potrieb triedy. K niektorým diktátom sa môžeme po určitom čase vrátiť a vyskúšať, ako ho dokážu napísať, neskôr napr. už bez použitia grafického znázornenia vety.

Častým problémom pri písaní diktátov sú rôzne pravopisné javy. Od žiakov žiadajme ovládanie iba tých, ktoré predpisujú učebné osnovy. Aby sme sa pri písaní vyhli sústavnému oznamovaniu, aké „i“ sa v slove píše, stačí sa s deťmi dohodnúť, že im to povieme iba vtedy, ak je v slove ypsilon.

JANUÁR

Diktáty s využitím grafického znázornenia vety na tabuli

1. Eva má misu. Misa je malá.

2. Jana je veselá. Má nové sánky. Vozí Katku.

3. Danko písal. Mal nové pero. Aj ja mám nové pero.

4. Sova ulovila myš. Srnka našla trávu. Myška našla zrnko.

FEBRUÁR

Grafické znázornenie iba pri tučne napísaných vetách

1. **Stano volá Emila. Idú spolu do mesta. Emil si kúpi písanku.**

2. Karol píše písmená. **Malá Betka sa zabáva.** Oco číta noviny.

3. Vonku je zima. Vrabec čviriká. Vrany krákajú.

Poznámka:

Ako diktát môžeme písať aj izolované slová. Ak sú slová zoradené podľa náročnosti, poskytne nám obraz o stupni zvládnutia učiva.

4. kaša, rak, košík, cesto, klamár, vlak, cement, nohavice, prst, parkovisko

5. Mám jedno euro. Kúpim si žuvačky. Hanka si kúpi banány. Stoja jedno euro.

MAREC

1. Darinka má nový hrebeň. Češe si vlasy. Učesala aj Táňu. Obe sú pekné.

2. Malý Miško bežal. Spadol a rozbil si koleno. Teraz plače.

3. sova, hus, kačka, sokol, orol, vrabec, sýkorka, kukučka, havran, lastovička

4. Čo máš vo vrecku? Mám tam dva cukríky. Dáš mi jeden?

5. Je pekné ráno. Obloha je jasná. Hanka a Petra sú veselé.

6. koza, krava, prasa, zajac, jeleň, líška, jazvec, srnka, krokodíl, nosorožec

APRÍL

Ak nastáva v slove alebo na hranici slov spodobovanie, musíme žiakov na to upozorniť.

1. Chlapci sa hrajú. Majú tri balóny. Dva sú žlté. Jeden je červený.

2. Je krásny deň. Slnko hreje. Vietor nefúka. Zahráme si futbal.

3. Otvor si písanku! Odpíš vetu! Prečítaj ju!

4. košeľa, šál, kabát, vesta, tričko, sveter, nohavice, vetrovka, pulóver, rukavice

5. Zuza usilovne maľuje. Namaľovala lúku a oblohu. Obloha je modrá.

MÁJ, JÚN

1. Včera (v sobotu... v nedeľu – podľa potreby) bol prvý máj. Jurko sa vozil na kolotoči. Ja a Alenka sme boli na výlete.

2. Helenka ochorela. Dostala horúčku. Bolí ju hrdlo. Leží a spí.

3. Ivo bol večer dlho hore. Ráno neskoro vstal. Dnes prišiel neskoro do školy.

4. Janka umývala riady. Rozbila červený hrnček. Črepy vyhodila.

5. Erika má malého brata. Volá sa Viktor. Viktor má tri roky. Ako sa volá tvoj brat?

6. Vonku prší. Danko je smutný. Musí sa hrať doma. Vybral si domino.

7. Julka má dlhé vlasy. Mama jej urobila vrkoče. Erika sa dala ostrihať.

8. Nastúpili sme do električky. Dvere sa zatvorili. Čoskoro budeme doma.

9. Deti sa naháňajú. Hela chytá Alenku. Tomáš dobehol Adama.

NÁCVIK PÍSANIA V ČÍTANKOVOM OBDOBÍ

Na konci šlabikárového obdobia sa ukončil proces nácviku písania. Cieľom písania v čítankovom období je predovšetkým precvičovanie a upevňovanie správnych návykov pri písaní.

Ciele písania v čítankovom období:

– precvičovanie písania náročnejších písmen a ich spojov podľa aktuálnych a individuálnych potrieb detí,

– samostatné písanie slov, viet a krátkych celkov podľa diktovania, obrázkov, odpis a prepis textu,

– precvičovanie pravopisných javov predpísaných pre 1. roč. UO a vzdelávacím štandardom.

Úlohy plníme súbežne počas celého čítankového obdobia. Námety na prácu a konkrétne úlohy poskytnú zošity v časti určenej na prácu v čítankovom období (5. zošit od strany 6). Okrem toho môžeme využívať námety, ktoré sú uvedené v metodike pri písaní veľkými tlačenými písmenami.

Metodické poznámky k čítanke

Na jeden týždeň čítankového obdobia pripadá priemerne 8 až 9 strán textu v *čítanke*. Toto množstvo umožňuje aspoň čiastočný výber textov, čím zohľadňujeme diferencovaný prístup k potrebám detí. S textami odporúčame pracovať v súlade s ich náročnosťou a dĺžkou. Dlhšie texty sú vhodné na spoločnú prácu. Vnímanie obsahu krátkych útvarov by už spravidla nemalo robiť deťom problémy. **Odporúčame preto využívať kratšie texty na samostatné čítanie** bez predchádzajúcej spoločnej práce s textom.

Výber textov a úloh zostáva v rukách učiteľa. Tematické zaradenie jednotlivých textov je len naším návrhom, ktorý si môžete aktuálne prispôsobiť. V zásade platí, že na jednu vyučovaciu dvojhodinu počítame s jedným, hlavným textom. Nemusí to však byť vždy najdlhší text. Podľa uváženia môžeme zaradiť ako hlavný text i vhodnú báseň. Hádanky a vtipy zase využívame ako vítanú motiváciu. Vtipy sú mimoriadne vhodné na samostatné čítanie, pretože udržujú krátkodobú pozornosť detí.

Upozorňujeme, že v týždennom rozvrhu učiva väčšinou neuvádzame deviatu vyučovaciu hodinu, ktorú môžete využiť ako časovú rezervu pri práci s ľubovoľným textom z *čítanky* či z iných zdrojov.

Metodické pokyny k jednotlivým hodinám čítania sú krátke, keďže predpokladáme nielen využitie didaktických aktivít a metodických odporúčaní z predchádzajúcich častí, ale aj uplatnenie vlastnej tvorivosti.

Úlohy a otázky k čítankovým textom

Všeobecné informácie

Zvoliť správne úlohy pre konkrétnu triedu v aktuálnej situácii je plne v kompetencii pedagóga. Uvedený súbor úloh a otázok by mal byť iba motivačný.

V návrhoch úloh nájdete aj také, ktoré istým spôsobom prekračujú rozsah vedomostí žiakov prvého ročníka. Ak je v zadaní úlohy hľadanie zaujímavých informácií v encyklopédii alebo na internete, nemyslí sa tým, že informácie hľadajú deti. Tie vyhľadá učiteľ a deťom ich prečíta alebo prerozpráva.

Práve takéto „predčasné“ informácie vzbudia v deťoch celoživotný záujem o niektoré vedné odbory alebo aj o ochranu životného prostredia. (Príklad takéhoto pôsobenia: Ak deťom prečítame alebo prerozprávame fakty

zo života mravcov, veľmi ľahko sa dostaneme až k ochrane životného prostredia.)
Prečítaním či prerozprávaním informácií spĺňa pedagóg ďalšiu dôležitú úlohu – ponúka žiakom priestor na rozvíjanie **počúvania s porozumením**.
Odkazy na hľadanie informácií závisia od vybavenia triedy a možností rodiny.
K niektorým textom neuvádzame otázky ani úlohy, neznamená to však, že s textom netreba pracovať.
I keď sa v tejto časti zaoberáme čítankou, mnohé z návrhov úloh odporúčame uplatňovať už v šlabikárovom období, najmä v jeho druhej časti.

Prečo sme neumiestnili otázky a úlohy priamo do čítanky?
Predovšetkým ide o výber. V učebnici by otázky a úlohy mnohí považovali za povinný štandard. Pretože si uvedomujeme rozdielnosť našich žiakov, najmä ich jazykového prostredia, a tým aj potrebu použiť iné znenie úlohy, o výbere rozhodne vždy pedagóg.

Otázky a úlohy k jednotlivým čítankovým textom

s. 4/Alenka a svet

– Povedz, čo si predstavuješ pod slovom svet.
– Keď si Miško sám umyl uši, mamička povedala: „Tuším sa svet zrúti. Čo tým myslela?
– „To svet nevidel!“ povedala babička. Čo tým myslela?
– Čo by nám hrozilo, keby sme si neumývali ruky? Ako často si ich máme umývať?

s. 6/Rozprávka z pekárne

– Vedeli by ste popísať celú cestu chlebíka na náš stôl? Spoločne sa vám to možno podarí.
– Poučila vás táto rozprávka? Povedzte ako.

s. 8/Lastovička na lepe

– Prerozprávajte príhodu o lastovičke podľa obrázkov tak, ako ste si ju zapamätali.
– S pomocou pani učiteľky alebo rodičov vyhľadajte na internete informácie o živote lastovičiek. Porozprávajte sa o tom, čo ste zistili.

s. 10/Aby mravce nezablúdili

– Sú mravce v prírode užitočné? Ako? Odpoveď zistite s pomocou rodičov či pani učiteľky v encyklopédii alebo na internete.
– Môžu byť mravce pre nás príkladom? Porozprávajte v čom.

s. 16/Farebné ceruzky

– Porozprávajte, kto a ako vám pomohol.
– Už ste pomohli niekomu vy? Čo ste cítili, keď sa vám podarilo niekomu pomôcť?

s. 18/Klamárik-somárik

– Zamyslite sa. Považujete Jožkove rozprávania za klamstvá alebo za výmysly?
– Vedeli by ste pozabávať svojich spolužiakov vlastným výmyslom? Vyskúšajte si to.

s. 20/Husí otec

– Čo myslíte, bolo náročné pre uja zabezpečiť húsatkám starostlivosť, akú by mali od vlastnej matky?
– Povedzte, čo potrebujú húsatká, aby prežili.
– Želali ste si, aby sa ujovi podarilo húsatká vychovať?

s. 26/Chlapec a vtáčik

– Prerozprávajte príbeh vlastnými slovami podľa obrázkov.
– Vyhľadajte informácie o drozdovi (s pomocou rodičov, pani učiteľky).

s. 34/Ako deti kŕmili slona

– Ako improvizovanú dramatizáciu si zahrajte časť, v ktorej Vladko vyhlásil, že bude slonom.
– Aké poučenie ste si z príbehu zobrali?

s. 38/Krajčírka

– Porozprávajte sa o tom, ako by sme mali riešiť nedorozumenia medzi sebou. Aké poučenie vám príbeh poskytol?

s. 42/O psíkovi

– Prerozprávajte príbeh psíka podľa obrázkov.
– Nie každého opusteného psíka si môžeme zobrať domov. Viete povedať, kde poskytnú opustenému psíkovi potrebnú starostlivosť?

s. 44/Blesk a hrom

– Vysvetlite: Čo v rozprávke predstavovala veľká čierna perina? Prečo sú hrom a blesk nerozluční kamaráti? Čo znamená, že sa perina rozplakala?
– Porozprávajte o vlastnom zážitku s búrkou.
– Povedzte, kde by sme sa pred búrkou nemali ukryť.

s. 46/Výhovorka býva horká

– Prečo sa prasiatko neustále vyhováralo?
– O čo všetko prasiatko kvôli výhovorkám prišlo?
– Aj vy ste sa z rozprávky určite poučili. Aké sú vaše predsavzatia?

s. 48/Kde bolo, tam nebolo...

– K cverne patrí ihla, bez nej sa šaty ušiť nedajú. Skúste zistiť, z čoho ľudia vyrábali v dávnych dobách ihly. (S pomocou rodičov či pani učiteľky hľadajte odpovede na internete.)

s. 50/Snehulienka

– Prerozprávajte rozprávku vlastnými slovami podľa obrázkov.
– Zamyslite sa a skúste povedať, či iba krásni ľudia sú dobrí a milí.
– Myslíte si, že všetky nevlastné mamy, teda macochy, sú zlé?

s. 52/Z Vanilkova do Škoricova

– Porozmýšľajte a povedzte, či by ste radi žili v krajine, kde by bolo všetko okolo vás sladké.
– Ak ste povedali áno, povedzte prečo. Ak ste povedali nie, vysvetlite prečo.

s. 54/Najlepší obchod v ulici

– Je tento obchod najlepší pre každého?
– Spýtaj sa najprv mamy, potom otca, brata či sestry na ich najobľúbenejší obchod.
– Prečo chceli mať Maťo s Filipom na ich ulici obchod práve s bicyklami?

s. 56/O Šarapatkovi

– Zamyslite sa a povedzte, či by ste si nechceli Šarapatka požičať. Načo by to bolo dobré?
– Povedzte, čo si vo svojej izbe viete upratať sami a kto vám pri upratovaní pomáha.

s. 58/Ôsme rozprávanie

– Podľa očíslovaných obrázkov prerozprávajte vlastnými slovami Štoplíkovu rozprávku o Červenej čiapočke a vlkovi.
– Zistite (s pomocou pani učiteľky) viac informácií o živote vlkov a porozprávajte sa o tom, čo ste sa dozvedeli.

s. 64/Čučoriedky

– Medzi lesné plody patria: maliny, jahody, černice, čučoriedky. Mali by patriť iba nám ľuďom?
– Čo o čučoriedkach povedala stará mama? Ako to myslela?
– V prírode existujú rastliny, ktoré sa podobajú na lesné plody, ale jesť ich nesmieme, lebo sú jedovaté. Pani učiteľka vám ukáže ich obrázky v encyklopédii alebo na internete. Naučte sa rozlišovať jedlé a jedovaté plody.

s. 68/Smieško na prázdninách

– Každý prvák by mohol mať svojho Smieška, s ktorým by mohol prežiť cez prázdniny zaujímavé či smiešne príhody. Nakreslite svojho vlastného Smieška na výkres.
– Skúste vymyslieť vtipnú vetu o tom, čo budete robiť cez prázdniny so svojím Smieškom. Povedzte ju spolužiakom tak, aby ste ich svojimi výmyslami pobavili. Vaša veta by sa mala začať slovami: *Cez prázdniny chcem...*

MÁJ

ČÍTANKOVÉ OBDOBIE

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
čítanka	**s. 2, 3**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Tri zvláštne písmená, Futbal v abecede

Metodická poznámka

– Odporúčame učiteľom, aby si poradie, v akom budú jednotlivé texty čítať, vyberali podľa aktuálnych potrieb.
– Na získavanie čitateľských zručností využívame už známe didaktické hry. Na zlepšenie techniky čítania môžeme využívať nové formy *Hry na detektíva*: na tabuľu napíšeme súbor slov, ktorý sa skladá zo slov s rovnakým alebo podobným začiatkom (vedieme tým deti k dôslednejšiemu čítaniu).

Príklady súborov slov s rovnakým začiatkom:

1. holič, hosť, hotovo, hostina, hodina, hody, hora, hodinár, holub, hostia, holubica...

2. **brvno, bratia, drať, breza, drak, brat, bradavica, brada, bradlo, brať, breh, drez...**

3. prsteň, prskavka, pravidlo, prasiatko, prsty, princezná, príklad, prvák, prstoklad...

4. **streda, strašidlo, strecha, strojník, stŕpol, strach, strapatý, stred, stredná, strela...**

5. zástera, záhrada, zástava, záhon, zastávka, závin, zavinenie, záplata, zákon, zákaz...

– Predpokladáme, že čítanie väčšiny detí je na takej úrovni, aby boli schopné zvládnuť čítanie predložiek spolu so slovom (najmä ak ide o predložku a krátke slovo). Preto je vhodné začať zaraďovať do didaktických hier prvky zamerané na čítanie dvojice predložka – slovo.

Šašovinky

Úvodné vety:

– V nedeľu pôjdem...
– Zabalím si kufor a odcestujem...
– Osedlám koňa a odcválam...
– Naštartujem motorku a odídem...

Návrh súboru slov s predložkami:

do mesta, **na mesiac,** za starou mamou, **na kúpalisko,** do Bratislavy, **na lúku,** za divými husami, **na futbal,** do divadla, **na tancovačku,** na svadbu, **za plot,** do Afriky, **na preteky,** za vysokú horu, **do vedľajšej izby** atď.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Cieľom prípravných činností počas celého čítankového obdobia je pripraviť žiakov na čítanie súvislých textov v čítanke. Obsah prípravy by mal tvoriť:

a) motivačný rozhovor alebo krátke rozprávanie;
b) čítanie náročnejších slov a slovných spojení v rôznych didaktických hrách (napr. s predložkami, ktoré vyberieme z textu);

c hľadanie menej obvyklých slov a objasnenie ich významu, aby deti nemali problémy s pochopením obsahu prečítaného textu.

Tieto prípravné činnosti by mali byť, s rôznymi obmenami, stálou súčasťou hodín čítania (preto sa nimi už nebudeme podrobne zaoberať).

2. Riešenie úloh v čítanke

s. 3/2 **Iné využitie súboru slov z *Hry na detektíva*.**
– Označ modrou pastelkou všetko, čo máš dnes v škole.
– Označ žltou pastelkou všetko, čo máš doma.

s. 3/3 V úlohe sledujeme využitie schopnosti jednoduchej dedukcie. Vylučovaním deti nájdu správnu odpoveď. Aj dieťa, ktoré ešte nikdy nepočulo slovo kiks, ak správne určí význam prvých dvoch možností, úlohu vyrieši vylučovacou metódou.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
čítanka	**s. 4, 5**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Alenka a svet, Lipové kvety

Metodická poznámka

Vhodné texty – dĺžkou a obsahom – si môžu deti prečítať samy. Po prečítaní nakreslia k textu obrázok. Tento spôsob nám poskytne prehľad o tom, ako a či vôbec deti vnímajú obsah textu. Získame aj dostatok potrebného času na individuálnu prácu s jednotlivými deťmi alebo so skupinou detí.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pred čítaním textu odporúčame zaradiť *Hru na detektíva*. Súbor slov na tabuli by sme mali zostaviť z náročnejších slov z textu, ktorý budú deti čítať, a z úloh, na ktorých budú pracovať.

2. Práca s textom v čítanke

Text **Alenka a svet** je vhodný na samostatné čítanie bez predchádzajúcej spoločnej práce. Báseň **Lipové kvety** ponúka možnosť dramatizácie textu a spontánneho naučenia sa básne naspamäť: Deti stačí rozdeliť na dve skupiny. Jedna skupina sa pýta, druhá odpovedá.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 5/2

Úloha je jednoduchá – pracujeme podľa pokynu v učebnici. V úlohe využívajú deti vedomosti z prvouky. Postup vysvetlíme na tabuli.

s. 5/3

Riešeniu úlohy by mal predchádzať cielený rozhovor o liečivých rastlinách tak, aby deti získali dostatok informácií potrebných na riešenie úlohy.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
čítanka	**s. 6, 7**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením. Cvičenie správnej intonácie.

Texty

Rozprávka z pekárne

Metodická poznámka

– Situačné ilustrácie k jednotlivým textom môžeme využívať na získanie spätnej väzby o tom, čo si dieťa zapamätalo:

a deti napíšu k postavám ich mená,

b dofarbia určitú postavu alebo postavy či vec, veci.

– Niektoré deti môžu mať ojedinelé problémy s prečítaním niektorého slova. **Takéto deti nikdy nenútime čítať naraz celé slová**, ich problém by sa tým len prehĺbil. Odporúčame nakrátko sa individuálne vrátiť k nácviku „čítania bez písmen“. Väčšine detí by to malo pomôcť pri prekonávaní aktuálneho problému s čítaním. Takéto problémy majú často deti, na ktoré ich okolie (rodičia či učiteľ) **predčasne** nalieha, aby prestali čítať po slabikách.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Využiť aktivity odporúčané v predchádzajúcich metodických poznámkach.

2. Práca s textom v čítanke

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich textoch.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 6/1 Úloha priamo súvisí s obsahom prečítaného textu. Je vhodné upozorniť deti na túto úlohu ešte pred čítaním *Rozprávky z pekárne*. Ich pozornosť sa tým prehĺbi. Mali by sme tiež dovoliť prečítať text ešte raz pred riešením úlohy.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ všetko, čo sa dá jesť.

– Urob hviezdičku k slovám, ktoré môžu označovať nejakú osobu.

s. 7/2 Riešenie úlohy podporuje prácu s textom.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
čítanka	**s. 8, 9**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Lastovička na lepe, Lastovičky

Metodická poznámka

Prvýkrát sme použili text, ktorý sprevádza *obrázkový príbeh*, t. j. ilustrácie, ktoré svojím obsahom kopírujú text. Ich úlohou je pomáhať pri:

– podporovaní dieťaťa v samostatnom rozprávaní o obsahu textu, pričom jednotlivé obrázky slúžia ako osnova príbehu,

– rozvíjaní pozorovacích a rozlišovacích schopností detí,

– určovaní poradia ilustrácií a následnom tvorení osnovy príbehu vekuprimeraným spôsobom,

– problémoch so súvislým vyjadrovaním obsahu prečítaného textu.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Didaktická hra, ktorej obsahom sú náročnejšie slová z textu (napr. *Tajná matematika*).

b *Hra na postreh* – rozvíjame ňou automatizáciu čítania a pripravujeme podmienky na prirodzene plynulý prechod na čítanie bez slabikovania.

2. Práca s textom v čítanke

a Motivačný rozhovor – ako motiváciu využijeme báseň Lastovičky (s. 9).

b Spoločná práca s textom, individuálne čítanie textu v učebnici. Počas individuálneho čítania by mali ostatné deti vykonávať inú činnosť súvisiacu s čítaním.

3. Samostatná práca

Prvý obrázok z *obrázkového príbehu* je jednofarebný. Úlohou detí je zafarbiť veci, ktoré by si mohli odviezť na chalupu.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2 hod.**
čítanka	**s. 10, 11**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením. Intonácia.

Texty

Aby mravce nezablúdili, Stratený mravček

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Odporúčame vytvoriť si z náročnejších slov z textu súbor, ktorý využijeme v známych hrách ako je *Hra na detektíva* alebo hra *Tajná matematika*, prípadne *Šašovinky*.

2. Práca s textom v čítanke

Zamerať pozornosť predovšetkým na porozumenie. Reprodukcia obsahu na otázky učiteľa.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 11/1 Po vysvetlení necháme deti pracovať samostatne.

s. 11/2 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
čítanka	**s. 12, 13**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Mamička má sviatok, Moja mama, Krásny svet, Blahoželanie

Metodická poznámka

– Pripomíname, že v textoch i úlohách čítanky je dostatok príležitostí na pravidelné využívanie medzipredmetových vzťahov, resp. na uplatnenie prvkov integrovaného prístupu vo vyučovaní. Napomáhajú to aj tematicky ladené dvojstrany a charakter niektorých úloh.
– V čítankovom období môžeme realizovať aj túto aktivitu: najprv deti samostatne prečítajú text. V druhej fáze prečítame ten istý text my, pričom zámerne upravujeme niektoré slová z viet (najmä humorným spôsobom). Žiaci majú upozorniť na tieto zmenené slová. Modifikácia: pri upravovaní viet nás nahradia šikovní žiaci.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a) Čítanie slov vybraných z textu v didaktických aktivitách podľa vlastného výberu.
b) Čítanie viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v čítanke

Pri čítaní postupujeme ako pri predchádzajúcich textoch.

3. Samostatná práca

Vyjadrenie obsahu textu ilustráciou.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
čítanka	**s. 14, 15**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením. Dramatizácia.

Texty

Vrabce, Chyba veliká

Metodická poznámka

Pri niektorých didaktických aktivitách a hrách **odporúčame využívať vo väčšej miere ako doteraz písané písmo**. Postupne zaraďujme aktivity, v ktorých budú deti v písomnom prejave používať písané písmená. Popritom im samozrejme nebráňme naďalej využívať veľké tlačené písmená, pretože mnohé deti ich budú najmä pri samostatných aktivitách uprednostňovať.

Príklady aktivít:

– Napíš slová k obrázkom.
– Napíš, čo by si kúpil v obchode.
– Napíš názvy zvierat, ktoré poznáš.
– Napíš mená svojich spolužiakov.
– Vymysli a napíš slová do *Hry na detektíva*, *Tajnej matematiky*...

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako pri predchádzajúcich textoch.

2. Práca s textom v čítanke

Pretože text obsahom pripomína detskú ľudovú hru, môžeme ho využiť na dramatizáciu.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 15/2 Pred riešením úlohy deťom poskytnime prostredníctvom rozhovoru o vtákoch dostatok podnetov na úspešné riešenie úlohy (môžeme vystaviť ilustrácie vtákov na tabuľu). Deti by však v každom prípade mali vedieť, že nemusia napísať názov vtáka ku každému písmenku.

s. 15/3 Po vysvetlení zadania pracujú deti samostatne. Úlohu môžeme využiť aj iným spôsobom.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
čítanka	**s. 16, 17**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Farebné ceruzky, Umelec

Metodická poznámka

Pri individuálnom čítaní si všímame, či proces automatizácie u jednotlivých detí natoľko pokročil, aby sme ich pozornosť mohli zamerať na správnu intonáciu rôznych viet alebo predložiek so slovom.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na minulých hodinách. V prípravných činnostiach v dostatočnej miere využívame rôzne známe didaktické hry a aktivity, ktoré pravidelne obmieňame, aby sme udržali pozornosť a záujem detí.

2. Práca s textom v čítanke

Text je krátky a jeho obsah nie je náročný na pochopenie, preto je vhodný na samostatné čítanie bez predchádzajúcej spoločnej práce.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 16/1 Úloha je jednoduchá. Po vysvetlení pracujú deti samostatne. Môžeme ju využiť na rozšírenie predstáv o farebnej škále.

s. 16/2 Je obmenou prvej úlohy. Odporúčame, aby si deti postupne zvykali, aspoň pri niektorých úlohách, čítať i pokyn na riešenie. Podporí to základný cieľ čítania – porozumenie obsahu.

s. 17/3 Táto úloha sa viaže na text básničky *Umelec*. Úlohu krátko vysvetlíme a deti necháme pracovať samostatne. Spôsob jej riešenia ukazuje mieru pochopenia obsahu básne a výtvarnú zručnosť detí.

s. 17/4 Úloha má rozvíjať pozorovacie schopnosti detí. Pri písaní ponechajme na rozhodnutí dieťaťa, aký typ písma (písané, tlačené) použije.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
čítanka	**s. 18, 19**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu.

Texty

Klamárik-somárik

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. V prípravných činnostiach sa zameriame na čítanie náročnejších slov vybraných z textu v didaktických hrách a aktivitách (napr. *Hra na detektíva*, *Hry na postreh*).

2. Práca s textom a ilustráciou v učebnici

Text a ilustrácie poskytujú podnety na výchovné využitie (klamstvo, pravda, dopravná výchova a pod.).

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 19/1 V úlohe opäť využívame *obrázkový príbeh*, z ktorého len časť vychádza z obsahu textu. Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

s. 19/2 Dieťa sa na základe istých vecných vedomostí a intuície rozhodne, čo môže a čo nemôže byť pravda. O jednotlivých vetách sa po vyriešení úlohy s deťmi porozprávajme.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. hod.**
čítanka	**s. 20, 21**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Husí otec, Červené vetrovky

Metodická poznámka

– Pred prácou na každej novej strane si všimnime slová, ktoré obsahujú menej obvyklé alebo náročnejšie slabiky. Takéto slová zaradíme do súboru slov v rôznych didaktických hrách a aktivitách.
– V čítanke sú naďalej niektoré náročnejšie alebo menej obvyklé slová graficky vyznačené po slabikách. Neznamená to však, že ich musia všetky deti čítať po slabikách. Deti, ktoré majú potrebné predpoklady na plynulé čítanie, vedieme k plynulému čítaniu aj takto vyznačených slov. Naopak, deti, ktoré ešte potrebujú čítať po slabikách aj jednoduchšie slová, tak môžu robiť naďalej. (Deťom, ktoré čítajú skutočne slabo, môžeme rozdeliť slová na slabiky aj vo viacerých vetách, napr. zvislými čiarami napísanými ceruzkou. K tomu vedieme aj rodičov pri domácom čítaní.)
– Ak máme v triede deti, ktoré ešte nedokážu plne chápať obsah dlhšieho súvislého textu, je nevyhnutné zaraďovať do vyučovania rôzne didaktické hry a aktivity, v ktorých budú pracovať s kratšími útvarmi, teda so slovom a vetou.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pracujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. Vychádzame z odporúčania v metodickej poznámke.

2. Práca s textom v čítanke

Učiteľ má na výber dva rovnocenné texty. Sám, podľa miestnych okolností, vyberie text, s ktorým bude pracovať priamo, a text, s ktorým budú deti pracovať samostatne.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 20/1 V úlohe využijú deti vedomosti z prvouky. Po vysvetlení pracujú samostatne.

s. 21/2 V úlohe sledujeme poradie jednotlivých častí oblečenia a obuvi podľa toho, v akom sa ľudia väčšinou obliekajú.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**4. – 5. hod.**
čítanka	**s. 22, 23**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

Texty

Slniečko, Kto je kto

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania náročnejších slov vybraných z čítankového textu prostredníctvom didaktických hier (*Hra na detektíva*, *Tajná matematika*, *Hry na postreh*).
Ešte pred čítaním textu *Slniečko* využime *Hru na detektíva* (s. 23).

b Čítanie viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v čítanke

Postupujeme obvyklým spôsobom. Venujeme pozornosť najmä individuálnemu čítaniu. Text využijeme aj na výchovné pôsobenie.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 23/1 Hru odporúčame využiť ešte pred čítaním textu na precvičenie čítania náročnejších slov. Deti môžu tiež označiť členov rodiny.

s. 23/báseň Po prečítaní básne deti dokreslia do prázdnych obrazových rámov členov svojej rodiny.

s. 23/2 Po vysvetlení pracujú deti samostatne. Môžu aj dopísať iné meno, ktorým ich označujú rodičia.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**6. – 7. hod.**
čítanka	**s. 24, 25**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu s porozumením, cvičenie správnej intonácie.

Texty

Vyrušovák, Pravidlá slušného správania pre prváka, Prosím ťa, čo nosíš

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Čítanie náročných slov z textu, najmä v didaktických hrách. Námety môžeme čerpať z predchádzajúcich metodických poznámok alebo použiť vlastné. Využívajme najmä *hry na postreh*. Primeranú pozornosť venujeme aj básničke *Prosím ťa, čo nosíš.*

2. Riešenie úloh v čítanke

s. 24/1 Žiaci pracujú samostatne.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**8. – 9. hod.**
čítanka	**s. 26, 27**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na obsah.

Texty

Chlapec a vtáčik

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie náročnejších slov vybraných z textu v didaktických hrách.

b Čítanie vybraných viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v čítanke

a Pracujeme obvyklým spôsobom so zameraním na individuálne čítanie a porozumenie obsahu textu.

b Spoločná práca zameraná na reprodukciu obsahu prečítaného textu a ďalšie aktivity súvisiace s *obrázkovým príbehom*.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 27/1 Úloha poskytuje obraz o čitateľských schopnostiach detí. Okrem toho v nej ide o čítanie s porozumením.

Iná možnosť využitia úlohy

– Označ potravu, ktorá je vhodná pre ľudí.

s. 27/2 Úloha podporuje pozorovacie schopnosti detí. Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

s. 27/3 Pred riešením sa spoločne presvedčíme, či deti vedia správne pomenovať obrázky z legendy k doplňovačke.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
čítanka	**s. 28, 29**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu s porozumením. Cvičenie správnej intonácie.

Texty

O prváckom mačiatku, Mňaukadielko

Metodická poznámka

Zintenzívňujeme prácu zameranú na porozumenie obsahu textu. Didaktické hry by sme mali voliť tak, aby deti čítali s týmto cieľom. Naďalej využívame didaktické hry a aktivity zamerané na porozumenie obsahu vety a krátkeho súvislého textu. **Zaraďujeme aj aktivity na hľadanie správneho dokončenia vety z niekoľkých možností (s využitím logického myslenia).** Neskôr sa môžu šikovní žiaci pokúsiť dotvoriť neukončený krátky príbeh podľa vlastnej predstavivosti (napísať záver niekoľkými vetami alebo nakresliť – pozri s. 42 – 43 čítanky).

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie náročnejších slov vybraných z textu.
b Cvičenie intonačne správneho čítania vybraných viet. Pri týchto cvičeniach majme stále na pamäti, že úspešnosť takéhoto cvičenia závisí od techniky čítania. Preto pri pomalších čitateľoch naďalej tolerujeme intonačné chyby.

2. Riešenie úloh v čítanke

s. 29/1 Úlohu vysvetlíme na príklade, potom pracujú deti samostatne. Pri práci využijeme kalendár, v ktorom si žiaci vyhľadajú potrebné meno.

s. 29/2 Pri riešení úlohy musia deti uplatniť vecné vedomosti, čitateľskú skúsenosť a logické myslenie.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
čítanka	**s. 30, 31**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu.

Texty

O ceruzke, čo zachránila jednu usilovnú prváčku, Prvé obrázky, Skrytý svet

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania náročnejších slov v rôznych didaktických hrách, najmä v *hre na postreh*.
b Čítanie viet s porozumením v didaktických hrách.

2. Práca s textom v čítanke

Postupujeme obvyklým spôsobom. Venujeme sa najmä individuálnemu čítaniu a spoločnej práci zameranej

na reprodukciu prečítaného textu. Primeranú pozornosť venujeme básničkám, ktoré by sme mali vzorovo prečítať ešte pred čítaním detí.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 30/1 Po vysvetlení pracujú deti samostatne. Pri práci im dovolíme použiť učebnicu. Je to vhodný spôsob, ako si deti zvyknú samostatne vyhľadávať potrebné informácie.

s. 31/2 Ako možný postup odporúčame čítať básničku po častiach.

s. 31/3 Úloha je jednoduchá, preto necháme deti pracovať samostatne.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
čítanka	**s. 32, 33**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

Texty

Stará mama robí bublaninu

Metodická poznámka

Vo vyučovaní by mali prevládať hrové činnosti. I naďalej venujeme pozornosť správnej výslovnosti niektorých hlások a slov. Obvyklý spôsob čítania nového textu môžeme občas vystriedať iným.

– Vyberieme z textu slová, ktoré považujeme za náročné.

– Napíšeme ich na tabuľu ako *Hru na detektíva* alebo *Tajnú matematiku*. V hre si deti precvičia ich čítanie, prípadne sa oboznámia s ich významom.

– Text v učebnici si deti prečítajú samy.

– Obsah textu sa pokúsia vyjadriť kresbou. **Šikovnejšie môžu obsah napísať v krátkych vetách, resp. formou komiksu.**

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako na predchádzajúcich hodinách. Prípravné činnosti zameriame na čítanie náročných slov a viet v didaktických hrách.

2. Práca s textom v čítanke

Obsah textu je vhodný najmä na spoločnú prácu.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 32/1 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

s. 33/2 Úloha obsahuje súbor slov na hru *Šašovinky*.

Iné možnosti využitia úlohy

– Označ všetko, čo sa nedá jesť.

– Označ všetko, čo rastie v záhrade alebo na poli.

s. 33/3 Úlohu zadáme diferencovane deťom, ktoré sú schopné vyriešiť ju samostatne.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
čítanka	**s. 34, 35**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie a správnu intonáciu.

Texty

Ako deti kŕmili slona

Metodická poznámka

– V každom období nácviku čítania majú niektoré deti tendenciu prejsť k tichému čítaniu po hláskach. Správnym usmerňovaním môžeme predchádzať negatívnym dôsledkom – dvojitému a podstatne pomalšiemu čítaniu.
– Ak chceme, aby si deti niektorý text prečítali individuálne doma, nedávajme deťom, ktoré čítajú pomaly, čítať celý text, ale iba jeho časť. Vyhneme sa tak negatívnemu vzťahu k čítaniu.
– Aby sme sa vyhli neprimeranému zaťaženiu detí domácim čítaním, zamerajme sa na dĺžku času, počas ktorého bude dieťa doma čítať (napr. 10 – 15 min.). Po dohode s rodičmi budú pomalšie a rýchlejšie deti zaťažované rovnako. V uvedenom čase nemusí pomalšie dieťa prečítať celý text.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Na precvičovanie čítania náročných slov si zvolíme vhodnú didaktickú hru.

2. Práca s textom v čítanke

Postupujeme obvyklým spôsobom. Keďže ide o *obrázkový príbeh*, pozornosť detí sústredíme na obsah a ilustrácie, ktoré text sprevádzajú.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 35/1 Úloha poskytuje spätnú väzbu o porozumení obsahu prečítaného textu.

s. 35/2 Po vysvetlení úlohy na príklade pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**9. hod.**
čítanka	**s. 36, 37**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu s porozumením so zameraním na správnu intonáciu.

Texty

O rôznych rečiach, Bambi

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Obsahom prípravných činností môže byť čítanie názvov rôznych krajín v didaktických hrách.

2. Riešenie úloh v čítanke

s. 37/1 Úlohe by mal predchádzať rozhovor, ktorý priblíži deťom riešenie. Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

s. 37/2 Po vysvetlení deti pracujú samostatne.

JÚN

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
čítanka	**s. 38, 39**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie a správnu intonáciu.

Texty

Krajčírka, Krajčírka

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich textoch. Využijeme *Hru na detektíva*, ktorá je v učebnici.

2. Práca s textom v čítanke

Obsah prečítaného textu môžu deti vyjadriť nielen slovne, ale aj ilustráciou.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 39/1 Úloha obsahuje súbor slov na *Hru na detektíva*.

Iné možnosti využitia

– Označ slová, ktorým nerozumieš.

– Označ, čo môžeš vidieť na oblohe.

s. 39/2 Po zadaní úlohy pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
čítanka	**s. 40, 41**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Po čom túžila veverička, Lentilky

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich textoch. Primeranú pozornosť venujeme vybraným náročným slovám z textu. V didaktických aktivitách odporúčame použiť rôzne „krkolomné“ či nezvyčajne dlhé slová, aby sme sa presvedčili, ako si s nimi deti poradia. Deti si majú vedieť poradiť prečítaním po slabikách.

2. Práca s textom v čítanke

Viac pozornosti venujme spoločnej práci s textom *Lentilky*. Text o veverička je vhodný na samostatné čítanie.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 40/1 Úloha sa viaže na text *Po čom túžila veverička*. Po zadaní pracujú deti samostatne.

s. 41/2 Úloha obsahuje súbor slov, ktoré sa tematicky viažu na text *Lentilky*, ale obsahuje i slová, ktoré v texte nie sú.

Iné spôsoby využitia

– *Hra na detektíva*, *Tajná matematika*.

– Vyber si tri veci a nakresli ich.

s. 41/3 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. hod.**
čítanka	**s. 42, 43**

Vzdelávací cieľ

Čítanie textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

O psíkovi, Čo brechal Dunčo?

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme obvyklým spôsobom. V prípravných činnostiach využívame na čítanie zložitejších slov najmä *hry na postreh*.

2. Riešenie úloh v čítanke

s. 43/1 Úloha vyžaduje od detí predstavivosť a kombinačné schopnosti. Spôsob riešenia vysvetlíme na príklade.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**6. – 7. hod.**
čítanka	**s. 44, 45**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

Texty

Blesk a hrom, Búrka

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme podobne ako pri predchádzajúcich textoch.

2. Práca s textom v čítanke

a) Spoločné a individuálne čítanie textu.
b) Reprodukcia textu odpoveďami na vhodné otázky.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 45/1,2 Deti pracujú podľa pokynu v čítanke.

týždeň v mesiaci	**1. týždeň**
časová dotácia v týždni	**8. – 9. hod.**
čítanka	**s. 46, 47**

Vzdelávací cieľ

Čítanie textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Výhovorka býva horká

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie náročných slov vybraných z textu v didaktických hrách.

b Čítanie vybraných viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v čítanke

a Spoločné a individuálne čítanie textu.

b Reprodukcia textu odpoveďami na vhodné otázky.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 47/1 Úlohu vysvetlíme na niekoľkých príkladoch. Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

s. 47/2 Pod ilustráciu prasiatka žiaci dopíšu celú vetu.

s. 47/3 S riešením trojsmerovky sa už deti stretli v šlabikári, preto po zadaní úlohy pracujú samostatne.

Iný námet na využitie

– Vyber si jedno-dve zvieratká z trojsmerovky a nakresli ich.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
čítanka	**s. 48, 49**

Vzdelávací cieľ

Čítanie textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Kde bolo, tam bolo..., Nite

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a V prípravných činnostiach sa zameriame na didaktické hry, v ktorých musia žiaci čítať náročnejšie slová vybrané z textu.

b Čítanie vybraných viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Riešenie úloh v čítanke

s. 49/1 Riešeniu úlohy by malo predchádzať presné spoločné pomenovanie nakreslenej legendy doplňovačky.

s. 49/2 Po vysvetlení pracujú deti samostatne. V úlohe pravdepodobne využijú intuíciu a metódu pokusu a omylu. Netreba im teda vysvetľovať význam slov. Ich presný význam im vysvetlíme až po vyriešení úlohy.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. hod.**
čítanka	**s. 50, 51**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie a správnu intonáciu

Texty

Snehulienka

Metodická poznámka

Východiskom pre prácu s prebásnenou rozprávkou môže byť klasická rozprávka o Snehulienke, ktorú deti poznajú v rôznych podaniach.

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Čítanie vybraných slov a slovných spojení z učebnicového textu v didaktických hrách a aktivitách.

b Čítanie vybraných viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v čítanke

Postupujeme obvyklým spôsobom.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 51/1 Obsahom úlohy sú najznámejšie rozprávky a vety, ktoré v týchto rozprávkach odzneli. O tom, či deti rozprávky poznajú, sa presvedčíme pred zadaním úlohy.

s. 51/2 Úlohu deti poznajú. Pri voľbe slov do skrývačky môžu voliť slová s určitým zámerom podľa pokynu učiteľa.

– Ukry Snehulienku do názvov rozprávkových bytostí.
– Ukry Snehulienku do názvov kvetín.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**6. – 7. hod.**
čítanka	**s. 52, 53**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na obsah textu a správnu intonáciu.

Texty

Z Vanilkova do Škoricova, Šálka

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravná časť

Prípravu zameriame na dodržiavanie **prirodzenej** intonácie oznamovacej, ale najmä opytovacej vety.

2. Práca s textom v čítanke

Zameriame sa na spoločnú prácu s textom a individuálne čítanie. Text je vhodný na vyjadrenie obsahu kresbou, čo môžeme využiť na získanie času pre individuálne čítanie.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 53/1 Úloha je jednoduchá, preto po vysvetlení pracujú deti samostatne. Môžeme ich upozorniť príkladom na to, že v niektorých slovách môžu nájsť i viac ukrytých slov.

s. 53/2 Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**2. týždeň**
časová dotácia v týždni	**8. – 9. hod.**
čítanka	**s. 54, 55**

Vzdelávací cieľ

Čítanie textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Najlepší obchod v ulici

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a Precvičovanie čítania náročných slov (vybraných z textu) v didaktických hrách.

b Čítanie vybraných viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v čítanke

Pracujeme obdobne ako pri iných textoch.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 55/1 Ak považujeme úlohu za náročnú, môžeme deťom ponúknuť na tabuli napísaný súbor slov, medzi ktorými budú vhodné názvy obchodov a výrobkov, ktoré sa v nich predávajú.

Vhodné slová:

PEKÁREŇ, DROGÉRIA, HRAČKY, POTRAVINY, ZELENINA – OVOCIE, ELEKTROSPOTREBIČE, HODINY, ODEVY, NÁBYTOK, DOMÁCE POTREBY, LEKÁREŇ...

práčka, vysávač, saláma, topánky, zemiaky, hodinky, mixér, jablká, bábika, stavebnica, chladnička, televízor, mydlo...

s. 55/2 Úloha je jednoduchá, takže po zadaní pracujú deti samostatne. Žiaci môžu nakresliť aj niektoré z dopravných prostriedkov, ktoré našli v trojsmerovke.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
čítanka	**s. 56, 57**

Vzdelávací cieľ

Čítanie textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

O Šarapatkovi, Neporiadnik

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

a) Precvičovanie čítania náročných slov z textu v didaktických hrách.

b) Čítanie vybraných viet so zameraním na správnu intonáciu.

2. Práca s textom v čítanke

Pracujeme podobne ako pri iných textoch.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 57/1 Úlohu tvorí súbor slov na *Šašovinky*. Tipy na ďalšie využitie úlohy:

– Povedz/Napíš/Nakresli, čo všetko už bolo pod tvojou posteľou.

– V úlohe vyznač veci, ktoré by sa našli aj pod tvojou posteľou.

– Zelenou bodkou označ veci, ktoré považuješ za najsmiešnejšie.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
čítanka	**s. 58, 59**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu s porozumením.

Texty

Ôsme rozprávanie

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Prípravné činnosti zameriame na čítanie rôzne náročných slov v didaktických hrách podľa vlastného výberu. Veľmi vhodné sú *hry na postreh*.

2. Práca s textom v čítanke

Spoločná práca s textom. Individuálne čítanie.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 59/1 Úloha je zameraná na priamu prácu s textom a ilustráciou. Po vysvetlení pracujú deti samostatne.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
čítanka	**s. 60, 61**

Vzdelávací cieľ

Čítanie súvislého textu so zameraním na porozumenie obsahu a správnu intonáciu.

Texty

Topánky, Topánočka

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

V prípravných činnostiach by si mali deti v didaktických hrách prečítať náročnejšie slová, ktoré vyberieme z textu. Odporúčame zaradiť do hier najmä slová typu Emília, Austrália a pod., aby si deti zvykli na odlišné čítanie dvojhlások v takýchto slovách.

2. Práca s textom v čítanke

Postupujeme rovnako ako pri predchádzajúcich textoch.

3. Riešenie úloh v čítanke

s. 61/1 Úloha je zameraná na čítanie s porozumením. Deti pracujú samostatne.

Iné možnosti využitia

– Označ krajinu, v ktorej žiješ.

– Označ krajinu, ktorú si navštívil.

s. 61/2 Po vyriešení úlohy ju môžeme využiť na rozprávanie o jednotlivých profesiách.

s. 61/3 Úloha je známa, deti pracujú samostatne.

týždeň v mesiaci	**3. týždeň**
časová dotácia v týždni	**7. – 8. hod.**
čítanka	**s. 62, 63**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Lietajúca babka

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Volíme zaužívané činnosti podobne ako pri predchádzajúcich textoch. Zameriavame sa na prípravu riešenia úloh.

2. Riešenie úloh v čítanke

s. 63/1 Po zadaní úlohy pracujú deti samostatne.

s. 63/2 Po vysvetlení pracujú deti na úlohe samostatne.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**1. – 2. hod.**
čítanka	**s. 64, 65**

Vzdelávací cieľ

Čítanie textu s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Čučoriedky, Čučoriedková

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Postupujeme obvyklým spôsobom. V prípravných činnostiach využívame na čítanie zložitejších slov najmä *Hru na postreh*.

2. Riešenie úloh

Úloha vyžaduje od detí predstavivosť a kombinačné schopnosti. Spôsob riešenia vysvetlíme na príklade.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**3. – 4. hod.**
čítanka	**s. 66, 67**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením.

Texty

Vysvedčenie, O jahodovej princeznej, Júnové vráta

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Pred čítaním textu odporúčame zaradiť čítanie náročnejších slov v didaktických hrách.

2. Práca s textom v čítanke

Pracujeme obdobne ako pri predchádzajúcich textoch.

3. Samostatná práca

Vyjadrenie obsahu textu ilustráciou, prípadne písomným vyjadrením obsahu.

týždeň v mesiaci	**4. týždeň**
časová dotácia v týždni	**5. – 6. hod.**
čítanka	**s. 68, 69, 70**

Vzdelávací cieľ

Čítanie s porozumením. Správna intonácia.

Texty

Smieško na prázdninách

NÁVRH POSTUPU

1. Prípravné činnosti

Prípravu zameriame najmä na správnu intonáciu.

2. Riešenie úloh v čítanke

s. 69/1 Práci na úlohe by mal predchádzať rozhovor na objasnenie riešenia.

s. 70/1 Záverečná doplňovačka s tajničkou. Po pomenovaní predmetov v kreslenej legende pracujú deti samostatne. Tajnička: DOVIDENIA ŠKOLA.

Metodická informácia k textom na s. 71 – 80

Texty na týchto stranách treba považovať za doplnkové.

Možnosti využitia

1. Ak to situácia umožní a trieda skončí s prácou v šlabikári skôr, ako to uvádza časovo-tematický plán, môže učiteľ využívať texty individuálne počas čítankového obdobia alebo na konci roka so všetkými žiakmi – diferencovaný prístup.
2. Texty predstavujú vhodný materiál na prázdninové čítanie detí.

Je plne v kompetencii učiteľa, ktorú z navrhovaných možností využije. Vhodná je aj ich kombinácia.

Návrh časovo-tematického plánu

PRÍPRAVNÉ OBDOBIE

ŠLABIKÁROVÉ OBDOBIE

Mesiac	Týždne mesiaca	Časová dotácia	Šlabikár (strany)	Preberané písmená v šlabikári	Nacvičované písmená v písaní	Písacie kompetencie
SEPTEMBER	1. týždeň	1. – 3.	2 – 4	Prípravné		
		4. – 6.	5 – 7	obdobie		
		7. – 9.	8, 9			
	2. týždeň	1. – 3.	10, 11			
		4. – 6.	12, 13			
		7. – 9.	14, 15			
	3. týždeň	1. – 3.	16, 17			
		4. – 6.	18, 19			
		7. – 9.	20, 21			
	4. týždeň	1. – 3.	22, 23			
		4. – 6.	24, 25			
		7. – 9.	26, 27			
	1. týždeň	1. – 3.	28, 29			
		4. – 6.	30, 31			
		7. – 9.	32, 33			
OKTÓBER	2. týždeň	1. – 3.	34	A, a, á	**a – A**	Diktované slabiky – tlačeným písmom
		4. – 6.	35	A, a, á	**a – A**	
		7. – 9.	36	M, m	**a – A**	
	3. týždeň	1. – 3.	37	M, m	**m – M**	Diktované slabiky – tlačeným písmom
		4. – 6.	38	E, e, é	**m – M**	
		7. – 9.	39	E, e, é	**m – M**	
	4. týždeň	1. – 3.	40	L, l	**e – E**	Diktované slová – tlačeným písmom
		4. – 6.	41	L, l	**e – E**	
		7. – 9.	42	I, i, í	**e – E**	
NOVEMBER	1. týždeň	1. – 3. + m. č. r.	43, 44, 45	I, i, í	**l – L**	Diktované slabiky – písaným písmom
		4. – 6.	46	J, j	**l – L**	
		7. – 9.	47	J, j	**l – L**	
	2. týždeň	1. – 3.	48	O, o, ó	**i – I**	Diktované slabiky – písaným písmom
		4. – 6.	49	O, o, ó	**i – I**	
		7. – 9.	50	S, s	**i – I**	

1. ČASŤ ŠLABIKÁRA

2. ČASŤ

Mesiac	Týždne mesiaca	Časová dotácia	Šlabikár (strany)	Preberané písmená v šlabikári	Nacvičované písmená v písaní	Písacie kompetencie
NOVEMBER	3. týždeň	1. – 3.	51	S, s	**j – J**	Diktované slabiky – písaným písmom
		4. – 6.	52	U, u, ú	**j – J**	
		7. – 9. + m. č. r.	53, 54, 55	U, u, ú	**j – J**	
	4. týždeň	1. – 3.	56	V, v	**o – O, s – S**	Diktované slabiky – písaným písmom
		4. – 6.	57	V, v	**o – O, s – S**	
		7. – 9.	58	N, n	**o – O, s – S**	
DECEMBER	1. týždeň	1. – 3. + m. č. r.	59, 60, 61	N, n	**s – S, u – U**	Diktované slabiky – písaným písmom
		4. – 6.	62	Y, y, ý	**s – S, u – U**	
		7. – 9.	63	Y, y, ý	**s – S, u – U**	
	2. týždeň	1. – 3.	64	P, p	**v – V, n – N**	Diktované slabiky – písaným písmom
		4. – 6. + m. č. r.	65, 66, 67	P, p	**v – V, n – N**	
		7. – 9.	68	T, t	**v – V, n – N**	
	3. týždeň	1. – 3.	69	T, t	**n – N, Y – y**	Diktované vety po graf. znázornení
		4. – 6.	70	K, k	**n – N, Y – y**	
		7. – 9. + m. č. r.	71, 72, 73	K, k	**n – N, Y – y**	
JANUÁR	2. týždeň	1. – 3.	74	Z, z	**p – P, t – T**	Diktované vety po graf. znázornení
		4. – 6.	75	Z, z	**p – P, t – T**	
		7. – 9.	76	R, r	**p – P, t – T**	
		1. – 3. + m. č. r.	77, 78, 79	R, r	**k – K, z – Z**	Diktované vety po graf. znázornení
	3. týždeň	4. – 6.	2	Š, š	**k – K, z – Z**	
		7. – 9. + m. č. r.	3, 4, 5	Š, š	**k – K, z – Z**	
	4. týždeň	1. – 3.	6	B, b	**r – R, š – Š**	Diktované jednoduché vety
		4. – 6.	7	B, b	**r – R, š – Š**	
		7. – 9.	8	C, c	**r – R, š – Š**	

Mesiac	Týždne mesiaca	Časová dotácia	Šlabikár (strany)	Preberané písmená v šlabikári	Nacvičované písmená v písaní	Písacie kompetencie
FEBRUÁR	1. týždeň	1. – 3.	9	C, c	**b – B, c – C**	Diktované jednoduché vety
		4. – 6.	10	D, d	**b – B, c – C**	
		7. – 9. + m. č. r.	11, 12, 13	D, d	**b – B, c – C**	
	2. týždeň	1. – 3.	14	Č, č	**d – D, č – Č**	Diktované vety
		4. – 6.	15	Č, č	**d – D, č – Č**	
		7. – 9.	16	Ž, ž	**d – D, č – Č**	
	3. týždeň	1. – 3.	17	Ž, ž	**ž– Ž**	Diktované vety
		4. – 6.	18	H, h	**h – H**	
		7. – 9.	19	H, h	**h – H**	
	4. týždeň	1. – 2.	20	Ľ, ľ	**ľ –Ľ,**	Diktované vety
		3. – 4. + m. č. r.	21, 22, 23	Ľ, ľ	**ľ –Ľ,**	
		5. – 6.	24	Ť, ť	**ť – Ť**	
		7. – 9.	25	Ť, ť	**ť – Ť**	
MAREC	2. týždeň	1. – 2.	26	Ď, ď	**ď – Ď**	Diktované vety
		3. – 4.	27	Ď, ď	**ď – Ď**	
		5. – 6.	28	koncovka -ou	**ď – Ď**	
		7. – 9.	29	koncovka -ou	**ď – Ď**	
	3. týždeň	1. – 2.	30	Ň, ň	**ň – Ň**	Diktované vety
				Ň, ň	**ň – Ň**	
		3. – 4. + m. č. r.	31, 32, 33	Ň, ň	**ň – Ň**	
		5. – 6.	34	de, te..., di, ti...	**Slová s de, te, ne, le, di, ti, ni, li**	
		7. – 9.	35	de, te..., di, ti...	**Slová s de, te, ne, le, di, ti, ni, li**	
	4. týždeň	1. – 2.	36	ia, ie, iu	**Slová s ia, ie, iu**	Diktované vety
		3. – 4.	37	ia, ie, iu	**Slová s ia, ie, iu**	
		5. – 6.	38	Ch, ch	**ch – Ch**	
		7. – 9	39	Ch, ch	**ch – Ch**	
APRÍL	1. týždeň	1. – 2.	40	G, g	**g – G**	Diktované vety
		3. – 4. + m. č. r.	41, 42, 43	G, g	**g – G**	
		5. – 6.	44	F, f	**f – F**	
		7. – 9.	45	F, f	**f – F**	

ŠLABIKÁROVÉ OBDOBIE

ČÍTANKOVÉ OBDOBIE

Mesiac	Týždne mesiaca	Časová dotácia	Šlabikár (strany)	Preberané písmená v šlabikári	Nacvičované písmená v písaní	Písacie kompetencie
APRÍL	2. týždeň	1. – 2.	46	Dz, dz	**dz – Dz**	Diktované vety
		3. – 4.	47	Dz, dz	**dz – Dz**	
		5. – 6.	48	Dž – dž	**dž – Dž**	
		7. – 9.	49	Dž – dž	**dž – Dž**	
	3. týždeň	1. – 2.	50	ô	**ô**	Diktované vety
		3. – 4. + m. č. r.	51, 52, 53	ô	**ô**	
		5. – 6.	54	ä	**ä**	
		7. – 9.	55	ä	**ä**	
	4. týždeň	1. – 2.	56	Í, ŕ	**Í, ŕ**	Diktované vety
		3. – 4.	57	Í, ŕ	**Í, ŕ**	Diktované vety
		5. – 6.	58, 61	X, x	**x – X**	
		7. – 9. + m. č. r.	62, 63	w, W, q, Q	**w – W, q – Q**	
MÁJ	1. týždeň	Práca s čítankou			**Odpis a prepis krátkeho textu**	
	2. týždeň				**Odpis a prepis krátkeho textu**	
	3. týždeň				**Odpis a prepis krátkeho textu**	
	4. týždeň				**Precvičovanie náročnejších písmen**	
JÚN	1. týždeň				**Precvičovanie a opakovanie**	
	2. týždeň				**Precvičovanie a opakovanie**	
	3. týždeň				**Precvičovanie a opakovanie**	
	4. týždeň				**Precvičovanie a opakovanie**	

Posun medzi nácvikom čítania a písania je úmyselný. Podrobnejšie vysvetlenie nájdete na s. 98.

m. č. r. – mesačná časová rezerva

Šašovinky 1

Otázky pokyny na prácu s prílohami nájdete na s. 40 a na s. 87.

MISU	SOVU	OSU
KOZU	LAVICU	PIVO
SITO	KOSU	VÍNO
HADA	SALÁMU	LASICU
VODU	NOHAVICE	SENO
FIGU BOROVÚ	RUKAVICE	PIJAVICU

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

Šašovinky 1

RAKA	RYBU	RUŽU
CIGARETY	LOPATU	BÁBIKU
SÓJU	KOLÁČE	PANÁKA
PAPAGÁJA	PALICU	PERO
MOTYKU	PERINU	KOMÁRA
LANO	SOKOLA	JAHODY
ŽABU	CERUZU	POHÁRE

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 1

MALINY	SOMARINY	KOLESO
NOVINY	PÁVA	KÁVU
OPICU	ČOKOLÁDU	KAŠU
SYR	SEKERU	MYŠI
SÓDU	KEL	MAK
PAPUČE	ZAJACA	RAKETU
BANÁNY	KAČICU	MÚKU

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 2

HAMBURGER	SLIMÁKA	CUMLÍK
FOTOAPARÁT	KOLOBEŽKU	NÁRAMOK
MOTORKU	PLYNOVÝ SPORÁK	PRŠIPLÁŠŤ
VESMÍRNU RAKETU	VRECKOVÝ NOŽÍK	OSTRÚ SEKERU
SVADOBNÉ ŠATY	PRÁŠOK DO PEČIVA	TATOVE TOPÁNKY
PÍSACÍ STROJ	KVETOVANÚ SUKŇU	LAK NA NECHTY
AFRICKÉHO SLONA	TEFLONOVÚ PANVICU	SLAMENÝ KLOBÚK
DREVENÉHO PANÁKA	JEDOVATÉHO HADA	CESTOVNÝ KUFOR
ČOKOLÁDOVÚ TORTU	ČERVENÚ KRAVATU	KYSLÚ KAPUSTU

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 3

lekvárové buchty	plniace pero	nákladné auto
gumené rukavice	lístok do divadla	sušič na vlasy
kráľovskú korunu	diamantový prsteň	ďalekohľad
vojenskú stíhačku	drevenú varechu	kožené kreslo
prútenú metlu	motorový čln	námornú loď
deravé ponožky	maľovaný nočníček	slnečné okuliare
nočnú košeľu	holiaci strojček	zelenú húsenicu
nástenné hodiny	pletený sveter	čarovný koberec
kvetovanú sukňu	cestovný lístok	prášok na pranie

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 3

krajčírske nožnice	dojčennkú fľašku	plyšového medveďa
kosačku na trávu	strieborné náušnice	prútený košík
vrece bĺch	mikrovlnú rúru	zlatú rybku
telefónny zoznam	potápačský oblek	luxusné auto
hojdacie kreslo	hlinené prasiatko	údenú slaninu
vanilkovú zmrzlinu	futbalovú loptu	slnečné okuliare
kolieskové korčule	červivé jablko	rozprávkovú knihu
zemiakové lupienky	bryndzové halušky	lepiacu pásku
farbu na vlasy	lekársky teplomer	fonendoskop

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 3

pascu na myši	automatickú práčku	akváriovú rybičku
zubársku vŕtačku	hasiaci prístroj	kliešte a kladivo
hojdacie kreslo	kožušinovú čiapku	štipľavú papriku

ŠAŠOVINKY 4

PÍŠEME ÚLOHY	SLADKO SPÍME
HRÁME FUTBAL	CESTUJEME AUTOBUSOM
VARÍME KÁVU	NAKUPUJEME POTRAVINY
OBEDUJEME	CHODÍME SA OPAĽOVAŤ
SPIEVAME KOLEDY	POZORUJEME SLNKO
HĽADÁME V LESE HRÍBY	JEME ZÁKUSKY

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 4

LIETAME NA METLE	UMÝVAME AUTO
RAŇAJKUJEME PALACINKY	TRÉNUJEME SKOK DO DIAĽKY
ŠTOPKÁME PONOŽKY	BUBNUJEME NA BUBON
UMÝVAME OBLOKY	PRIŠÍVAME GOMBÍKY
VŔTAME DO PANELU	UPRATUJEME BYT
VYŠÍVAME OBRUSY	TREPEME DVE NA TRI
KOSÍME TRÁVU	PASIEME OVCE
STAVIAME SNEHULIAKA	CHYTÁME MYŠI
VOZÍME SA VO VÝŤAHU	MAĽUJEME OBRAZY
TRASIEME SA OD STRACHU	HRÁME SA NA SKRÝVAČKU

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 5 (rozprávkové)

KRÁĽOVIČ	VLK	ZLATÁ RYBKA
HAVRAN	HORÁR	OBOR
MACOCHA	DOBROVÍLA	JANO
PERINBABA	ČARODEJNÍK	PRINCEZNÁ
ŠARKAN	VODNÍK	POPOLUŠKA
ALIBABA	ČERVENÁ ČIAPOČKA	BABA JAGA
ČERT	TRPASLÍK	ZLÁ KRÁĽOVNÁ
ZLATOVLÁSKA	JEŽIBABA	ŽABA
KRÁĽ	DEDO VŠEVED	ŠKRIATOK

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 5 (rozprávkové)

mravca	pajáca	rebrík
blato	oblak	prskavku
opicu	perlu	chobotnicu
penu	sokola	uhorku
tortu	hada	prsteň
medveďa	prasa	klobásu
kameň	krokodíla	holuba
veveričku	paru	ropuchu
ružu	slona	kozu

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 6 (Ráno vstanem...)

... a prečítam si rozprávku.	... a umyjem si uši.
... a napijem sa mlieka.	... a pôjdem do lesa.
... a obujem si topánky.	... a naraňajkujem sa.
... a zapnem televízor.	... a začnem plakať.
... a urobím si praženicu.	... a kúpim si jogurt.
... a umyjem si zuby.	... a uvarím si čaj.
... a operiem si ponožky.	... a poviem: „Dobré ráno!“

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 6 (Ráno vstanem...)

... a naštartujem auto.	... a ožením sa.
... a vrátim sa do postele.	... a pôjdem sa pásť.
... a odletím do Ameriky.	... a urobím si vrkoče.
... a začnem sa smiať.	... a okúpem sa.
... a umyjem obloky.	... a pobozkám mamu.
... a kúpim si klobúk.	... a naučím sa plávať.
... a osolím si kávu.	... a vymaľujem byt.

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 7 (UROB TO!)

Umy si ruky!	Vyzuj si prezuvky!
Postav sa ku dverám!	Vyzleč si sveter!
Ľahni si na zem!	Pohladkaj suseda!
Postav sa na jednu nohu!	Mávaj rukami ako krídlami!
Pozri sa, či vonku prší!	Pozri sa za dvere!
Podaj mi červenú pastelku!	Podaj mi svoj šlabikár!
Otoč sa!	Podaj mi tašku!
Napíš na tabuľu svoje meno!	Zakry si oči rukami!
Behaj ako pes!	Vyskoč!

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

ŠAŠOVINKY 7 (UROB TO!)

Podaj mi ceruzku!	Podaj mi pastelky!
Nakresli na tabuľu jablko!	Ukáž, ako chodí pes!
Podaj mi pero!	Podaj mi písanku!
Podaj mi ruku!	Otvor dvere!
Otoč hlavu k obloku!	Urob štyri kroky!
Schovaj sa!	Otvor ústa!
Zatvor oči!	Vyplaz jazyk!
Nakresli na tabuľu slnko!	Odnes stoličku za dvere!

© Orbis Pictus Istropolitana Vydavateľ súhlasí s kopírovaním tejto strany výhradne na didaktické účely.

Odporúčaný výber zo súčasnej dostupnej detskej literatúry

Ľudová slovesnosť

Riekanky, hádanky, príslovia, porekadlá, ľudové rozprávky

DAŠKOVÁ, K.: *Slovenské rozprávky.* Bratislava: Q 111, 1994. 208 s. ISBN 80-8541-40-1
ĎURÍČKOVÁ, M.: *Zlatá hrkálka.* Bratislava: Buvik, 1994. ISBN 80-89028-38-1
ĎURÍČKOVÁ, M.: *Spievanky a hádanky.* Bratislava: Buvik, 1996. 59 s. ISBN 80-85507-52-8
ĎURÍČKOVÁ, M.: *Zlatá brána.* 5. vydanie. Bratislava: Mladé letá, 1997. 200 s. ISBN 80-06-00777-2
ĎURÍČKOVÁ, M.: *Zlatá kniha rozprávok Pavla Dobšinského.* Bratislava: Mladé letá, 2000. 224 s. ISBN 80-06-01025-0
FELDEK, Ľ.: *Veľká kniha slovenských rozprávok.* Bratislava: Reader´s Digest Výber, 2003, ISBN 80-88983-42-8
FERKOVÁ, H.: *Zlaté jablčka.* Bratislava: Buvik, 1997. ISBN 80-85507-64-1
GLOCKO, P.: *Zlatovlasý rytier alebo kráľovič Neviemnič, neznámy víťaz v boji.* Martin: Neografia, 1997. 180 s. ISBN 80-85186-72-1
GLOCKO, P.: *O múdrej Aničke, šalamúnskej hlavičke.* Bratislava: Iris, 2000. 131 s. ISBN 80-89018-01-7
GLOCKO, P.: *Šťastenko a čierny pán (alebo Desať hradov sto pokladov).* Bratislava: Adrián Štefanko – CORNEA, 2001. 96 s. ISBN 80-968697-0-1
HABOVŠTIAK, A.: *Kráľ nad kráľmi sa narodil.* Bratislava: Nové Mesto, 1995. ISBN 80-85487-34-9
HABOVŠTIAKOVÁ, K.: *V núdzi poznáš priateľa.* Trnava: SSV, 1996. ISBN 80-7162-131-5
CHMELOVÁ, E.: *Slovenské rozprávky, hádanky a rečňovanky.* 6. vydanie. Bratislava, Mladé letá, 2004. ISBN 80-06-00519-2
SLOBODOVÁ, E. 1999. *Slovenské rozprávky.* Bratislava: Ikar, 1999. 304 s. ISBN 80-7118-840-9
ŠTEVKOVÁ, M.: *Rýmovačky.* Bratislava: Buvik, 2000. ISBN 80-85507-01-2

Autorská rozprávka

BEŇO, J.: *Lietajúci slimák.* Senica: Arkus, 1995. 35 s. ISBN 80-967215-3-4
BLAŽKOVÁ, J.: *Minka a Pyžaminka.* Bratislava: Aspekt, 2003. ISBN 80-85549-36-0
BRAT, R.: *Tvrdohlavý baran.* Bratislava: Perfekt, 2000. 69 s. ISBN 80-8046-173-2
BRAT, R.: *Pochabý škriatok.* Bratislava: Perfekt, 2002. 73 s. ISBN 80-8046-219-4
BRAT, R.: *Čuvi v pralese.* Bratislava: Mladé letá, 2004. 65 s. ISBN 80-10-0065-3
DOBIÁŠ, R.: *Mojka, Jojka, komínová striga a baranček Albert.* Bratislava: Q 111, 2001. ISBN 80-85401-46-0
FRIEDOVÁ, L.: *Rozprávky s podkovičkami.* Bratislava: NONA, 1999. ISBN 80-967617-8-1
GROCH, E. J.: *Tuláčik a Klára.* Košice: Tichá voda, 2002. ISBN 80-88849-33-0
HEVIER, D.: *Aladár a Baltazár na kolotoči.* Bratislava: Mladé letá, 1990. 29 s. ISBN 80-06-00275-4
HEVIER, D.: *Buvirozprávky 1. Nám sa ešte nechce spať.* Bratislava: Buvik, 1991. 51 s. ISBN 80-85507-02-1
HEVIER, D.: *Naši ježkovia.* Bratislava: Buvik, 1994. 60 s. ISBN 80-85507-25-0
HEVIER, D.: *Buvirozprávky 2. Nám sa už zase nechce spať.* Bratislava: Buvik, 1995. 60 s. ISBN 80-85507-31-5
HEVIER, D.: *Buvirozprávky 3. Nám sa ešte stále nechce spať.* Bratislava: Buvik, 1998. 57 s. ISBN 80-85507-68-4
HIVEŠOVÁ-ŠILANOVÁ, D.: *Zuzankine motýle. Chlapec s čajkou.* Bratislava: Goldpress Publishers, 1994. 44 s. ISBN 80-85584-19-0
IVANIČKOVÁ, M.: *Pyžamkáči.* Bratislava: Mladé letá, 2003. ISBN 80-10-00274-7
KARPINSKÝ, P.: *Ako sme s Ťukťukom ťukťukovali.* Bratislava: Mladé letá, 2001. ISBN 80-06-01157-5.
KOLLÁR, J.: *Srdce čiernej labute.* Bratislava: SOFA, 2001. 63 s. ISBN 80-89033-11-3
MIKOVÁ, M.: *Farebné rozprávky.* Bratislava: Media Group, 2000. 67 s. ISBN 80-88835-20-8
MIKŠÍKOVÁ, B.: *Belások.* Bratislava: Mladé letá, 1999. ISBN 80-06-00971-6
MIKŠÍKOVÁ, B.: *Kakaová princezná.* Bratislava: Motýľ, 2000. ISBN 80-88978-51-3
MIKŠÍKOVÁ, B.: *Belások a Belásenka.* Bratislava: Mladé letá, 2002. ISBN 80-06-01117-6
MILČÁK, J.: *Rozprávka o Marianke.* Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1990. ISBN 80-85174-56-1

MILČÁK, J.: *Chlapec Lampášik.* Levoča: Modrý Peter, 1996. ISBN 80-85515-32-6
MILČÁK, J.: *Zuzanka a pán Odilo.* Levoča: Modrý Peter, 2004. ISBN 80-85515-56-3
NAVRÁTIL, J.: *Budzogáň – dievčenský kapitán.* Bratislava: Regent, 2001. ISBN 80-967706-7-5
NAVRÁTIL, J.: *Námorník Kapko Dierka.* Bratislava: Mladé letá, 2004. ISBN 80-10-00667-X
PAVLOVIČ, J.: *Tri zelené rozprávky.* Bratislava: Mladé letá, 1990. ISBN 80-06-00282-7
PAVLOVIČ, J.: *Moje priateľky myšky alebo ako kocúr Pazúr robil za rozprávkami bodky.* Bratislava: Slovart, 1991. ISBN 80-85163-29-2
PAVLOVIČ, J.: *Deduško Večerníček.* Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1993. ISBN 80-234-0052-5
PAVLOVIČ, J.: *Rozprávky ostrihané na ježka.* Bratislava: Ikar, 1999. ISBN 80-7118-761-5
PAVLOVIČ, J.: *Mliečne rozprávky.* Bratislava: Kozák-Press, 2000. ISBN 80-900482-3-4
PAVLOVIČ, J.: *Macko Lacko.* Bratislava: Ikar, 2003. I SBN 80-551-0083-7
PÉM, K.: *Malá víla.* Bratislava: Genezis, 1991. ISBN 80-85220-36-9
PÉM, K.: *Rozprávky pre dobré deti.* Bratislava: Mladé letá, 1997. ISBN 80-06-00839-6
REINER, A.: *Rikove rozprávky.* Bratislava: ZUZ, 1996. 77 s. ISBN 80-967152-5-9-4-0
ŠEVČOVIČ, P.: *Adam a Šišibus.* Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2001. ISBN 80-7090-65-7
ŠTEFÁNIK, P.: *O kráľovi a králikovi a iné rozprávky.* Bratislava: Regent, 2004. ISBN 80-88904-28-5
ŠTILICHA, P.: *Udatný rytier Roland a poslední draci.* Bratislava: Ikar, 2003. ISBN 80-551-0657-6
ŠÚPLATA, V.: *Päť zázračníkov.* Bratislava: Bib Art, 1995. 40 s. ISBN 80-967414-0-3
ŠÚPLATA, V.: *Nafukovacia rozprávka.* Bratislava: Meritum, 1996. 65 s. ISBN 80-88791-19-7
ŠÚPLATA, V.: *Tuky prvý – kráľ tučniakov.* Bratislava: Slovart, 2000. 69 s. ISBN 80-7145-490-7
ŠÚPLATA, V.: *Prečo...* Bratislava: Junior, 2002. 70 s. ISBN 80-7146-635-2
ULIČIANSKY, J.: *Snehuliacke ostrovy.* Bratislava: Mladé letá, 1990. ISBN 80-06-00320-3
ULIČIANSKY, J.: *Máme Emu.* Bratislava: Buvik, 1993. ISBN 80-8557-12-9
ULIČIANSKY, J.: *Veverička Veronka.* Bratislava: NONA, 1996. ISBN 80-967617-1-4
ULIČIANSKY, J.: *Drak Plamienok.* Bratislava: Buvik, 2000. ISBN 80-8557-98-6
ULIČIANSKY, J.: *Pán Prváčik.* Bratislava: Buvik, 2002. ISBN 80-89028-12-8
ULIČIANSKY, J.: *Podivuhodné príbehy siedmich morí.* Bratislava: Perfekt, 2003. ISBN 80-8046-242-9
ULIČIANSKY, J.: *Čarovný chlapec.* Bratislava: Perfekt, 2005. ISBN 80-8046-309-3
URBAN, J.: *Dobrodružstvá vranky Danky.* Bratislava: Lienka, 1995. ISBN 80-88772-16-8
VEREŠPEJOVÁ, A.: *Maškrtné rozprávky pána Dobošíka a pani Krémešíkovej.* Bratislava: Mladé letá, 2003. ISBN 80-10-00276-3
ZÚBEK, Ľ.: *Ako sa čertík Froliš dostal z pekla.* Bratislava: Vydav. Spolku slovenských spisovateľov, 1995. ISBN 80-88735-4-8

Poézia pre deti

BALÁK, Š.: *Prázdninový kufor.* ARS Stigmy, 1992. 23 s. ISBN 80-85264-42-0
DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, D.: 1996 *Tramtaríček.* Bratislava: PB-press, 1996. 64 s. ISBN 80-88684-70-6
DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, D.: *Antilopa z Antarktídy.* Zálesie: DAXE, 2000. 49 s. ISBN 80-968421-5-3
DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, D.: *Čáry-máry, zmizli čiary.* Zálesie: DAXE, 2000. 64 s. ISBN 80-968303-6-8
DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, D.: *Haló, leto, haló, zima!* Zálesie: DAXE, 2000. 64 s. ISBN 80-968438-9-3
DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, D.: *Rôzničky.* Zálesie: DAXE, 2005. 56 s. ISBN 80-968723-3-8
DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, D.: *Há? Danky? Hádanky!* Zálesie: DAXE, 2001. 80 s. ISBN 80-968601-5-1
DROPPA, B.: *Poník z Poník a cvikly na bicykli.* Bratislava: Perfekt, 45 s. 1998. ISBN 80-8046-110-4
DROPPA, B.: *Laktibrada žienku hľadá.* Bratislava: Regent, 2000. 47 s. ISBN 80-88904-00-5
DROPPA, B.: *Rak ohnivák a straka bez zobáka.* Bratislava: Perfekt, 2002. 45 s. ISBN 80-8046-218-6
FUCHS, Ľ.: *Ako sa lovia rýmy.* Bratislava: Odkaz. ISBN 80-85193-27-2
FUCHS, Ľ.: *Šantiace písmenká.* Bratislava: Odkaz. ISBN 80-85193-99-X
HEVIER, D.: *Fúzy od čokolády.* Bratislava: HEVI, 1994. 96 s. ISBN 80-85518-64-3
HEVIER, D.: *Heviho ABC.* Bratislava: HEVI, 1995. ISBN 80-85518-84-8
HEVIER, D.: *Hovorníček.* Bratislava: Buvik, 1997. 62 s. ISBN 80-85507-50-1
HIVEŠOVÁ-ŠILANOVÁ, D.: *Zvončekový mužíček.* Bratislava: Vydav. Spolku slovenských spisovateľov, 2000. 85 s.

ISBN 80-8061-097-5
KEPŠTOVÁ, Ľ.: *Komínový panáčik.* Bratislava: Mladé letá, 2001. 46 s. ISBN 80-06-01140-0
KOVÁČIK, M.: *Vrabeceda.* Bratislava: Mladé letá, 1991. 44 s. ISBN 80-06-00370-X
KOVÁČIK, M.: *Básničky zo psiny.* Bratislava: Print-Servis, 1995. Nestr. ISBN 80-88755-12-3
KRIŽKA, T.: *Pošepkala vločka nehu do oblôčka.* Bratislava: Don Bosco, 2001. ISBN 80-88933-64-1
MOKOŠ, J.: *Vysielanie pre deti.* Bratislava: Vydav. Spolku slovenských spisovateľov, 2002. ISBN 80-8061-159-9
MORAVČÍK, Š.: *Drevené želiezko alebo knižka jedna radosť.* Martin: Fatrin Bookx, 1992. ISBN 80-7155-007-8
MORAVČÍK, Š.: *Náš pes má kuraciu hlavu.* Bratislava: Vydav. Spolku slovenských spisovateľov, 2000. ISBN 80-8061-120-3
PAVLOVIČ, J.: *Slzičky.* Bratislava: Mladé letá, 1996. ISBN 80-06-00736-5
PAVLOVIČ, J.: *Dom píše verše komínom.* Bratislava: Saul, 2002. ISBN 80-88986-27-3
PAVLOVIČ, J.: *Riekankovo.* Martin: Vydav. Matice slovenskej, 2003. ISBN 80-7090-706-1
REZNÍK, J.: *Len z čŕpáka s pekným uškom.* Bratislava: Odkaz. ISBN 80-85196-30-2
REZNÍK, J.: *Zvieratká píšu deťom.* Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 1994. ISBN 80-88735-13-0
ROJČEK, F.: *Postavme si z písmen dom.* Martin: Osveta, 1991. ISBN 80-217-0236-2
ROJČEK, F.: *Šašo v ústach.* Bratislava: Prima Art, 1997, ISBN 80-967244-4-4
RÚFUS, M.: *Zvieratníček.* Liptovský Mikuláš: Tranoscius, 1994. ISBN 80-7140-044-0
RÚFUS, M.: *Modlitbičky.* Bratislava, Mladé letá, 1999. ISBN 80-06-00941-4
RÚFUS, M.: *Pamätníček.* Bratislava, Mladé letá, 2001. ISBN 80-06-01125-7
ŠIMULČÍKOVÁ, J.: *Veselý telefón.* Bratislava: Mladé letá, 2004. ISBN 80-10-00666-1
TURAN, J.: *Keby Kubo Kubom bol.* Bratislava: Mladé letá, 1990. ISBN 80-06-00238-X
TURAN, J.: *Makulienka.* Banská Bystrica: Lufema, 1993. ISBN 80-966972-1-8
WAGNEROVÁ, D.: *Básničková babka.* Bratislava: Mladé letá, 2003. ISBN 80-10-00265-8

Spoločenská próza pre deti

ĎURIČKOVÁ, M.: *Vtáčik, žltý zobáčik.* Bratislava: NONA, 1998. 30 s. ISBN 80-967617-5-7
ĎURÍČKOVÁ, M.: *Zlatá kniha rozprávok Pavla Dobšinského.* Bratislava: Mladé letá, 2000. 224 s. ISBN 80-06-01025-0
HEVIER, D.: *KONOR – malý psík s veľkým menom.* Bratislava: HEVI, 1997. 69 s. ISBN 80-8873-06-1
HEVIER, D.: *Psík, ktorý chodí do práce.* Bratislava: HEVI, 2000. 32 s. ISBN 80-85518-54-6
KEPŠTOVÁ, Ľ.: *Mydlinky-bublinky.* Bratislava: Junior, 1998. 41 s. ISBN 80-7146-514-3
KOVÁČOVÁ, D.: *Hrmelo, pršalo.* Martin: Osveta, 2001. ISBN 80-8063-083-6
LENČOVÁ, B.: *Miško a jeho kamaráti.* Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2003. 75 s. ISBN 80-7090-718-5.
MIKŠÍKOVÁ, B.: *Smieško z 1. A.* Bratislava, Mladé letá, 2003. ISBN 80-10-00094-9
MYDLÍKOVÁ, B.: *Už budeme dobrí.* Bratislava: Príroda, 2001. 80 s. ISBN 80-07-00700-8
SMATANOVÁ, R.: *Môj kamarát kocúrik.* Bratislava: Mladé letá, 2001. 112 s. ISBN 80-06-01177-X
ŠIMULČÍKOVÁ, J.: *Veselý telefón.* Bratislava: Mladé letá, 2004. ISBN 80-10-00666-1

Literatúra faktu, umelecko-poznávacia literatúra

DRAGULOVÁ-FAKTOROVÁ, D.: *Kto spozná levíka, rád si s ním potyká.* Zálesie: DAXE, 2002. 56 s. ISBN 80-968723-1-1
JURÁŇOVÁ, J.: *Bubliny.* Bratislava: Aspekt, 2002. ISBN 80-85549-37-9
KOVAĽOVÁ, E.: *Prečo vlk šušlal.* Prešov: Privatpress, 2000. 67 s. ISBN 80-967053-9-3
PAVLOVIČ, J.: *Hádali sa hádanky.* Bratislava: Mladé letá, 1997. ISBN 80-06-00760-8
PAVLOVIČ, J.: *Hlavolamy, čo zvládneme hravo sami.* Bratislava: Mladé letá, 2000. ISBN 80-06-01024-2
PAVLOVIČ, J.: *Zábavné oriešky pre bystré hlavičky.* Bratislava: Mladé letá, 2002. ISBN 80-06-01195-8

(Autori zoznamu: Mgr. Lenka Mazúrová, Mgr. Miloš Ondráš, PhD.)

Súbor na čítanie
a písanie
v 1. ročníku

ISBN 978-80-8120-983-3

9 788081 209833